

3420

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

Vol. 12
సంపుటము ౧౨

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ జూలై నెల 25-వ తేది శనివారము.
శ్రీ క్రొధనామ సంవత్సరము, శ్రావణమాస శుద్ధ చవతి ర.

No. ౬8

సంచిక ౯౮

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. మంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారదోలును, పోట్లబోగొట్టును.
బెణుకుల భేదింపును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండవలెను.

మాకాతాదారులకు అనేక సద్దుపాయములుగలవు
పుష రాగకమలములకు కెంపులకు
సవరంబంగారుకు, సీమవెండికి
పూచీ నిచ్చెదము

శృష్టికరముగాలేకున్న వాఘను
తీసుకొని వైకమిచ్చెదము.

మావద్ద సవరముబంగారు సీమవెండి, మేల్తైల పుష్కరాగములను మొదటితరము పట్టెకెంపులు, కుచ్చుకెంపులు
మొదలగువాటితో తయారుచేయబడిన కాళిమాలలు, మోక్షదాయములు, ఔషధములు, వంకరలు, నాగవత్తులు, మల్లె
మొగ్గలు, జడబిళ్లలు, లోలాకులు, తోడులు, చంపసరములు, కంపుఆడిగలు, ఉంగరములు, అంటుపోగులు, బేరలు,
బులాకులు, పట్టెగొలుసులు, మట్టుగొలుసులు, మిరియాలగొలుసులు, కంచములు, గిన్నెలు, ఉదర్బిళ్లలు, పలువిధ వేడక
సామానులు యివి, యవి యనవలె ముక్కుపుడక మొదలు చంద్రహారమువరకు అన్నిరకమలసామానులు మావద్ద
సిద్ధముగా నున్నవి. లేనివి ఆర్డరిచ్చిన అతి స్వల్పకాలములో తయారుచేసి యిచ్చెదము. ఒకసారి మానమృతమును పరీక్షింపును.
ఉమిడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ,

నగలవర్తకులు, 25 చైవా బజారురోడ్డు, మద్రాసు.

1925 వ. సం॥ సెప్టెంబరు 30 వ తేదీ వరకును

సిగరెట్టు ప్యాకెట్టు పద్ధతి అనుసరింపబడును.

ఈతేదీవరకు అక్బరుషా, వాచ్, అంబరిల్లా, టైగర్,

ఫిష్ మార్కులు గల కాళీ సిగరెట్టుపెట్టెలు

అణాకు పది చొప్పున పుచ్చుకొనబడును

ది ఇంపీరియల్ టుబాకో ఆఫ్ ఇండియా
పోస్టుబాక్సు నెం 242 మద్రాసు.

ఆయుర్వేదాషధ రత్నా కరమ్

అపూర్వ అత్యద్భుతగ్రంథము

కొద్దిరోజులువరకు వెల 8-0-0

శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి

ప్రిన్సిపాల్ అండు సీనియర్ డాక్టరు, బెజవాడ.

ఇ నా ము ఇ నా ము

శ్రేష్టమైన రోల్డుగోల్డు చేతిగడియారము.

(10 సంవత్సరములు ఉత్తరవాదము)

నెం. 20 అమెరికన్, హాగనారుసు

ధరించుటకు, మెండర వైస్ గుండ్ర ఆకా

రముగల స్క్విస్ యంత్రము, గడియారము

వేనక పైచెప్పబడియున్నది. కాలమునకు

సరియైన గంటను చూపును. తోలువారు

లో తక్కువైనవర గూ 7-0-0.

నెం. 29. చిత్తరపు వెక్కిన, జేబి వెంకిగడియారము

తీసర్ యంత్రము. రూ. 4-15-0.

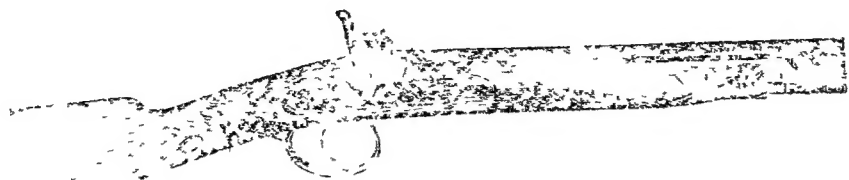
నెకనువరచిన కెంబరు 20, మాడు గడియారములు

తీయవారికి, అతి మెండరమైన, గోజలో తినించు గడియార

ము ఇనాముగా ఇవ్వబడును.

డి. ఆటోమన్ కంపెనీ, తపాలు పెట్ట 174 మద్రాసు.

యిప్పుడే వచ్చినవి

లండనులోనున్న మెసర్సు జోసెఫ్ బోరన్, సి. జి. బోన్ హిల్, ఛారలిపత్, ఆఫ్ బ్రష్ గాఫ్ అన్ని బోరులలోను తయారుచేయబడిన 7 రకములలో 144 తుపాకులు వచ్చియున్నవి. వాటికరలు రూ 52-8-0 నుండి రూ 90—వరకు గలవు. ప్రత్యేకమైన 36 స్ట్రీలు బారల్సు, స్ట్రీల్ లాక్సు, స్ట్రీల్ నిప్పలు గలవు. మేము గడిచిన 30 సం॥ రములనుండి తెప్పించిన తుపాకు లన్నిటిలోను ఇవి చాల శ్రేష్ఠమైనవి.

యితర చోట్లకు ఆర్డరులు పంపుటకు మునుపు మాకు వ్రాసిన ధరలు, పూర్తిగా నిరసములు తెలుపబడును.

Spencer & Co, Ltd., Madras &
From our Branches at Bangalore, Champion
Heefs, Mercara, Coonoor, Kotagiri, at Madras Prices.

***** గణములలో శ్రేష్ఠము! బజారునందలి రకములన్నిటికంటె మేలైనది!! వెలలో నిరసము!!! *****

రాజేశ్వరి

బొర క్కుసబ్బు

చర్మవ్యాధులకు

వజ్రాయుధము

మైనపుసత్తులు, అన్నిరకముల సబ్బులు కూడ దొరుకును. అన్ని స్థలములలో ఏజెంట్లు కావరెను.

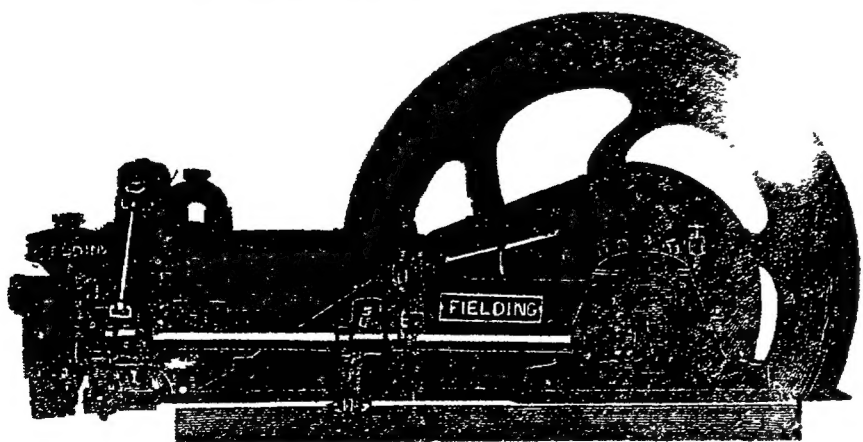
ఆర్. ఆర్. సోపు అండ్ క్యాండ్లీ వర్క్సు. బెజవాడ.

*****

ప్రసిద్ధి కెక్కిన “ఫీల్డింగు” వేటెంటు శమిడిశల్
 క్విక్ స్టార్టింగు క్రూడు ఆయిలు ఇంజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

586

ఈ యింజను సుమారు రెండే నిమిషములలో వేపరైజరు చల్లని సితిలో నుండగనే సార్లు కాగలదు. ఎటువంటి క్రూడు ఆయిలుతోనైనను అతి సంతృప్తికరముగా పనిచేయును. క్రూడు ఆయిలు ఖర్చు బహు స్వల్పము. ఈ యింజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును, యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

సోల్ యేజెంట్లు:—

తెలిఫోన్ } డి. యల్. శ్రా సెరిందు కో., } పోస్టుబాక్సు
 నెం 690 రు. } 12, తంబు శెట్టిపేడి, మద్రాసు. } నెం 203 రు.

చెన్నపురి బజారుధరలు

1925-వ సం॥ జూలై నెల 25-వ తేది శనివారము

1. ధాన్యములు

దనియాలు బా 1-కి రు 30 0 0	మొదలు 42 0 0	వలెను
బియ్యము బస్తాలు	మొదలు	వరకు
కుసుమ తెనాలివి ,, ప 48 గలవి రు	14 0 0	15 8 0
నెల్లూరివి ,, డిటా	15 8 0	17 0 0
డిల్లి ,, డిటా	16 0 0	18 0 0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి	8 12 0	9 0 0
గువ్వలు ,,	20 0 0	24 0 0

2. పప్పుధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205	12 8 0	13 8 0
సెనగలు ,, డిటా	11 12 0	12 4 0
పెసలు ,, డిటా	14 0 0	15 0 0
మినుములు ,, డిటా	15 4 0	16 8 0 0
ఉలవలు ,, ర 164	8 8 0	9 0 0

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి	154 0 0	155 0 0
నెయ్యి మ 1-కి	14 0 0	25 0 0
కొండాపురంవేరు సెనగపప్పుబా1కి	55 0 0	60 0 5
ఇతరప్రదేశము ,,	50 0 0	58 0 0
వేరు సెనగనూనెగానుగబా1-కి రు 186 మిషన్ నూనె	182 0 0	
ఆముదము బా 1-కి	127 0 0	128 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	100 0 0	
కూరపసుపు ,,	45 0 0	50 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరివి)బా1కి	100 0 0	110 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి రు	50,50	
కాళహస్తీపాయకట్టు		70,75
బెల్లము బా 1-కి	35 0 0	45 8 0
చింతపండు బా 1-కి	40 0 0	60 8 0

5. ఇనుము

పట్టరకం బా 1-కి	80 0 0	81 0 0
చదరం	80 0 0	82 0 0
రవుండు	80 0 0	40 0 0

6. లోహములు

వెండి 100 తులంకు	71 0 0	74 0 0
బంగారము, తులము 1-కి	21 10 0	21 12 0
సవరము 1-కి		18 7 0
ఇత్తడి బా 1-కి	268 0 0	264 0 0
రాగి డిటా	285 0 0	288 0 0
అస్కాచక్కిర 226 పా గలవి	81 0 0	81 8 0

7. రంగులు అలిజరైను

ఆవుకృష్ణము 20 డిగ్రీలు	72 0 6	
పొట్టికృష్ణము డిటా		
సింహం డిటా		
గుర్రం డిటా	70 0 0	

8. దూది

బోం వెన్నబూరవ 1-కి	రు 800 0 0	
ఎల్నాడు దూది ,,	215 0 0	

9. నూలు

కోయంబత్తూరు నెం 10½ పెట్టె 1-కి	7 4 0	
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి	4 12 0	
పుట్లూరు యేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి	7 4 0	
అహమదాబాదు నెం 12½ పెట్టె 1-కి	7 4 0	
నూశయేనుగ నెం 20	9 8 0	
జహాన్ నెం 20	9 8 0	
నెం 40 ఏ లేబిలు అయినను	12 0 0	
నద్యాన్ నెం 24½	10 0 0	
14½ క్విలక్ పక్షి	7 6 0	
నెం 20 బెన్ని సింహం యీటె	10 8 0	
నెం 22 ,,	10 12 0	
నెం 12½ బెన్ని ధర్మ సు	8 0 0	
నెం 14½ ,,	8 12 0	
నెం 12½ అరైన్సు	7 4 0	
నెం 12½ కొయిలుపట్టి	7 4 0	
నెం 22½ రంగవిలాప	9 10 0	
నెం 14½ రాదాకృష్ణము	7 0 0	

అందరితోను శాంతముగా నుండిన మీరు తప్పక నిమ్మళముగా నుండెదరు

అయితే నిమ్మళమైనవనస్సు లేనప్పుడు శాంతముగా నుండుట అసాధ్యము. కలతలుగల వనస్సు ఉండిన స్వేచ్ఛకూడ నుండదు.

శాంతమైన వనస్సు గలిగియుండుటకు సుప్రసిద్ధమైన ఆతంకనిగ్రహపార్శ్వ మా ఆతంకనిగ్రహమాత్రమే వాడుడు. అది తప్పక గుణమిమను. ఇంతేగాక సరమలబలహీనత, మెదడు అలసిపోవుట, ఆశీర్వాదు మొదలగువ్యాధులు కూడ గుణమగును. 32 మాత్రలు గల బుడ్డి ధరర్ప 1 మాత్రమే. పూర్తివివరములు గల మాత్రాటలాగునకై వ్రాయుడు.

ఆతంక నిగ్రహ పార్శ్వ

26, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

ధర స ర స ము జర్నల్ ఎలెక్ట్రిక్ దీపములు

ప్రతిదీపమును బాట్లీ, బల్బుతో పంపబడును

ఓవల్ లెన్సు	రూ. 2 0 0
బుల్బ్ లెన్సు	2 8 0
పెన్డెల్ లెన్సు	3 0 0
సాదా స్క్రూ ఫుట్ లైట్	3 0 0
" సెంట్రల్ బిగ్గెలెన్సు	3 8 0
చేతిలాండరు 1 కి	4 0 0
ప్రత్యేక బాట్లీ 1 కి	0 10 0
ప్రత్యేక బల్బు	0 5 0
ఆటోసిగార్ లైటు 1 కి	1 12 0
సాదా సిగార్ లైటు 1 కి	0 12 0

ప్యాకింగు, పోస్టేజీ ప్రత్యేకము
లక్ష్మీ వర్తకశాల
తాపాలు పెట్టె నెం. 85. మద్రాస్!

జూబులు.

కొణకంచి

నందిగామ తాలూకా కొణకంచి గ్రామములో నున్న శ్రీ రామచంద్ర గ్రంథాలయమునకు నవమ వార్షికోత్సవము ది 18-7-25 తారీఖున సుప్రసిద్ధులగు శ్రీ శేషాద్రి వెంకటరమణ కవులలో ఒకరగు శ్రీమాన్ భూపాటి రమణాచార్యుల వారియాధిపత్యమున జయప్రదముగా నెరవేరెను. శ్రీమాన్ గారు గ్రంథాలయోద్యమము గూర్చియేగాక ఖద్దరుగుర్తి వొక్కిచెప్పి ఇంతటినుంచి ఖద్దరునే ధరించెద మని సభ్యులచే వాగ్దానములను గైకొనిరి.

(ఒకవిలేఖరి)

రాజ్యస్వీకారము

ఈనెల 18 వ తేదీన సేను సాంతపనిమీద పితాపురము వెళ్లిరి. ఏదీ కేసినను రెండువిషయములగుర్తి ప్రజలు చెప్పుకొనుచుండగా వింటిని. అవేవనగా, శ్రీపితాపురమహారాజుగారు కోరిక పీఠవర సంస్థానాధీశ్వరులగు శ్రీరాజారావు చెల్లెయ్యమ్మారావు బహద్దరుగారిపై చెచ్చిన దావాను— ఆరాజీమణి తాను చెబుచేడ వృద్ధురాలగుటచే నింక సంపూర్ణ విక్రాంతి గొన నిశ్చయించి, తమ కోడులుగారగు శ్రీరాజారావు రామయ్యమ్మారావు బహద్దరుగారిని స్వరాజ్య పరిపాలనా ధారే యను గావించుటయు, శకలధలప్రదాత యగు శ్రీ రామచంద్ర మూర్తి శ్రీచల్లయ్యమ్మారావు బహద్దరువారికిఁ బరిపూర్ణాంగ్య విక్రాంతులను, శ్రీరామయాంబా మహారాజ్ఞికి సమస్తసౌభాగ్యములను, గటాక్షించుచుగాక!

అనకాపల్లి జనమంచి సీతారామస్వామి, 8-7-1925 ఆంధ్రోపాధ్యాయుడు మునిసిపల్ హైస్కూల్

కమ్మమహాజనసభలు రెండో?

టంగుటూరులో కమ్మమహాజనసభ జరిగి యిప్పటికి మూడు సంవత్సరములు దాటినది. అప్పటినుండి యిప్పటి కొక్క సభయైనను జరుగలేదు. అందులకు కారణములేవియో మన ప్రముఖుల కెల్లరకు తెలిసియుండవచ్చును. సభలు జరిగినను లేకున్నను పూర్వపు పరిస్థితులకును, ప్రస్తుతపరిస్థితులకును భేద మంతగా లేని మాట నిజము. ఇంతవర కెనిమిదికమ్మమహాజనసభలు జరిగినను, సభలయం దుపన్యసించుట, తీర్మానములను జేయుట మాత్రముదప్ప, కార్యదీక్ష నవలంబించి, రాజకీయమునందేమి, సాంఘికమునందేమి, విద్యావిధానమునందేమి, మనవా రభివృద్ధికరములగు మార్గములను జూప జాలకపోయిరి. అందుచే నిప్పుడు రెండు కమ్మమహాజనసభలు కావలయునా? ఈనెల 26, 27, 28 తారీఖులలో గౌరవనీయులగు బి. మునిస్వామినాయుడు యమ్. యల్. సి గౌ. యధ్యక్షత్రక్రింద సాతూరులో దక్షిణ కమ్మమహాజనసభ జరుగబోవుచున్నది. రాబోవు సెప్టెంబరు మాసములో చాటపర్రుగ్రామమునందొక కమ్మమహాజన సభ జరుపుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఒక్క సభయే యున్న కార్యక్రమమును జరుపుట దుర్లభమను తలంపుతో మన వారిప్పుడు రెండుసభలను జరుపుచున్నారా? కాకున్న సుతరము దక్షిణములను రెండు పదములున్నవని రెండు సభలు కావలయునా? అటులయినచో రేలూరు తాలూకా చాటపర్రు గ్రామములో జరుగబోవు సభకు ఉత్తర కమ్మమహాజన సభ యని కేరీడవలయునా? వివేచనాజ్ఞానసంపన్ను లగు పెద్దలు పక్షపాతబాధితో రెక్కిన రెండు చిక్కల కేల వదలవేయనలయునా? నాయుద్దేశ్యములు లేవ్వియినచో, దక్షిణ కమ్మమహాజన సభవారు కాని, నూతనముగా కేరీడవలసివచ్చు ఉత్తర కమ్మమహాజనసభవారుగాని లేక యితరు లెవ్వరైనగాని, యీక్రింది ప్రశ్నలకు సమాధాన మిత్తురా?

1. కమ్మమహాజన సభలో విభేదము లేప్పుడేర్పడెను? అట్లు లేర్పడుటకు కారణమేమి?
2. దక్షిణ కమ్మమహా సభ యను కేరీడ క్క నోకమ్మ మహాజన సభ యెప్పు డేర్పడినది? అందువలన వారు సంఘము

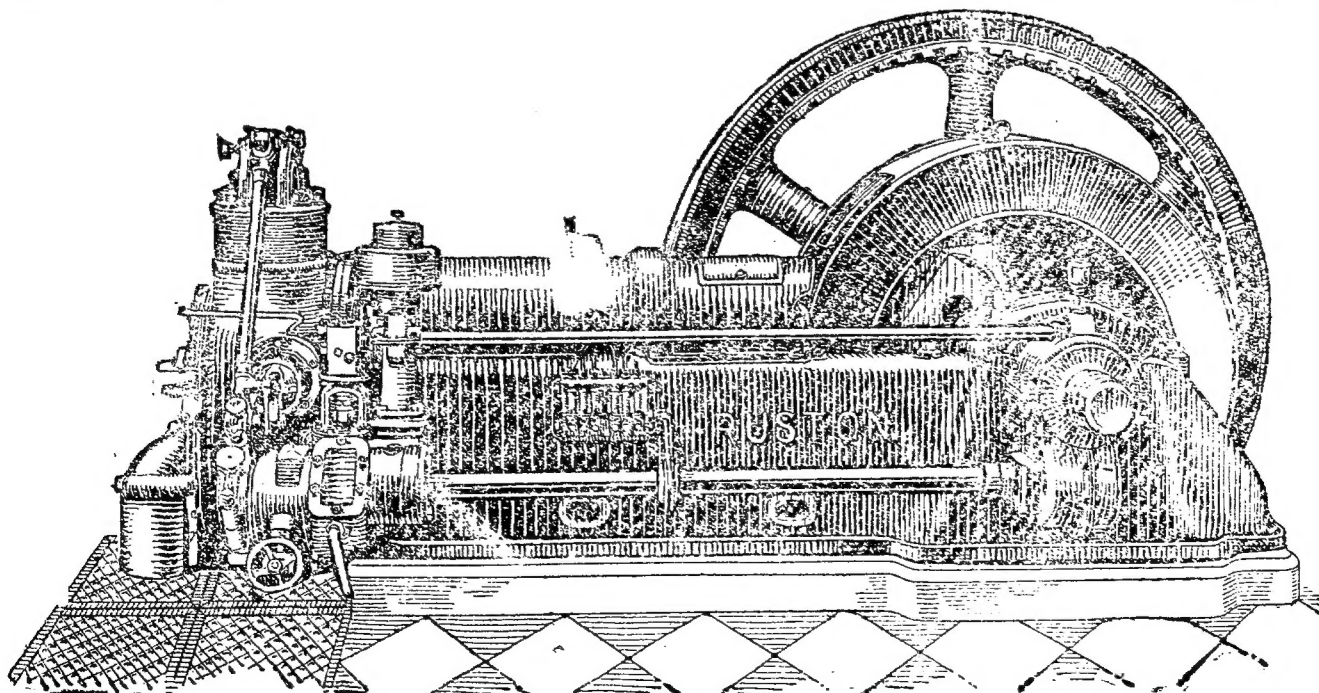
ది రస్ట్ న్ క్రాడ్ ఆ యి ల

ం జి ను

ప్రస్తుతము బజారులోనున్న ఆయిల్ ఎంజిను లన్ని టికంటెను మిక్కిలి పోషిమిగలది. తక్షణమే కదులును. హాట్ బల్బు, స్ట్రోక్, మాగ్నెటా, మున్నగునవి లేవు

పొయ్యికి మిక్కిలి సరసమైన నూనె చాలును. కొద్దినూనెతో పనిచేయును. చతురతనిమియు ఉండ నవసరము లేదు.

నెం ఎ 4512 రు, చిత్రముగల మా క్యాటలాగుకు వ్రాయుడు (388) మద్రాసులో ఫోల్ ఏజెంట్లు, మాస్కి అండుకో లిమిటెడ్, ఎంజనీర్లు, తపాల్ పెట్టె నెం 60, మద్రాసు.

మొత్తమునకు చేయవలసిన అంశము లేమి?

8. దక్షిణ కన్యసహజసభ నోక దానిని నెల కొన్నిటిని. సది పంక్షెందు సత్సరములలో ఏదో, యెనిమిదో మహాసభలు జరిగినవి. ప్రతిసభకు నాయకులు సంఘాభిమానులు వందలకొలది గవచ్చిరి. గంభీరముగా నుపన్యసించిరి. తీర్మానములను తురిపించిరి. కాని క్రియయేదీ? సభముగిసిన మరుసటిదినమే లాయర్లు తమ వృత్తులందు, రైతులు వ్యవసాయములందు, ఉద్యోగులు తమ పదవులందు నిమగ్నై స్వవ్యవహారముల సందడిలో నంత యు మరీవిపాయెడివారు. టంకటూరులో కన్య సహజసభ జరిగి మూడు సంవత్సరములైనది ఇప్పుడు సభమంటే తలచువారొక్కరైతరు గానరాదు. పుష్కరమున కొక్కటియో, యవ్వ ప్తము సరిగానున్న రెండో సభలను జరపుట చానవారి యుద్దేశ్యము కాబోలు? ఎవరి యుద్దేశ్యము తెలుసున్నను ఈమహా సభకు అవసరకాలము సమీపించినవని నారలంపు అభ్యుక్తుడు రాజీనామా నోసంగెను కార్యదర్శి రాజీనామా నిచ్చెను. వీరి రాజీనామాలను గైకొనినవా రెవ్వరు? వీరెవరి కొనగిరి? వీరి సంఘటకుగాని వానిని గైకొనుచుగాని సభయేదీ? సభను కూర్చుటకు ప్రయత్నించునా రెవ్వరు? ఇది యంతయు నొక్క విచిత్రకథనముగా నున్నది ఈవిచిత్రకథనమునందే కన్య సంఘము యొక్క యవ్వప్తము నాశనమై పోవుచున్నది.

9. ఈ కాలంలో జరుగబోవు సభకు దక్షిణ కన్యసహజను విత్తరులకు ఆహ్వానము లంపిరా?

ఒక కన్య విద్యార్థి

మన కర్తవ్యమేమి?

కన్యసహజ శియాలారా!

కన్యసహజసభ నోక దానిని నెల కొన్నిటిని. సది పంక్షెందు సత్సరములలో ఏదో, యెనిమిదో మహాసభలు జరిగినవి. ప్రతిసభకు నాయకులు సంఘాభిమానులు వందలకొలది గవచ్చిరి. గంభీరముగా నుపన్యసించిరి. తీర్మానములను తురిపించిరి. కాని క్రియయేదీ? సభముగిసిన మరుసటిదినమే లాయర్లు తమ వృత్తులందు, రైతులు వ్యవసాయములందు, ఉద్యోగులు తమ పదవులందు నిమగ్నై స్వవ్యవహారముల సందడిలో నంత యు మరీవిపాయెడివారు. టంకటూరులో కన్య సహజసభ జరిగి మూడు సంవత్సరములైనది ఇప్పుడు సభమంటే తలచువారొక్కరైతరు గానరాదు. పుష్కరమున కొక్కటియో, యవ్వ ప్తము సరిగానున్న రెండో సభలను జరపుట చానవారి యుద్దేశ్యము కాబోలు? ఎవరి యుద్దేశ్యము తెలుసున్నను ఈమహా సభకు అవసరకాలము సమీపించినవని నారలంపు అభ్యుక్తుడు రాజీనామా నోసంగెను కార్యదర్శి రాజీనామా నిచ్చెను. వీరి రాజీనామాలను గైకొనినవా రెవ్వరు? వీరెవరి కొనగిరి? వీరి సంఘటకుగాని వానిని గైకొనుచుగాని సభయేదీ? సభను కూర్చుటకు ప్రయత్నించునా రెవ్వరు? ఇది యంతయు నొక్క విచిత్రకథనముగా నున్నది ఈవిచిత్రకథనమునందే కన్య సంఘము యొక్క యవ్వప్తము నాశనమై పోవుచున్నది.

మహాశయాలకు మన దుష్ప్రీతిని సురించి వ్రాయవలసిన చోడెంతవ్రాసినను వ్రాయవచ్చును. దీర్ఘముగావ్రాసి మిమ్ములకు వినిగించుటకు నామన సోష్టకొనుట లేదు. అయిన నింక రెండు మూడు వాక్యముల వ్రాసినుగించెదను. పతనమునకున్న కన్య సంఘము నుద్ధరింపవలసివలెనని, ఇతర సంఘములతో పాటు మన సంఘముకూడా భారతాంబుకుటుమునం దొక్క గన్యసహజయే నన్యకాంతులతో ప్రకాశింపజూచు భాగ్యమును కోరుదురని, మీరొక యుక్తకులు దూరముచేయుదు. "మన కర్తవ్యమేమి" యను నాప్రశ్నకు గడు త్వర మొసగుదు. మన సంఘమువలకు నెలకొనియున్న సాంఘిక దురాచారములను నాశనము జేయుటకు మన మెందొన బ్రయత్నము చేయవలసియున్నది ఇట్టి దుర్మతయే మీకు వాంఛనీయమగునని మీచిత్తము వచ్చినట్లు లానరింపుడు కాని దీర్ఘముగా నాలోచింపుడు. జీర్ణమగుచున్న కన్యసంఘము నుద్ధరింపుడు. సోదరజేషియులలో స్వసంఘముయొక్క గౌరవమును కాపాడుదు. మీగౌరవమును నిలువజేట్టుకొనుదు.

ఒక కన్యవిద్యార్థి.

దక్షిణ ఆంధ్ర భాషాభివర్ధన సభ

ఆంధ్ర మహాశయాలారా!

మదరాసునందలి ప్రైసభ కొలదికాలము క్రిందట స్థాపనము చేయబడి, క్రమక్రమముగా వర్ధిల్లుచు వచ్చుచున్నదని విషయ మందరికి తెలిసినదే. ఏదీవ సం॥ నవంబరు నెల 16 వ తేదీనిపుట్టి, ఈకొద్దికాలములో, ప్రైసభచే చేయబడిన కార్యములు మిక్కిలి కొనియాడదగినవిగానే యున్నవి. పలుసంఘములు, దక్షిణప్రాంతమున రాజశాళెము, ఒట్టిప్పిడారము, తిరునల్వేలి మొదలైన చోటలలో స్థాపనము చేయబడియున్నవి. తత్ఫలితంబుగ, మధుర, రామనాథపురము, తిరునల్వేలిజిల్లాలలో నుండునా రెండరును చెరుకొని ఆంధ్రమహాజనసభ, జరుపు విషయము వినుటకు, ఆంధ్రులవ్యాధయము, సంతోషముతో నుపేసంగకుండునా! ఈ కర్తవ్య ప్రాంతమున, ఆంధ్రులలో ఆంధ్ర ప్రభోధము కలుగుటయు, వారిదుష్ప్రీతి తొలగించుకోవలయుననియు వారి మాతృభాష కేర్పడియుండు కళంకములను బోధ్రోలవలయుననియు, ప్రతి ఆంధ్రునకు కుతూహలము కలుగుచున్నది.

ఆంధ్రప్రముఖులు అచటచట నట్టి కృషిచేసి జనులను ప్రోత్సహింపరచుచున్నారు. కాక వారు తలపెట్టిన ఈకార్య

ము నిర్విఘ్నముగా కొనసాగుట దక్షిణాంధ్రులపై మాత్రమే కాక వారి సహోదరులయిన ఉత్తరాంధ్రులపైకూడ నున్న దనుటకు ఏ విధమైన సందేహము లేదు. కాబట్టి ఆంధ్రమహా జనులందరు ఈనెల 26 తేదీని సాత్తూరులో జరుగబోవు, దక్షిణాంధ్ర మహాజనసభకు వచ్చి దక్షిణాంధ్రులభాషాకృషిలోద్బుధ వేడకొనెదను.

మరియు, దక్షిణాంధ్ర భాషాభివర్ధన సభ తరపున, ఈ సభ మెంబరులును, అచ్చటికి వెళ్లి, కార్యభారము వహించ గోరుచున్నాను.

సాధు వరదరాజంపంతులు.

పశ్చిమగోదావరిజిల్లా ఖద్దరుబోర్డు

ఒక సమాధానము

పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా ఖద్దరుబోర్డువారు కావించిన తీర్మానములు యీ నెల 21 వ తేదీ ఆంధ్రపత్రికలో ప్రకటింపబడినవి. ఆ తీర్మానములను చూచి మిత్రులు కొందరు నేను కాంగ్రెసునుండి రాజీనామా నిచ్చితినిని తెలంచుచు నన్ను ప్రశ్నింపుచున్నారు. నేను ఖద్దరుబోర్డులో సభ్యత్వమునకు మాత్రమే రాజీనామా నిచ్చితిని.

ఈ ఖద్దరుబోర్డు ఆంధ్ర ఖద్దరు బ్యాంకువారివద్దనుంచి 5 గురు వ్యక్తుల బాధ్యతపయి ప్రామిసరీకోటు వ్రాసి సుమారు రు 18500-0-0 లును పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా కాంగ్రెసు సంఘమువారివల్ల నుంచి వడ్డీ లేకుండా అప్పుగా తీసుకువచ్చిన రు 2500/-లును మొత్తము సుమారు రు 16000-0-0 లలోను ఖద్దరుబ్యాంక్ కై యేర్పడినది. అందలి నష్టమునకు యాబోర్డు నందు గల సభ్యులు అయిదుగురు బాధ్యులు. ఈ మొత్తముం తెలు నష్టపడినను ఈ 5 గురు సభ్యులు యచ్చుకొనే స్థితిలో నుండవలెను. ప్రస్తుతము యాబోర్డు నష్టముతో కార్యమును నెరవేర్చుచున్నది. ముందు యింకను యెక్కువనష్టము రావచ్చును.

16 వేల రూపాయలతో వ్యాపారము చేయునప్పుడు యెంత బాధ్యత వహించవలసి యుండునో వేగగా వ్రాయ నక్కరలేదు. యాబాధ్యత నెరవేర్చవలెనన్న యాబోర్డు నందు గల 5 గురు సభ్యులును పరస్పరసహకారభావము కలిగి కార్యమును నిర్వర్తింపవలెను. అట్టి సహకారము కొరవడి యున్నదని తక్కిన నలుగురు సభ్యులు కలసిచేసిన తీర్మానములే జెల్లడించుచున్నవి. బోర్డునందు ప్రస్తుతము శ్రీయుతులు శని వారపు సుబ్బారావుగారు, ఆచంట నారాయణరావుగారు, హేజీబు రామారావుగారు తంగిరాల శ్రీరామమూర్తిగారు నేనును సభ్యులము. అంతకు పూర్వపు ఖద్దరుబోర్డు మారి తిరిగి యాబోర్డు యేర్పడునప్పుడే, యిందు సభ్యుడుగా నుండుటకు నేను యిష్టపడలేదు. కాని నాకాలమునంతయు ముఖ్యముగా ఖద్దరుభివృద్ధికొరకై వినియోగించుచుండుటచేత నానేవ యా బోర్డునకు అనసరమని చెప్పి మిత్రులును యీ సభ్యులును కూడ బలవంతముచేయుటచే సభ్యత్వమును అంగీకరించితిని. కాని ధనవిషయములలో తక్కిన నలుగురును కార్యనిర్వహణ మున సాహసించి పోవగలిగినంతముందరకు పోవుటకు నాకు సాహసములేదు. అందుచేత సమానసాహసము గల సభ్యులే ఖద్దరుబోర్డునందు ఉండుట యుచితమని తలచి, అడుగడుగు నకును నాఅడ్డంకులు వారికి కలుగకుండ నా స్థానమును భారీచేయవలెనని. జిల్లాసంఘమువారుకూడ నాస్థానమును భర్తీచేసుకొనుటకు వారికి అధికారమిచ్చిరి. జిల్లాసంఘసభలో శని వారపు సుబ్బారావుగారు ఆచంట నారాయణరావుగారు ఖద్దరుబోర్డునకు నష్ట మేమియులేదని వాదించిరి. తక్కినసభ్యులు

కూడ యిట్టిప్రాయము గలిగి నష్టముచున్నననే భయములేకు న్నుచో నారాజీనామాను అంగీకరించి యేల నన్ను విడుదలచేయ రాదు? లేదా నష్టము వచ్చుచున్నదని నాతో నేకీభవించుచో వెంటనే బోర్డువ్యాపారములను ముగింపుచేసి సభ్యులబాధ్యతలను నివారణచేసుకొనవలెనుగదా? ఖద్దరుబోర్డుయొక్క లావాదేవీల ను తేల్చుకొని, యిప్పటికి నావంతునకు వచ్చుబాధ్యతను పరిష్కరించుటకు నేను సిద్ధముగ నేయున్నాను. కాని ఒకవంక నారాజీనామాను అంగీకరించి నాబాధ్యతను విడుదలచేయక వేరొకవంక ఖద్దరుబోర్డుకార్యక్రమమును అందు ముఖ్యముగా ధనము ను వ్యయపుచ్చుకార్యములను యథాప్రకారము కొనసాగించుచున్నాను. నారాజీనామాను అంగీకరించమని తీర్మానముజేసిన సభలోనే జిల్లాలోని యితరఖద్దరు నిలయములను ఆడిటు చే యించుటకుగాను రు 45 వేతనముపయిన ఆడిటురును నియ మించిరి.

నారాజీనామాను అంగీకరించి గాని, లేక వెంటనే ఖద్దరుబోర్డు వ్యాపారములను ముగింపుజేసి సభ్యుల యిందుగురము లావాదేవీలను పరిచూచుకొనిగాని, నా బాధ్యతను తొలగించ వలసినదని మాత్రము మిత్రులను కోరుచున్నాను.

ఏలూరు, } దండు నారాయణరాజు
24-7-25.

ఏలపు నోటీసు

1913 సం॥ ఇండియన్ కంపెనీలచట్టము ననుసరించి లిక్విడేషన్ లో నున్న కల్యాణజీ జిన్నింగు ప్రెస్సింగు కంపెనీ లిమిటెడ్ ఇలాకా.

చెన్నపురి హైకోర్టువారి ఉత్తరవును అనుసరించి వై కంపెనీయొక్క అఫీషియల్ లిక్విడేటర్ లు ఆగస్టునెల 8 వ తేదీ శనివారం మధ్యాహ్నం 12 గంటలకు తమకార్యాలయమున (17 ఆర్మీనియ్ వీధి) ఈదిగువ నూచింపబడిన ఆస్తిని ఏలము చేయుదురు.

ఆస్తి వివరము

ప్రాద్దటూరునందలి జిన్నింగుఫాక్టరీ భవనము, భూమి, వీటిపై అన్ని హక్కులను. ఏలమునందు పాటపాడలదినవారు ముందుగా అఫీషియల్ లిక్విడేటరుల వద్ద 500 రూపాయల వద్ద కట్టవలయును. ఏలము ముగియగానే ఆస్తిని ఏలము పాడినవారు పాటతో 10 వ భాగము చెల్లింపవలయును. మిగత మొత్తము హైకోర్టువారు ఏలమును ఆమోదించిన నోటీసు పంపిన 15 దినములలో చెల్లింపవలయును.

ఆస్తి లైటింగ్ డిడ్లు, ఇతర వివరములు, అఫీషియల్ లిక్విడేటర్ ల కార్యాలయమునందు పరిశీలింపవచ్చును.

17 ఆర్మీనియ్ వీధి, } గ్రాహమ్ రాస్,
మద్రాసు. } జె. వి. ప్రెస్లీ,
అడిషియల్ లిక్విడేటర్లు.

వెల్లింగ్ టన్ సి నీ మా

25-7-25 శనివారమునుండి 31-7-25 శుక్రవారమువరకు సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 అంబుల రాత్రి 9-80 శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 8 గం-15 ని॥ కూడ ప్రవర్తనము గలదు.

పాతీస్ క్రొత్త శీరియల్

రూల్ రోలండు ఇన్ రూల్ ఆఫ్ రేంజి (కడపటి భాగము) అత్యద్భుతము, తప్పక చూడతగినది.

మాతన ప్రచురము   ఆనందాశ్రమ గ్రంథరత్న మాల   సూతన ప్రచురము

శ్రీమదాంధ్రమహాభాగవతము

పోతానామాత్య ప్రణీతము. ఇదివఱకు ముద్రితములైన ప్రతులకన్న బాగుగముదించియున్నారవ.

12 స్కంధములుగల సంపుటము గ్లాజుకాగితములు క్యాలికోబైండు గిల్టుపేరు నెల రు 6-0-0.

సంపూర్ణప్రతి 2 సంపుటములుగా క్యాలికోబైండు గిల్టుపేరు రు 8-0-0

సంపూర్ణప్రతి 3 సంపుటములుగా క్యాలికోబైండు గిల్టుపేరు రు 9-0-0

ఎ. కణ్ణన్ నెట్టి అండ్ కంపెనీ,   286, చెనాబజారురోడ్డు, మద్రాస్.

మేముగూ సేసుకున్నగారే యేల?

ఆంగ్లేయ సంఘసభయందు
మహాత్ముని సమర్థనము

కలకత్తా, జూలై 25:—గ్రాండుహోటలునం దాంగ్లేయసంఘము కూడినపుడు సభ్యులు చాలమంది వచ్చిరి. నాటి దినమున ప్రధానాతిథి గాంధీమహాత్ముడు, నాటిసభ యాంగ్లేయసంఘముయొక్క కలకత్తాశాఖవారిచే సమావేశపఱుపబడెను. హాధ్యత్తుత డల్లియు, డల్లియు, పేజిగారు వహించిరి. నేటి యతిథి చాల బలవంతముచేద వచ్చెను.

‘సింహపురసా జొచ్చునట్లున్నడ’ని గాంధీమహాత్ముడు నడిచెను. నేడు చర్చింపబడు విషయమునుగురించి గాంధీమహాత్ముడు, తదితరులు సేమి ముచ్చటితులతో ముందు నేనేమియు చెలుపజాలనని యభ్యుక్తుడు తన ప్రారంభోపన్యాసముననుడివిరి.

మహాత్ముని యుక్తన్యాసము

పిమ్మట మహాత్ముడిటు లుపన్యసించెను. ఆంగ్లే భారతదేశముల యవస్థలు రెండును కలసియేయున్నవి. అవి రెండును గలసి రేడియో యొక మహాకార్య సంఘటనమున కట్లుచేయబడి యున్నది. అది యేదన మానవసేయే. నే నెప్పుడు నాంగ్లేయుల హృదయభావము నర్థముజేసికొనుట కెట్టి యవకాశము లను జారవిడువలేదు. అట్టి యుద్ధేత్యముతోడనే యిపు డీసభకు వచ్చితిని. మిమ్ము లను గూడ నట్టి యెదురు సహాయమునే గోరుచున్నాను. తత్విషయమున నాంగ్లేయులే ముందు భారతీయులకు చేయూత నొసంగగోరుచున్నాను. కాని ముందు భారతీయులు లాంగ్లేయులకు సహాయమొనర్చుటగాదు. నేడుపవ్యసంపవలసిన విషయము నాహృదయమున కత్యంత గుచికరమయినది కాదు. ఆందుకు ముఖ్యకారణమే మన నంతకంటె ప్రముఖతరమగు విషయములు పెక్కులుగలవు. నేటి విషయమే మన కలకత్తా పురపాలకాధ్యక్ష నియమమున నేనేలగుగజేసికొనవలయును. నేగలుగజేసికొనుట యాంగ్లేయులలోను హైందవులలోను పెక్కు రేపిగించిరిని నాకు చెలియును కాని దానికి గారాము నాయంతటనే జేసి కొనినదిగాదు. నేనుసప్తగతి యభ్యర్థిత్వమే యేల బలవంత వలెను. మఱియొకరి చేలకాగూడదు కొన్ని నెలలనుండి రాజకీయ విషయములందు నా సర్వహక్కులను స్వరాజ్యపక్షమువారి చేతులందుంచినని మిరతెగియే యుండురు. వారు త్యాగశీలు రనియు, దేశముందు ప్రేమగలవారనియు, నాంగ్లేయుల సేవగించని వారనియు నే నెఱుంగుదును, నేను సంపూర్ణముగ స్వరాజ్యపక్షముం దైక్యము నొందితిని. నేను మీ(ఆంగ్లేయుల) చరిత్రను బాగాగా విచరించితిని. దక్షిణాఫ్రికాయందు మిసంస్థలభివృద్ధి నొందుట నేను కన్నులార గాంచితిని. స్వరాజ్యపక్ష మిప్పుడు భారతదేశమున కంటకును ఘనముగ పక్షము. హిందువులు నాంగ్లేయులు నంత దూరములకుటకు గారాము. వారిరువురు నొకరినొకరెఱుంగకుండుట గాక, యొకరి నొకరు చెలసి కొను బుద్ధి లేక పోవుటయే గారాము.

కలకత్తా మేయరు

కలకత్తా పురపాలకాధ్యక్షుడు మహాత్ముడియుడుండవలెనని ప్రధమమున నా కుద్దేశముండెడిది. హిందూమహాత్ముడియ

నభ్యుదయకు నే నెంత శ్రమపడువాడనో మీరెఱుంగుదురు. ఆప్యదోక భూమిమీదియ నాయకుడు మహాత్ముడియాధ్యక్షు నేర్పఱచుటకు సమయ మింకను రాలేదు. ఆ హామిమీదియ నాయకుడు మోలానా అబ్దుల్ కలాం అజదుగారు, ఆయన స్వరాజ్య పక్షమువాడు కాదు కాని యతడే జి. యమ్. నేనుసప్తగతి నామమును నూచించెను. స్వరాజ్యపక్ష మంతయు నైక్య భావమందుండాలయనని మీరు కోరుటలేదా యని నన్నడిగెను. అనినట్లు యందు నా కమిత విశ్వాసముకలదు.

నేనుసప్తగతి సామర్థ్యము

నేనుసప్తగతిని మొదలు చిట్టగాంగులలో గలకొంటిని. కాసనసభలో గుప్తగారు ప్రఖ్యాతి వహించిరి. వంగరాష్ట్ర స్వరాజ్యపక్ష నాయకుడు. రాష్ట్రజాతీయ సభాధ్యక్షుడు. నేనుసప్తగతి మూడుబాధ్యతలను గూడ నిర్వహింప సమర్థుడని యూహించితినిని మీయెదురు నంగీకరించుచున్నాను. తన సహకారులు బుద్ధిమంతులయి యీ యభ్యుత్పత్తి పదవిని ప్రజలకెట్టి యన్యాయమును జేయకుండ నిర్వహింపగల సమర్థుడగునో నేనుసప్తగతి రాయబోగమునకు దగిన యభ్యర్థియనియే నాయభిప్రాయము. కావుననే నేనుసప్తగతి నామమును నేనూచించితిని. పత్రికలందు చాలచూత్తపగాలు బయలుదేలిన సంగతి నే నెఱుంగుదును. కాని నిమ్మలమ్మబుద్ధి తో నామనోగతాభిప్రాయము లేవో మీకు చెలిపెదను.

ఆక్షేపణలకు సమాధానము

తనపక్షము యొక్కగాని తనయొక్కగాని లాభమునకై తనపదవి నుపయోగించు నను యభిప్రాయము మీకు న్నుచో దానిని బాటి ద్రోలుదు. అట్టి యభిప్రాయమే యున్నయెడల మీరు పాఠజనుచున్నానిని శిష్యముగా జెప్పగలను, తమ్మునీపాలు పద్ధతులు (స్నాన్ధిము కొఱకు ప్రజాసంస్థల నుపయోగించు పద్ధతులు) ను గుఱించి నుడువుట నేవంటిని. అట్టి దుర్భిప్రాయములను దూరముగ నుంచితేయడు. అట్టి వద్దతులు నేనెంచుటకు ప్రథముడనని యూహింపుడు. నిమ్మలమ్మమును, శుచియగు పద్ధతుల వలననే నాదేశ మభివృద్ధి కలయునని నే నెఱుంగుదును నేను కలకత్తా విషయములం దెక్కిన జోక్యము కలుగజేసికొనుచో, మీ కందఱకును నేవజేయ నుద్దేశముతోడనే యటుల జేసితిని. అభ్యుత్పానవిషయమున నన్ని సందర్భముల నాలోచించితిని. గుప్తగ రన్ని విషయములందు సమర్థుడు. అట్టి వాని యభ్యర్థిత్వమును బలపఱచినచో చాల యన్యాయము జేసినవాడ నగుదును. గుప్తగతియం దెట్టి యభ్యుత్పరవిషయములు లేనియెడల నతఁ డాస్థానమున కెన్నుకొనబడ దగిన వాడే.

సర్ హ్యూబర్నకారుగారి యభిప్రాయము

సర్ హ్యూబర్నకారుగారు, మహాత్ముడు తనకు దైర్యము వహించి విరోధాభిప్రాయము ప్రబలముగ నున్న యీసంఘమునకు వచ్చినందులకు సభ్యులందఱును సంతోషమును వెల్లడించుచున్నారనియెను కాని యాంగ్లేయుల హృదయమందుగాని మహాత్ముని హృదయమందు గాని పరస్పరహేయభావములు లేవనిరి. కాని కలకత్తా పురపాలకాధ్యక్షపదవి నడపినది మాత్రము బట్టి రాజకీయతంత్రమనిరి

మహాత్ముని సమాధానము

మహాత్ముడు సమాధానమిచ్చుచు కారుగారు నుడివినటు

లు రాజకీయతంత్రమనుటకు నే నంగీకరింపను. వీలన ప్రపంచమందలి రాజకీయములలో నదియొక పరిపాటుమాటయైనది. గుప్తగారు కలకత్తా వాసిగాడని యొక యభ్యుత్పరము నూచింపబడినది. ఇదివఱకాసంగతి నాకు చెలియదు గుప్తగారు కలకత్తాయందే విద్యాభ్యాస మొనరించి తన జీవితమందలి ప్రధానకాలమును కలకత్తాలో వ్యయపఱచెను నే నీయూత్రమును నిర్వచింతును అదేవన నన్ని విషయములు సరిగానున్నపుడు ప్రాముఖ్యముగ రాజకీయ పక్షమునకు తనకు సచ్చినవానినే పురస్కరింప క్రింద నియమింపవచ్చును. తన రాజకీయముల నభివృద్ధిపఱచుటకుగాని స్వాభివృద్ధికి గాని తన యభ్యుత్పదవి నుపయోగింపనని గుప్తగారిసర్విన వాగ్దానమును మీరు మఱువకుడు. మంచి న్యాయవాదికంటె నావదవికి తగినవారికొకరుండరు. ఫిరోజీషా మెహతాగారు తనరాజకీయ పక్షీ నాయకత్వమేగాక, బొంబాయి పురస్కృతపదవినిగూడ నిర్వహించెను. అతఁ డు చాల సామర్థ్యముతో నిర్వహించెనని యొప్పుకొనక తప్పదు. ఎట్టినియమముల నుల్లంఘింపకుండగనే యతఁడు తనపదవిని నిర్వహించగలడు.

అభ్యుత్పాడు పేజిగా రాంగ్లేయసంఘము యొక్క కలకత్తాశాఖవారి యీసభకు వచ్చినందులకు మహాత్మునికి వందనము లర్పించిరి. (అ. ప్రె.)

రాయిత్యపాలుబహదూరు వర్ధంతి

కలకత్తా, జూలై 24:—వైవర్ధంతి సభయందుపన్యసించుచు మహాత్ముడు, కృష్ణదాసుపాలుగారు నిర్భయుడగు దేశభక్తుడనియు, నానిర్భయతతోబాటు విజ్ఞానమును విషయమును గూడ సంపాదించెననిరి నమ్మతయెఱుంగని నిర్భయత్వ మనర్థమే. శాంతముతోఁగూడిన నిర్భయత్వమే సుగుణముగా నెంచబడును. మనయెదుటనున్న మహాకార్యమును నిర్వహించుటకు పరమేశ్వరుడు మీకును నాకును గూడ శక్తిసామర్థ్యములను బ్రసాదించును గాకయని నుడివెను (అ. ప్రె.)

బర్మాగవర్షు సంచారము

రంగూను, జూలై 25 —బర్మాగవర్షురగు సర్ విలియం కీతుగారు తనయనుగఁడగు కెప్టెనుచేజీగారితో మేమ్యాను ఆగస్టు 1 వ తేదీని వచ్చి రంగూనుకు 2 వ తేదీకి చేరుదురు. (అ. ప్రె.)

శ్రీ పాండురంగసినిమా - ఏలూరు

ఈ సినిమావారు ఈనెల 27 తేదీనుండి ఆగస్టు 1వ తేదీవరకు కోహినూర్ ఫిలుము ఇంద్రసభ ప్రవర్తింతురు కంటెనీనారు తయారుచేసిన మొహరంపండుగ అరుటచేత ఈ ఫిలుమునకు ఎక్కువ ఆదై యిచ్చి అతి కష్టము మీద తెప్పించడమయినది. ఈఫిలుముతో ఈనెల 29 తేదీనుంచి ఆగస్టు 1 వ తేదీవరకు (మహాదేశభక్తులనియు, త్యాగమూర్తులనియు) పొగడబడుచున్న మహామృదాలీ, సొకతాలీ, సయ్యద్ హుస్సేన్ ప్రభృతులు, కిలాఫత్ రాయభారముతో పన్నిమఖండమునకు పోయినప్పుడు బొంబాయి పట్టామందు ఓడరేవు సభలు, యూరప్ ఖండములో ఓడరేవు వగయిరాలు ఫిలుములలో చూపబడును.

గుత్తా వెంకయ్యచౌదరి,
మేనేజింగ ప్రాప్రయిటరు.

తంతి విలాసము: “బిబిటికో”

హెడ్ ఆఫీసు

బొంబాయి.

విదేశకార్యాలయములు

బర్లిన్ & హాంబర్గు.

BOMBAY BERLIN TRADIGO Co.,

కాన్టెస్సా
నెట్టెల్ కెమరాలు
హాఫ్స్ కెమికల్స్, ప్లేటులు,
కిండర్ మాన్సు సండ్రీసు మొదలగువాటికి
ఇండియాకు, బర్మాకు, ఫోత్ ఏజెంట్లు.

25 MOUNT ROAD, MADRAS.

అమెచ్యూర్స్

డెవలప్మెంట్, ప్రింటింగ్,

ఎన్ లారింగ్ మొదలగు

వాటియందు మాకు

ప్రత్యేక పేరుగలదు.

బర్మెనుమోడు-రీడింగు ప్రభువుల సంభాషణ

డాక్టరు బి సెంటు గారి బిల్లు

దేశ బంధు దాసు గారి భావము

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూ, గో స్వామి, బాబు భగవాన్దాసుగార్ల ప్రకటనము

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు

“దేశబంధు దాసు గారు స్వతంత్రులుగా నుండినచో నేను నిరపరాధుని యింటి నుండి కానుకవెల్తు బిల్లు మొరొండముపైని సంరక్షముచేసియుండును” అని డాక్టరు బి సెంటుగారు నుడివెరసి వింటిని. దాసుగారికి చూపించిన ముసాయిదా వేరు. ఇప్పుడు ప్రకటింపబడిన ముసాయిదా వేరు. ఆ చట్టమును పార్లమెంటువారు తిరస్కరించుకొనెడల దేశీయులు కాసనోల్లంఘనము నవలంబింప వలెనను నిబంధన ముఖ్యముగా నుండవలెను. లేనిచో నేను దానిని బలపరచు జాలననియే దాసుగారు నుడివెరి.

“§11 §12 దాసుగారు చాలిన్న హక్కులతో మాటలాడి గాని ఆయన స్వతంత్రుడు గాదు. గాంధీగారి సమ్మతిని బడచు కుండు దాసుగారు స్వతంత్రులై యేపనియును చేయదు. ‘కాంగ్రెసు వారి రీటిల్లును ఆమోదింపబడుచో కష్టమేమియు నుండదు గాని హిందూ మహమ్మదీయ సమస్య పరిష్కారము వరకును గాంధీగారి రెమియన్ చేయరు.’ అని నాతో దాసుగారు చెప్పిరి కాని దాసుగారు స్వతంత్రులుగా నుండినచో ఆయన మొరొండముపైని సంరక్షముచేసియుండునని నాకు నమ్మకము కలదు” అని బి సెంటుగారు నుడివెరిని యీకెల 4 వ తేదీని యీవినింగు న్యాయ పత్రికలో ప్రకటింపబడెను.

ఇప్పుడు బి సెంటుగారు ఆంగ్లదేశమునకు వెళ్లియున్నందున యీవిషయమున నేను నా అభిప్రాయమును తెలుపుట పొడిగాదు గాని యీవిషయమున దాసుగారు నాకు యిచ్చిన రెండు లేఖలను విగ్రహ ప్రకటించుట కట్టి ఆత్మపర్యాయము లేదు. అప్పుడు బి సెంటుగారు సమాధాన మియ్యవలసి యుండును” అని మోతీలాలుగారు నుడివి మాదిరికి రెండు ప్రకటనలు నిచ్చిరి.

(1.) బి సెంటుగారి మొరొండమునందలి కడపటివాక్యము

“ఈయన్ దేశముతో యీకానుకవెల్తు బిల్లునుగాని భారతీయులకు యంతకు తక్కువగాని సంపూర్ణ రాజకీయ స్వాతంత్ర్యమును యిచ్చునట్టి హరియొకచట్టమునుగాని పార్లమెంటు వారామోదింపవలెనని మేము కోరెదము. అట్టి చట్టము బాలిటలో ప్రోత్సహించినను, పూర్తిగా చర్చింపబడక పోయినను, 1926 లో పార్లమెంటువారిచే పూర్తిగా తిరస్కరింపబడినను 1926 లో జరుగు ఎన్నికల సమయమున అభ్యర్థకులు ఆర్థిక పత్ర నిరాకరణముచే ప్రధానపక్షముగా నవలంబించుట నిశ్చయము దానినిగూర్చి ముందుగానే దేశీయుల కందరికిని వివరము లన్నియును సాకల్యముగా తెలుపబడును అందులకు దేశీయులం గీకరించునదియు, లేక బానిసత్వమునందే కాలము గడుపదలచినదియు, మనకిప్పుడు కత్తిలేదు కత్తిసంపన్నులు ముందు జరిగించి స్వరాజ్యమును బడయుచురు గా” అని ఉత్తేజవహించునది యుగూడ ఎన్నికల పత్రములననే లేలగలదు. స్వాతంత్ర్యమున కర్హులగు భారతీయ లండనును యియ్యగిన ప్రత్యుత్తరముకొనితమాత్రమే కలదు అహింసపైనే ఆధారపడి స్వరాజ్యమును బడయుటకు ప్రయత్నించుటకు లేని అసకాశము లభించుట చాల అరుదు. అట్టి అసకాశములు కలిగినపుడు ధీరులు వెనుదీయరు భాగవత్పుత్రులారా! భారత నాశనము లారా! మీరు ధీరులు గండు స్వరాజ్యమును బడయుటకు భారత మాతకు కాశ్యోతమగు స్వాతంత్ర్యమును ఘటించుడు” అని అందున్నది.

ఇప్పుడు అనిబి సెంటుగారు ప్రకటించినట్టియు సర్ లేజు బహదూరు సుప్రకాశిన్ నామోదింపబడినట్టియు మొరొండమునందు గంభీరమగు నీ వాక్యము తీసివేయబడెను.

“భారతదేశమునందలి కాసనసభలో వెనుక సభ్యులుగా నుండినవారును యిచ్చుకొన్నవారును అన్ని రాజకీయపక్షముల నారును, నేననలు హోమయూలు లీగు నియోజితిసంఘము నారును, భారత చరిత్రాంశ గౌరవోద్ధానిని నిర్దురును

గూడ యీ బిల్లు నామోదింపియున్నారు. గాన బ్రిటిషు పార్లమెంటువారుగూడ దీని నామోదింపవలెనని మేము కోరెదము. దీని విషయమున దేశీయులు చాల ప్రయత్నముచేయుచున్నారు. ఒక గొప్ప దేశమువారు స్వరాజ్యమును కోరినపుడు దీర్ఘకాలము దానిని నిరాకరించుట పొసగదు” అను సామ్య వాక్యము సూత్రము త్రొత్తగా చేర్చబడెను. దాసుగారు మోతీలాలుగారికి పంపిన కాగితములలో యీపైన వివరింపబడిన దొకటి.

రెండవది దాసుగారి ప్రత్యుత్తరము

పైను ఆపైడు, డిశ్చింగు-5-6-1925.

“డాక్టరు బి సెంటుగారికి,
మీ ఉత్తరములన్నియును నాకు చేరినవి. నిన్న సాయం కాలము గాంధీగారిచిట్టికి వచ్చిరి. మీ మొరొండమును వారికి చూపించితిని కొద్దిసవరణలతో మేమిద్దరమును వ్యక్తిమాత్రముగ దాని నామోదింపగలుగుదుము గాని శ్రీనివాస శాస్త్రిగారుగాని జిన్నాగారుగాని వివరకు పండిత మదనమోహన్ మాలవ్యాగారు గాని దాని నామోదింప వీలుండదు. కాసనోల్లంఘనమునకు పూర్తిగా ప్రతిఘటించు నుండువారసలే ఆమోదింపజాలరు. కోరదగిన విషయమును గూర్చియు అది తిరస్కరింప బడు నెడల జరుగదగిన పనినిగూర్చియు అన్ని పక్షములవారును అంగీకరించినచో భారతీయు లందరు నిటుల కోరుచున్నారని తెలుపుటకు వీలులేదు. మరియు హిందువులకును, మహమ్మదీయులకును, బ్రాహ్మణులకును, బ్రాహ్మణేతరులకును సమాధానముగూడ కుదరవలెను. కావున ప్రస్తుతము పలుకుబడిగల నాయకుల అభిప్రాయములను తెలిసికొనుటకే మేము ప్రయత్నింపదలచితిమి. నేను యీ విషయమున కత్తివంచనలేకుండ పని చేయుచునే యున్నాను. ఈ విషయమున నేను తంతి మూలకముగా తెలుప వీలులేనందున నేను తొలిని పంపలేదు. ఇంతకంటే ప్రోత్సాహకరముగ ప్రత్యుత్తరము నీయజాలక పోయినందులకు చింతించుచున్నాను.”

చిత్తించవలెను,
(సం) చిత్తరంజనదాసు.

“పార్లమెంటువారు యీ చట్టమును నిరాకరించినచో స్వరాజ్యపక్షమువారు కాసనసభలలో ప్రతిఘటనము నవలంబింపవలెననియే మొదట బి సెంటుగారు దాసుగారి కెరింగించినది గాని అది చాలదు. పార్లమెంటువారు తిరస్కరించినచో కాసనోల్లంఘనమును ప్రారంభించుటకు దేశీయు లంగీకరింపవలెనని దాసుగారినికోరినది యీ లేఖలవలన స్పష్టమగుచున్నది. (ఫార్వర్డు)

గోస్వామిగారి ఆత్మేపణ

లండను సావాయి హోటలునుండి గోస్వామి గారు వ్రాసిన లేఖ.

“మహామహాధికార సంపన్నుడగు బర్మెనుమోడు ప్రభువు భారతదేశమునుగూర్చి మాటలాడుట అరుదు. ఆతడు భారతదేశపు సమస్యలను శ్రద్ధగా పరిశీలించుచున్నందుననే తరుమగా మాటలాడుటలేదని ఆశాబద్ధులగు భారతనాయకులు కొందరు చెప్పసాగిరి.

ఇచట బర్మెనుమోడు ప్రభువు పత్రికానిర్వాహము నందును సాంఘికసంస్థలందును యూనియన్లు పక్షము పనుల యందును నిమగ్నుడై యున్నాడు. అతనికి తీరుబడియే లేదని యిచట చూడగలవారి కందరికిని తెలియగలదు. ఇదివరకు యిండియా మంత్రివదవియందున్న ప్రముఖులలో పలువురు తా వివాదవని విరామోద్ధానిగనుగనే భావించియుంటి మనియే చెప్పియున్నాడు. వారిలో కొందరు చాల ఉదారభావములను కలిగియు అనేక దేశముల కీర్తిగతులను బాగుగా తెలిసికొనియు

చాల సానుభూతిని కలిగియు ఉండినను ఆతడుగూడ భారతదేశ విజ్ఞానమును చరిత్రనుగూర్చి మహాపూర్వకముగ శ్రద్ధను పూనజాలకయే పోయెను. భారతదేశీయులలో చాలమంది అడియాసలకు పాలై చెవులు రిక్కబెట్టుకొని నేచియుండిరి. ఆరు నారముల క్రితము ఆ సాము విందు సందర్భమున బర్మెనుమోడు ప్రభువు మాటలాడినపుడు ఏమైన నూచన కనబడునేమోయని ప్రతివాక్యమును కంటిబిత్తినిడుకొని పరిశీలించిరి. ఇట్టి ప్రసంగములను చేయుటలో యీ రాజనీతిజ్ఞులు గరుడవిహారమొనర్చుచేగాని సాకల్యవివర్యచేసి యొన్నడును మాటలాడరు. ‘కాన్స్టాన్ యగు గారి గ్రంథములను చీనావా రిప్పుడు సరిగా చదువుటలేదు’ అని యీ ప్రభువు నడిచెను. 1925 లోని చీనా కలవర మీసామ్రాజ్యవాదికి కొంత ఆందోళనమును కలిగించి యుండును. ఇతడును యితని సహకారులును యీసమస్యను బాగుగా పరిశీలించి స్వాసభముపైని కారణమును కనుగొన గలుగుదురు గాక. ప్రాక్టెక్టివ్ దేశముల స్వర్ణముగూర్చి యితనికి చూచాయీగా పాదకట్టినటు లున్నది. ‘ఈసమస్యనంతల మనము మరల సాకల్యముగా పరిశీలించవలెను’ అని యితడనెను. ప్రపంచసమస్యలు అధికముగ ఆందోళన కాస్పదము లగుచున్నవని గ్రహింపక తప్పదు. ఇప్పుడధికారమును నహించినవారికను ఖడ్గబలము పైననే ఆధారపడదలచినచో ప్రబలముగ ప్రపంచ ప్రశ్నయును కలుగక మానదు. ‘బ్రిటిషు వారికి శత్రువులగువారు అని యీరెడల చేరిడినవారిలో చాలమంది ఆ ప్రశ్నయునును నివారించుటకే ప్రయత్నించుచున్నారు. ఈ ప్రసంగమువలన గలిగించిన సాల్మసుభ్రష్టభువుమాటలగూడ స్వర్ణరూప వచ్చుచున్నవి. ఖడ్గ ప్రశంభ స్వామిద్రోహయుతముగు రాజనీతిని కంటెను రక్తసిక్తముగ భనముతో జూదమును కంటెను శ్రేష్టమైనదిగాదు. క్లయిపువారను హెస్టింగ్స్ ధర్మవర్తను లగు రాజనీతిజ్ఞులను ప్రశంసలన భ్యాతివిరహింపబడి బ్రిటిషు విజృంభణ ప్రారంభకాల చారిత్రకపరిశోధనలు వెల్లడియుటయే ఫలితమగును.

ఇతడు వ్యాయవాది. ఇతని ప్రసంగములవలన క్లిరముగా నుండు ప్రయోజనము కలగదు. నిదానముగ విమర్శింపదగినవి గూడకావు. తాత్కాలికముగు చర్చావస్తర ప్రాగల్భ్యమే వాని ప్రయోజనము యుద్ధమునకు పూర్వము, సర్ ఎఫ్. ఇస్మితు గారు లిబరలు ప్రభుత్వమును ప్రతిఘటించి విల్లండు హోము రూలును గూర్చి సాయుధప్రతిఘటనమును జరిపెద వని బెదరించిరి. యుద్ధానంతరము అతనిపక్షమువారు మిశ్రమ మంత్రివర్గమున చేరి విల్లండువారిపైని చేయబడిన చర్యలను గూర్చి ఉప్పొంగుచు విల్లండువారు హంతకులను ద్రోహులు నని నిందించిరి. వారికొన్ని నెలలకే విల్లండువారితో సంధిచేసుకొని ఆహంతకులనే వారాదరింపవలసినవారైరి కావున బర్మెనుమోడు ప్రభువు పూర్వాపర సందర్భము నెంతమాత్రమును పాటించువాడుగాడు. సమయానుగుణ్యముగ మాటలాడుటయే అతని నీతికి రాజకీయములలో పూర్వానుగుణ్యతను పాటించువాడు గార్ధభతుల్యుడని గూడ వివరింపబడెను. (ఫార్వర్డు).

బాబు భగవాన్దాసుగారు

కామనువెల్తు బిల్లును బలపరచవలెను
ఆంగ్లదేశమునందుగూడ కొన్ని పత్రికలు బర్మెనుమోడు ప్రభువు ప్రసంగమును నిరసించియున్నవి. భారతదేశమునందలి పత్రిక లధికముగ నిందించెను. ఆంగ్లదేశమునందలి పత్రిక ల్లు ముగ నిందించెను. అదియే ఖేదము.

దానిలో ఒక వాక్యముమాత్రము సమంజసముగానున్నది. తక్కిన భాగ మంతయును చెత్తయైయున్నది యీవాక్యము మాత్రము ప్రశంసనీయమగుటచే అలోటంతయును మాటుపడినది. “భారతీయులు పరిపాలనా విధానమును సిద్ధపరచ గలిగినచో సిద్ధపరచి పంపదగును” అను నదియే ఆ వాక్యార్థము.

1924 నవంబరులో బొంబాయిలో జరిగిన అన్ని పక్షముల సభలో ఒక ఉపసంఘ మేర్పరచబడెను. స్వరాజ్యవిధానమును వ్రాయవలెను. మతకలహముల నడ్డించుటకును వివిధ రాజకీయ పక్షములను యోజింపజేయుటకును సాధనమును నిర్ణయింపవలెను అని ఉపసంఘము వారిని కోరిరి.

1925 జనవరిలో డిల్లీలో జరిగిన ఉపసంఘసభలో మొదటనే మతకలహముల సమస్యను ప్రారంభించి దానితోనే కట్టి వరకును కాలమునుగడపిరి. ముఖ్యవిషయములను ముట్టుకుండనే హతాత్తుగ సభ ముగింపబడెను.

స్వరాజ్యోదయము

స్వరాజ్యోదయ నిర్వాహక ముఖ్యతము. తక్కినవి చెందున దాని కంగములుగాన ముందుగా విధానమునే చర్చింప దగునని నిర్ణయింపబడెనని ఆంధ్రమునకే కొందరు సభ్యులు అభ్యుత్పాదన గాంధీగారి నడిగిరి. కాని అప్పుడు గాంధీగారినిరుత్సాహులుగానుండుటచే "హిందూమతావ్యుదయ సమస్య పరిష్కరింప బడువరకును స్వరాజ్యవిధానము వంకరు నాద్యప్తి వరలజాలదు. అటులగుట నాదురదృష్టము" అని గాంధీగారు నుడివిరి. తక్కిన సభ్యులు వరల చాలమారము వాదించిరిగాని లాభములేకపోయినది. ఐనను బిసెంటుగారి అధ్యక్షతక్రింద ఒక ఉపసంఘమేర్పరచబడెను. ఆ ఉపసంఘమువారు చెందుసభలను జరిపిరి. ఆసభలకు కొద్దిమంది మాత్రమేవచ్చిరి. అంతలో బిసెంటుగారు కాశీనగరమునకు వెళ్లవలసివచ్చినది. వరల నామె ఢిల్లీకివచ్చినపిమ్మట ఆకొద్దిమందిగూడ రాజాలకపోయిరి ఐనను అమె స్థానిక సభ్యుల సహాయమున దీక్షతో నివేదికను సిద్ధపరచి సమర్పించెను. దానిని చక్కగా మూలద్రోసిరి. అదివరకే ఒకనాడు "విభాగ స్వరాజ్యము విషయమున" శ్రద్ధచాల తక్కువగా నున్నటులున్నదని నిండు సభలోనే బిసెంటుగారు నుడివిరి.

ధిల్లీలో విఫల ప్రయత్నము

ఈ విషయము 78 ఏండ్లవయసులో, తానుపుట్టినట్టి జాతికేరీవారము కానట్టి మనకొరకు, మనదేశముపైన తనకు గల ఆధ్యాత్మికాభిమానము వలన మనమే తన ఆత్మీయులమని భావించి పనిచేయుచుండుటచే మనరాజకీయ వాయకులందరిలోను ఆమెకే హించినిదానమును ఆలోచనకర్తయును సమయజ్ఞ తయును కలవని స్పష్టమగుచున్నది. ఆమెదీక్ష ముగిసిన ప్రశంసనీయును. గాంధీగారికిగల తపశ్శక్తికిని, శమదమాదిసంపదలకును, నైరాగ్యమునకును, వశీకరణశక్తికిని లోడుగా ఆనిదానమును, రాజకీయసమయజ్ఞ తయునుగూడ నుండిన చో యీసరికే వనకు విజయము కలిగియుండును. బిడ్డలకు వరలే జాతులకుగూడ ఒక్కరోజులలోనే విజ్ఞానము లభింపజాలదు.

బెల్గాం లో గాంధీగారి ఉపన్యాసమున కానందించిన వారికి ఢిల్లీ ఫల్యమువలన అధికమగు నిరుత్సాహము కలిగినది.

శ్రీనివాసకాశ్రమినిగంటి మహానాయకులు పలువురు సంతకముచేసిన బిల్లును పట్టుకొని బిసెంటుగారి పుట్టుక ఆంగ్లేజకమునకేగిరి. దానివలన వెంటనే లాభము కలుగదని ఆమెకు తెలిసియున్నది. సకలపక్షసభవారు దానిని ఢిల్లీనగరమునంబామోదించియుండినచో దాని కధికమగు బలముకలిగియుండునని గాని దురదృష్టమువలన నటుల జరుగలేదు. ఇప్పుడు బర్మిన్ హెడుప్రభువు దానినే కోరెను వృధా కాలచూపనముచేయుచు అటులిటు పరుగులిడుచు కర్తవ్యముతెలియక మోక్షమును కప్పిపుచ్చుటకు అవాంతర కలనరములకు కలిగించుచుండుటకంటె వీరీయొక ప్రయత్నము చేయుటయే ఉత్తమము. అది విఫలమగుచో మరల ప్రయత్నము చేయవలెను.

స్వరాజ్యవిషయమున మన కింప దీక్షగలుగలేదు. దీనిని గ్రహించియే దేశబంధు దాసుగారుగూడా 2½ వత్సరముల క్రితమే ఒక చిత్తువిధానమును ప్రకటించిరి. ప్రజలు సుముఖులుగాలేరని కాబోలు ఆయన దానినిగూర్చి శ్రద్ధబూసలేదు. ప్రజలు ఉండేకమును అందోళనమును కలనరమును కోరుదురేగాని శీరమగుఫలమునిచ్చు కాంతికర ప్రయత్నములను కోరరు. బిడ్డలవలెనే ప్రజలుగూడ ఉరుకులు పరుగులు వీరాలాపములు చిత్రనాటకములు మున్నగువానినే కోరెదరు. భగవద్దక్షి మాకధికము. భగవంతునకు యిందే అధికానుగ్రహము కలదు. మతాభిమానులు వేలకొలదిగా మాపక్షమున నున్నారు" అని చెప్పకొనుచు మతకలహములను నృద్ధిచేయుటయందే కొందరు నిమగ్నులై యున్నారు. అందువలన నిపుడు స్వరాజ్య దీక్ష మనకు సరిగా కలుగలేదు-క్రమక్రమముగా ఎన్నిటికైన కలుగవచ్చును.

ఈలోగా ఆరెండు మూడు వాక్యములకును మనము బర్మిన్ హెడు ప్రభువుకు కృతజ్ఞతను తెలుపుటవలెను. ఆ విషయమున మనకు శ్రద్ధలేదనుటకు అవాక్యములనుగూర్చి భారత ద్రితలు సరిగా విమర్శింప కుండుటయే ప్రజల నిదర్శనము. పార్లమెంటుసభలో ఆవిషయమునుగూర్చియు బిసెంటుగారి బిల్లునుగూర్చియు వ్యాఖ్యలుగూర్చు మెట్టివాల్దాగారును కూడ నుడివియున్నారు. అవి చాల ముఖ్యమైన వగుటవలననే వింబర్టన్ ప్రభువు వాని ప్రాముఖ్యతను తోలించుటకు పార్లమెంటుసభలో చాల కష్టపడెను. కాన మన మందులకు ప్రయత్నించుటవలనను. (ఇండియన్ డెయిలీ మెయిలు)

పత్రికా వ్యాఖ్యానము

బర్మిన్ హెడుప్రభువు గోడమీది పిల్లివరుగాను హాని కరముగను మాటలాడుటవలన కొందరికిని కన్నశ్లేటివుల భావమును శీరపరువనందున తదితరులకును యారితిగా అన్నిపక్షములవారికిని గూడ ఆసంతృప్తి కలిగినది. కన్నశ్లేటివుల ఒత్తిడి అధికముగనే మోలేక రీడింగ్ ప్రభువు ఏర్పాటులు భగ్నమగునటుల బర్మిన్ హెడుప్రభువు ప్రసంగించుచోమో యని వెనుక సిమ్లాలోని యుద్ధోగలు కలవరపడుచుండిరి.

మాడు ఉద్దేశములతో రీడింగ్ ప్రభువు ఆంగ్లేజకమునకు వెళ్లెను. మాంటుఫర్డ్ చట్టమును రద్దుపరచనలెనని కోరువారి ప్రయత్నమును సాగనియవంప చేయుట మొదటిది. బ్రిటిషువారు కాలనిర్ణయమునకు బదులుగారని టాపిక్షమునకు చేరిన యిండియామంత్రి ప్రకటించువలె చేయుట రెండవది. తాను చేయదలచిన పనులనుగూర్చి యిండియామంత్రితో రహస్యముగా మాటలాడుటయును యిండియా ప్రభుత్వమువారి ఆమోదము లేకుండ యిండియామంత్రి ప్రకటనము చేయకుండునటుల చూచుట మూడవది. భారతీయులు సహాయముచేసినచో నూతన సంస్కారములను త్వరలో నొనగవలెనని రీడింగ్ ప్రభువు కోరుచుండలేదు. భారతదేశమువందలి వివిధపక్షము లేకీభవంపకుంప చేయవలెననిగూడ రీడింగ్ ప్రభువు కోరుచుండెను.

భారతీయులు దౌర్జన్యమునకు గడంగకుండ చేయుట యే రీడింగ్ ప్రభువు సంకల్పము. ఆగస్టు నెల 20 వ తేదీని సిమ్లాలో భారత కాసన సభజరుగును. అనాడు రీడింగ్ ప్రభువు కరెన్సీ సంఘసభ్యుల కేరులను ప్రకటించును. ఆ సంఘమున సభ్యులు చాలమంది యుండురుగాని భారతీయులు మాత్రము హెచ్చుగా నుండరు. గ్రామాభివృద్ధినిగూర్చి రాయలు కమిషనును ఏర్పరచుటనుగూర్చి గూడ అనాడే రాజప్రతినిధి ప్రకటించనమ్యును కాన యీలోగా యిండియామంత్రి ప్రకటనముచేయవండా రీడింగ్ ప్రభువు యేర్పాటు చేయగలిగెను. దీనిలోనే ఆతనిచాక చక్కము వెల్లడియైనది.

మడ్డిమను రిపోర్టు

ఈసంఘమును కార్యకపక్షమునకు చేరిన ఆగివియరు ప్రభువు యిండియా మంత్రిగా నున్నపుడు యేర్పరచినందున కన్నశ్లేటివులకు అనుచో నము బాధింపనాగెను దానికీతోడు ఆసంఘమువారిలో భిన్నాభిప్రాయములు కలిగి రెండు రిపోర్టులు బయలుదేరెను. ప్రభుత్వోద్ద్యోగులు ప్రజాప్రతినిధుల భావములను నిరసించిరి. భారతీయు లందరునుగూడ ఉద్ద్యోగుల నివేదికను పూర్తిగా నిరసించిరి. కావున యిండియా మంత్రి కార్యాలయమువారు రెండు నివేదికలనుగూడ మూలద్రోసిరి. 1929 లో మరల విచారణ జరుగువరకును వా రేమియును చేయదలచుకొనలేదు. ఇది రీడింగ్ ప్రభువునకు కష్టముగా నున్నది. అందువలన సతకు యిండియా మంత్రికి బోధించి యిండియా దొరతనమునకు యిష్టమైన భాగములనే యిండియా మంత్రిగూడ ఆమోదించునటుల నొప్పించెనని మా సిమ్లా విలేఖరి వ్రాసెను. (ఇండియన్ డెయిలీ మెయిలు)

మహాత్ముని బీహారుపర్యటనము

బీహారురాష్ట్రము కార్యకమిషన్లు కార్యదర్శి చెయి బాసానుండి ఈక్రింది తేలివార్త సంపుచున్నాడు:- గాంధీమహాత్ముడు సెప్టెంబరు 15 లో బీహారు రాష్ట్రమున పర్యటన మొనర్చెదరు. పర్యటనపు వివరములకు బాబు రాజేంద్రప్రసాదుగారు నిర్ణయించెదరు.

చెయిబాసా కెన్నరుపూరు నగరములనుగూడ మహాత్ముడు దర్శించునని తెలియుచున్నది. సన్యాసమునకు ఏర్పాటులు చేయుటకు జూలై 28 వ తేదీన జిల్లాకార్యకమిషన్లు సమావేశము జరుగును.

బొంబాయి స్టాకు ఎక్స్‌చేంజి

రెండు ప్రత్యామ్నాయసూచనలు

బొంబాయి 24:- బొంబాయి స్టాకు ఎక్స్‌చేంజి సంస్కరణ సందర్భమునందు రెండు ప్రత్యామ్నాయ సూచనలను గురించి గవర్నరు మెంటు యొచించుచున్నది. వా తోషివారి సంఘము అనుజ్ఞ పత్రమును దీసికొనవలయుండు సూచనయొకటి. తోషిడి వ్యాపారస్థుల కెల్లరికిని లైసెన్సు నీయుట రెండవ సూచన అట్లే కమిటీయందు మెజారిటీ నివేదికయందు చిలుపబడిన సూచనలకంటె యీసూచనల పరిమితి మీరుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

బొంబాయి కాసనసభ

అసహాయవాదుల తుపాకీల లైసెన్సులు

రద్దు చేయబడుట

పునహా, జూలై 24:- సర్. యిబ్రహీంగారి అగ్ర్య శుతక్రింక బొంబాయి కాసనసభ శుక్రవారమునాడు తిరిగి సమావేశమయ్యెను పెక్కు ప్రశ్నలు సభయందు సభ్యులు అడిగిరి. ఎవరెవరి తుపాకీ లైసెన్సులు యేకారములచే రద్దుచేయబడెనో లైసెన్సులనినచు సోక ప్రశ్న వేయబడెను

కాసనోల్లంఘనమును గావించుటకు బ్రహ్మాణములను దీసికొనిన వారియొక్క గవర్నరు మెంటు పన్నులను శిల్లించుటను నిరాకరించినవారియొక్క దొరతనముయొడ అసహాయాద్యమును నవలంబించిన వారియొక్క గుపాకీలై లైసెన్సులు నూడ గీకీచేయబడెనని సర్ మేరిను హేనాద్దగారు సమాధాన మొసంగిరి

డాక్టరు డిబూజాగారికంటె పెర్సెచెలుగారిని హైకోర్టు న్యాయచూర్తిగా నియమించుట యందు జాతీయ వైషమ్యముల సమస్య కెంతమాత్రము యోచనలేదనియు, యిట్టి ఉద్ద్యోగముల యందు నీలిగూరిటి ఒక్కటియే బాటింపబడదనియు, ప్రధాన న్యాయచూర్తి ఫలప్రకార మిట్లు జేయబడెననియు దొరతన మురెరపున ప్రత్యుత్తర మీయబడెను.

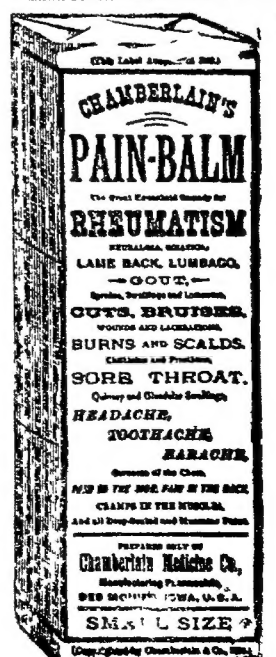
కోర్టు ఫీసులను ఆదాయపు పన్నునుండి దొలగించుట యందును ప్రకరణముపై జరిగిన చర్చయందు, రిజిష్టరుడు సంఘము లకు దొరతనము అప్పగింపుననియు, కేదవారిచే ప్రకటింపబడిన డిలె చరు, పత్రము ల పై వడ్డీ గారంటి చేయ చేచ్చుననియు తీర్మానింపబడెను. నూటికి పది రూపాయలకంటె నధికముగ వడ్డీ సంపూరియ నక్కరలేవను ప్రకరణమును రద్దు గాగించుటకు సోక సర్ ప్రతిపాదించబడెను. కాని సనరణ త్రోసివేయబడెను.

బొంబాయి కేంద్ర సహకార సంఘము అనుమతి పైనను, రిజిస్టరుఫండు విషయమున వరతులు పరిపూర్తి అయిన వివరము నికరపులాభములో నూటికి 50 రూపాయలకు మించకుండ సహకారసంఘములు దానము క్రించు ప్రత్యేకించుచు నని ఆమోదించబడెను. అట్లు ప్రత్యేకించబడిన యావత్తు మొత్తమును 1890 వ సంవత్సరపు చారిటి బిల్లు ఎంజిమెంటు ఆక్టు నందు రెండవ సెక్షనులో వివరింపబడిన పనులకు వినియోగించవచ్చును. (ఆ. ప్రె.)

"జాయింటు స్టాకుకంటెనీల జర్నల్"

"ఎంఫైర్ ఆఫ్ ఇండియాలో" సెల్లరమునుండి జరిగిన పనినిగూర్చి ఈ ప్రకారము వివర్య చేయబడియున్నది. "హిందూదేశీయుల లాభము నిమిత్తమే హిందూదేశీయులను స్థాపించబడి, నిర్వహింపబడుచున్న హిందూదేశీయకంటెనీ అతి జాగ్రత్తతోను, తెలివితోను నిర్వహించబడకపోయిన అది యంతజయముగా పనిచేయదు ప్రస్తుతము ఇది చాల గొప్ప అంశములో నున్నది బాగుగా స్థాపితమైనది. ప్రతి సంవత్సరము గొప్పలాభమును గడించుచున్నది. మరణము, నిర్వాహకత్వమునందు పోడిమి; నగదు మొదలగు వాటియందు నుండి నిదర్శనములు గలవు.

వివరములకు ఈదిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు.
The Branch Secretaries,
The Empire of India Life Assurance Co., Ltd
POST BOX No 237 MADRAS

చేంబర్లెనుగారి
పెయిన్ బామ్
వాత నొప్పులు, నడుము నొప్పి, కాలినగాయములు. తల నొప్పి, పండ్ల నొప్పి, నరుకులు, దెబ్బలు మున్నగునవి దీనివలన తప్పక గుణ మగును.
అన్ని జాగాలలో విక్రయమునకు 33 దొరకును. (1)

మదరాసు వార్తలు

కర్నూల సభ:— పై సభవారి సామాన్యసమావేశము ఆగస్టు 8, 9 తేదీలలో 4 గ. పచ్చయప్పశాస్త్రిలలో జరుగును.

సీమలపా:— సీమలపా బొంబాయిలో శుక్రవారము రాత్రి 10-30 బయలుదేరినది. ఆదివారము ఉదయం 9-30 గ జనరలు పోస్టాఫీసువద్ద బట్టాదా యగును.

భూతదయ:— జంతు హింసా నివారణ సంఘమువారి యజమాన్యము క్రింద ఎ.కె. సి. రంగస్వామి అయ్యంగారు ప్రైవేట్ ప్రొడ్యూసరులను కార్పొరేషను బాలికా పాఠశాలలో భూతదయనుగూర్చి సామవారము 6 గంటలకు ఉపన్యసించెదరు.

మధురాజకుల సభ:— మధురాజ మహాజన సంఘమువారు ఆగస్టు రెండవ తేదీన పచ్చయప్పశాస్త్రిలలో మధురాజకులకుల మహాసభ సమావేశ పరచెదరు. ది. బి. ఎల్. డి. స్వామి కణ్ణప్పిగారు అధ్యక్షత వహించెదరు.

ఎన్నిక సభలు - ముత్యాలపేట డివిజను:— శ్రీ బుర్రా సత్యనారాయణగారి అధ్యక్షత్వము బలపరచుటకై శ్రీ సాయంకాలము 6-30 గంటలకు కాంగ్రెసు కిలాభతు సభల యజమాన్యమున పగడాల వీధి చివరను కాశీశ్రీశ్రీర దేవాలయమువద్ద బహిరంగ సభ జరుగును.

ఎగ్మారు డివిజనులో భజన:— శ్రీ సాయం కాలము 4 గంటలనుండి గొప్ప భజన ఊరేగింపు, డా|| లక్ష్మీ పతిగారి యింటివద్ద బయలుదేరి పుదుచ్చేటి, గొయాతోరు, కోమలేశ్వరంపేట, న రియం గాడు, ఎగ్మారు వీధులలో జరుగును. కాంగ్రెసు అధ్యక్షుల ప్రోత్సహించువారందరు విచ్చేయ వాగ్గీతులు.

రాకపోకలు:— శేఖర్ధారక కా. నాగేశ్వరరావు గారు నేటి రాత్రి గుంటూరునకు పయన మయ్యెదరు.

ఎ. ఇ. మార్లు బ్యాంకు:— హార్బరు ఇంజనీరు డిప్యూటీ, సానిటరీ ఇంజనీరు తురసింగిగారు, నేడుదయము విచ్చేసిరి.

ఎ. రంగస్వామి అయ్యంగారు నిన్న రాత్రి మధుర బోయిరి.

చీనా బజారులో దొంగతనము.— నిన్న ఉదయము చీనాబజారులో డాబా దుస్తులు వేసుకొనిన ఒక క్రొత్త మగపి ఒక దుకాణము తిలుపు దీయుచుండెను. కాపలివాడు వాని జూచి అనుమానపడి ప్రశ్నింప తన్ను దుకాణము యజమానియే తలుపు దీయగోరని చెప్పెను. కాని అనుమానము వీడక పదిమంది వాని చుట్టు మూగి వాల్చివారి కప్పగించిరి వానిచేతిలో 800 తాళముచెవులు, కొన్ని వాచలుగలవు. తొలినాడు ఒక వాచిలకుకాములో వాచీలుదేరముకేసి నూరురూపాయల నోటు చిల్లరడిగనట. కాని చిల్లరపుచ్చుకొనకయే మరునాడు వచ్చుచి కెప్పిపోయెను రాత్రి ఆరుకాములో కన్నమువేసి కొన్ని వాచీలు సగదు దొంగించెను వీడు యిదివర కనేకసార్లు కైదునబడియున్న పక్కాదొంగయని తెలియుచున్నది. పోలీసువారు నిర్బంధించియుంచిరి.

ఋగ్వేద సంధ్యావందన భావ్యము:— వెంపటి కుటుంబయ్యకాశ్రీగారి ప్రారంభింపబడిన ఋగ్వేద సంధ్యావందన భావ్యసావనము, తిరిగి జనవరినుండి ప్రారంభమయినది. ఇంతవరకు తయారయిన భాగమును తెప్పించుకొను వారు త్వరలో దరఖాస్తులను పంపుకొనవలయునని గ్రంథకర్త గోరుచున్నాడు. సంవత్సరమునకు 1-8-0, ఆరుమాసములకు 0-12-0, నూడుమాసములకు 0-6-0 నిర్ణయింపబడినవి. అనునాదము నుబొత్తమై సుబోధకమై యొప్పుచున్నది. మద్రాసు 7, తంజావూరు వీధిలోనుండి గ్రంథకర్త వ్రాసిన దీనిని బయలుగలరు. ముఖ్యముగ ఋగ్వేదము కీ గ్రంథ ముపకరించును. ఇతరులుగూడ దీనిని పఠించి లాభము. బొందగలరు.

కార్పొరేషను సభ యెన్నికలు

అధ్యక్షులు, ఎన్నిక స్థానములు
ఆగస్టు 8 వ తేదీన ఎన్నికలు జరుగు వాల్చి డివిజనులకు యాదిగువవారు అధ్యక్షులుగ నియమింపబడిరి:—

6-వ డివిజను, ముత్యాలపేట
1. జి. తణికాచలం చెట్టిగారు, 2. బుర్రా- సత్యనారాయణగారు.

ఎన్నిక జరుగు స్థలము:— ముత్యాలపేట హైస్కూలు, తంజుచెట్టివీధి. ఓటరుల సంఖ్య:— 1,112

11. డివిజను, సామలకూరుపేట
1. సామి వెంకటాచలంచెట్టి, 2. సి. వి. రాఘవచెట్టి, 3. డి. రాజగోపాలమహర్షి.

ఎన్నిక జరుగు స్థలము:— సాందర్భముపాలు, గోవిందప్ప నాయకవీధి. ఓటరుల సంఖ్య:— 594

13-వ డివిజను, ట్రివలిన బేసిను
1. ఆర్. మదన గోపాలనాయుడు 2. ఎం. సింగారవేలు చెట్టిగారు.

ఎన్నిక జరుగు స్థలము:— ప్రాగ్రెసివుయూనియన్స్కూలు, ఆదియప్పనాయకవీధి. ఓటరుల సంఖ్య:— 696.

30-వ డివిజను, మైలాపూరు
1. డి. ఎస్. రామస్వామి అయ్యరు, 2. కె. భావ్యంగారు

ఎన్నిక జరుగు స్థలము:— కార్పొరేషను మాడలు స్కూలు మంథేవల్లి, మైలాపూరు. ఓటరుల సంఖ్య:— 981.

ఆధ్యాత్మిక పటములు:— రాయసం వెంకట్రావు గారు పంపిన ఆధ్యాత్మిక పటములను రెంటిని వందనములలో స్వీకరించిరి. మొదటిపటము, జీవునికీని, భౌతిక జీవితమునకును గల సంబంధమును, పరమాత్మతో గల సంబంధమును, ఆధ్యాత్మిక ప్రపంచమునందు జీవుని ప్రయాణమును జూపుచున్నది. రెండవపటము, బ్రహ్మాండమును, భూభ్రష్ట సుస్వర్లోకములను గనుపరచును. ఒక్కొక్కపటము వెల 12 అణాలు.

వలయువారు, భీముని పట్టామునందలి ఆధ్యాత్మిక సంస్థాధ్యక్షులకు రాయసం వెంకట్రావుగారికి వ్రాసిన బడయగలరు.

ట్రాంవే పనివారి యూనియను

కొంతకాలమునుండి మద్రాసు ట్రాంవేకంపెని మోటారుమెను కండ్లెరులలో అతాంతి అధికమగుచున్నది. ట్రాఫిక్ డిపార్టుమెంటు అధికారులు దౌర్జన్యము ప్రవర్తింపబడుచు ఇందులకు కారణమని తెలియుచున్నది. 12 నుండి ఇన్స్పెక్టరులు నిష్కారణముగ ఇటీవల డిస్మిస్ చేయబడిరి. ఇటీవల డిస్మిస్ చేయబడువారి సంఖ్య దినదినము పెరిగిపోవుచున్నది. ముందు సమ్మెకట్టినప్పుడు పనివారికివ్యవజన ప్రత్యే సౌకర్యము లొక్కొక్కటి రద్దుచేయబడుచున్నది. ఓపియే ముని ఎక్కువ డబ్బు కంపెనివారిచ్చుటలేదు. 52 దినముల సెలవుకు పనివారు అర్హులై యున్నను వారికి సెలవు ఇవ్వబడుటలేదు. పనిచేయవలసిన కాలము హెచ్చింపబడినది.

తమకష్టములను గురించి ఆలోచించుకొనుటకు ట్రాంవే పనివారు నిన్న ఆరరాత్రి సభ జరిపిరి. బారిష్టరు కేశవమోసను గారి భవనమున సభ జరిగెను. ఇ. యల్. అయ్యరుగారు అధ్యక్షతవహించిరి. 400 మంది పనివారు సభకువచ్చియుండిరి. ట్రాఫిక్ నూపరింపబడెనుగారు పనివారిపై ఎట్టి సానుభూతి లేనివారనుటచే ఈ ఇబ్బందులు కలుగుచున్నవని అందరుచెప్పిరి. మరల యూనియనును స్థాపించి తమ హక్కులను సరితీర్చుకొనుటకు శ్రద్ధతో పాటుపడకున్న పరిస్థితులు ఇంకను విషమించునని పనివారు తలచిరి.

ఇ. యల్. అయ్యరు, యల్. శ్రీరాములు, ల్యాంగరాజుగార్లు ఉపన్యసించిరి. త్వరపడి ఏపని చేయకూడదని వారు పనివారికి బోధించిరి. కంపెనీ సర్వీసునుండునువారే యూనియనును స్థాపించి నిర్వహింపవలయుననియు, మర్నూపు పనివారిని కూడ యూనియనునందు చేర్చుకొనవలయుననియు, చెప్పిరి.

త్వరలో మరియొక సభ జరిపి యూనియను అధికార సభ్యులను ఎన్నుకొని, తమకష్టములనుహోంబోర్డువారికి లేబరు కమిషనరుకు పంపుటకు డిర్బానింపబడెను. అందరు యూనియను నిబంధనలకు బద్ధులై యూనియను అభివృద్ధికి పాటుపడుటకు ప్రమాణము లొసర్చుకొనిరి.

జగన్నాథ భక్తసభ

వేదవిలాసు, ఎగ్మారు

శ్రీకృష్ణజయంతి ఉత్సవముగాన సభలు, 1925
అన్నిసభలు సాయంకాలము 4-15 గంట ప్రారంభమగును:—

ఆదివారం 26-7-25

విశ్వనాథస్వామి అయ్యరు, మహారాజపురం— గాత్రపాట. నారాయణస్వామి అయ్యరు, పెమ్మంగుడి ఫిడేలు. రంగు అయ్యంగారు, మంథకోణం—మృదంగం. సీతారామయ్యరు— మోర్సింగు.

శనివారము, 1-8-25

నాగరాజరావుగారు, మంథకోణం—వేణు. తయ్యప్పగారు, మైసూరు ఫిడేలు. దక్షిణామూర్తి పిళ్ళెగారు, పుదుక్కోట—మృదంగం.

ఆదివారం 9-8-25

బ్రహ్మశ్రీ సుబ్రహ్మణ్య భాగవతారు, పాలాని— లక్ష్మణశక్తి హరికథ.

ఆదివారం 16-8-25

మిసు రాజాయి, తిరువూరు—గానము.

ఆదివారం 23-8-25

రాజగోపాలపిళ్ళెగారు మన్నారుగుడి—గాత్రపాట. చాడయ్యగారు మైసూరు—ఫిడేలు. వైద్యనాథయ్యరుగారు, మన్నారుగుడి—మృదంగం. వేణునాయకరుగారు మదరాసు—కంజీరా.

ఆదివారం 30-8-25

మిసు బన్నీ బాయిగారు—వత్సలాకళ్యాణము.

బుధవారం 5-9-25

శ్రీమాను శ్రీరంగాచారిగారు—విభీషణ శరణాగతి.

ఆదివారం 6-9-25

మన్నూరి సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు—గాత్రపాట బాలకృష్ణయ్యరుగారు. మదరాసు, ఫిడేలు. సామి అయ్యరుగారు, మెలత్తూరు—మృదంగం. సుందరయ్యరుగారు—ఘంటం.

గురువారం 10-9-25

మిసు త్రిపురసుందరిబాయిగారు—రామదాసు హరికథ.

ఆదివారం 13-9-25

శర్మపాదరులు—గాత్రయం ఫిడేలు, వీణ. ఘడ్డుస్వామి దేవరు మైసూరు—మృదంగం.

గురువారం 17-9-25

కృష్ణజనన కథా కాలక్షేపము.

ఆదివారం 20-9-25

ముదుకొండ వెంకట్రామయ్యరుగారు - గాత్రపాట. పాలగాం కేశవయ్యరు- ఫిడేలు. కోవండరామయ్యరు, ఉమయలపురం—మృదంగం.

శనివారం 26-9-25 సంగీతసభ

ఆదివారం 27-9-25

శ్రీమతి సరస్వతీ బాయిగారు—ద్రౌపది మానసంరక్షణము.

శవము, వైకోట్ట్రు ట్రాన్స్లేటరుదిగా

గుర్తింపబడుట

నిన్న ఉదయము హార్బరువద్ద సముద్ర కెరటములలో కొట్టుకొని వచ్చిన శవము ఎ.కె. వెంకట్రామయ్యకు, కుందనూరు (ద. కవరా) వైకోట్ట్రులో కన్నడము ట్రాన్స్లేటరు పనిచేయుచున్నారనిదిగ గుర్తించబడెను.

పంచాయతీదారులు తీర్పుజెప్పినసేదవ ఆతని బంధువులు పత్రికలలో వార్తవిని అచ్చోటికి వచ్చిరి. ఆయన అనుదినము కచేరీవిడిచి ప్రైవేటు విద్యార్థులకు తన విడ్డ లిరువురను వెంటగొని 5-30 బండిలో వైదాపేటలోనున్న తన నివాసమునకు పోవుట ఆచారము. కాని మొన్న సాయంకాలము, తా నాలస్యముగ వత్తునని జెప్పి విడ్డల పంపివేసెను. రాత్రి యెంతసేపటికి రాకుండుటగాంచి, గృహముందు బంధువులెల్లరు ఆఖరు రైలు గూడ జూచి విచారించి యూరకొనిరి. మరునాడుదయము భార్యవిడ్డలు మదరాసునకు వచ్చి, ఆతను తరచుబోవుచుండు యిండ్లలో విచారించి జూచిరి. స్వగ్రామమునకు త.తి నిచ్చిరి. సాయంకాలము పత్రికలలో భామకొనువరకు వారిశవము తెలియలేదు.

కార్పొరేషను ఎన్నికలు

కాంగ్రెసుపక్ష ప్రచారము

కాంగ్రెసుజయము ప్రభుత్వ అజయము

జస్తిసుపక్షజయము ప్రభుత్వ విజయము

ఆగస్టు 8 వ తేదీని

6. ముత్యాలపేట

బుర్రా సత్యనారాయణగారు

11. సావకూరుపేట

సామి వెంకటాచలం శెట్టిగారి

13. ట్రివెలిన్ బేసిన్

ఎం. సింగారవేలు శెట్టిగారు

30. మైలాపూరు

కె. భాష్యంగారు

* * * *

ఆగస్టు 15 వ తేదీని

2. తండియార్ పేట

సి. ఎం. ఆదికేశవులనాయకర్ గారు

8. కొత్తాల్ బజారు

కె. శ్రీరాములునాయుడుగారు

20. ఎగ్గూరు

డా॥ ఏ. లక్ష్మీనాథగారు

* * * *

సెప్టెంబరు 12 వ తేదీని

10. ఏడుబావులు

గడ్డే రంగయ్యనాయుడుగారు

14. ఎస్ ప్లనేడ్

డా॥ బి. ఎస్. మల్లయ్యగారు

21. కీల్ పాక్

ఇ. ఎల్. అయ్యర్ గారు

* * * *

ఆగస్టు 8 వ తేదీ రానున్నది!

ముత్యాలపేట దేశమునకెల్ల మార్గదర్శకము

గావలెను

* * * *

సావకూరుపేట కాంగ్రెసుసభ

సామి వెంకటాచలం శెట్టిగారికి వోట్ల నొసంగుడు

సావకూరుపేట డివిజనుకు ఆగస్టు 8 వ తేదీ జరుగనున్న కార్పొరేషను ఎన్నికలందు కాంగ్రెసు అభ్యర్థియగు శ్రీ సామి వెంకటాచలం శెట్టిగారి అభ్యర్థిత్యమును బలపరచుటకు నిన్నటి సాయంత్రం మణికొండమొదలి వీధియందు శ్రీ వి. చక్రయ్య శెట్టిగారి అధ్యక్షతక్రింద బహిరంగసభ జరుపబడెను.

అధ్యక్షులగు వి. చక్రయ్య శెట్టిగారు స్వరాజ్యపక్షము వారు కార్పొరేషనులో ప్రవేశించి గావించిన పనిని, జస్టిసు పక్షమువారి రెండవరకు గావించుచుండిన స్వీడర పూరణోద్యమమును వివరించి దేశమునకు స్వరాజ్యము లభింపవలెనని స్వరాజ్యపక్షమునకే వోటు జేయవలెనని పల్కిరి.

శ్రీ బుర్రా సత్యనారాయణగారు

వెంకటాచలం శెట్టిగారి అభ్యర్థిత్యమును బలపరచుచు తెలుగులో నుపన్యసింపచు శ్రీ శ్రీ గారిదివరలో సావకూరుపేట డివిజనుకు ప్రతినిధిగ కార్పొరేషనులో పనిజేయుచునే యున్నారనియు, వారు నేటివరకు గావించియుండిన అనల్పకృషి ఎల్లరకు విశేషమేయని నుడిచిరి. కార్పొరేషనులో స్వరాజ్యపక్షము ప్రవేశించక పూర్వము శ్రీ శ్రీ గారు తమ క్రివంచనలేక ప్రజాపక్షమున పోరాడుచు స్వరాజ్యపక్షసభ్యులు చేరిన పిదప అపక్షమందు జేరి గొప్ప ప్రోద్బల మొసంగియున్నారు త్రాగలేని పిల్లి పాత్ర బోల్గించి నటుల తమ కట్టిలాభము లేకబోయినను ఇతరులకు నష్టము గలుగజేయ కృతనిశ్చయములగు నొక తరగతియు, తమకు నష్టము గలిగినను ఇతరులకు నష్టముగావించు తలపెట్టు వేరొక తరగతియు నీరెండవరకులకు జేరిన స్వపక్ష పరపక్ష నిరూపకములు లగు వారు కార్పొరేషను సభ్యులందు కొందరు గలరు. వెంకటాచలం శెట్టిగారికి ప్రతికక్షిగ నిచట నిలచి జయించుటయు కష్టము. వారు గత 5 సం॥ల నుండి కార్పొరేషనులో గావించిన పనిని గమనించుడు. ఆత్మగౌరవము గలదేని స్వరాజ్య పక్షమునకు వోటుజేయుడు. ఎందునలన స్వరాజ్యపక్షమువారు ప్రజల ఆత్మగౌరవమును నిలువబెట్టుటకే కృషి సలుపుచున్నారు. కావున దేశభక్తాగ్రేసరుడగు శ్రీ చిత్తరంజనబాబు ఆత్మకు కాంతి సంతృప్తి, జేహార్చనలెననిన గతించువరకు వారి యాశయమును స్వరాజ్యమును సంపాదించవలెను

రా॥ బి॥ తణికాచలం శెట్టిగారు కార్పొరేషనుకు ఎన్నుకొనబడినో జస్టిసుపక్ష మంతరించునట! ప్రపంచమునందు గొప్ప లోటు గలుగునట! గతించిన త్యాగరాయ శ్రీ శ్రీ గారికి అసంఖ్యిష్టి గలుగనట! స్వరాజ్యపక్షమునకు కీ॥ శే॥ లగు దేశ బంధుదాసుగారును, సజీవులును భగవత్స్వరూపులును గాంధీ మహాత్ముడును నాయకులు. జస్టిసుపక్షమున నాయకులు మాస మాసమునకు ప్రజాద్రవ్యమునుండి రు 5000 లును గైకొను మంత్రివర్గము పానుగల్లు రాజాగారు ఇట ఉపన్యాసకులు జస్టిసు పక్షముయొక్క జనము మొదలు నేటివరకు కార్పొరేషనులో వారి చరిత్రలను విమర్శించిరి

జస్టిసుపక్ష నాయకులు గావించిన గొప్పత్యాగము తమ పక్షమునకు బలము చేకూరగనే మువ్వరును రి మంత్రిపదవుల స్వీకరించుట మొదటి త్యాగము రామారాయణిం గాకు రాజాచిరుదమును సంపాదించుట రెండవ గొప్పత్యాగము! కావున ఏపక్షమునకు వోటునొసగవలెనో మీరే యోచించుకొనుడు. స్వరాజ్యపక్షమునకు వోటుసంగినో ప్రభుత్వయాదాక్షిణ్యములకుగాని, బెడరింపులకుగాని లొంగక భగవంతునికీమాత్రమే వెరచి అంతరాత్మ బోధించినటుల ప్రజాసేవజేయ యత్నింతుము. కార్పొరేషనులో విచిత్రమగు ఎలుకలు బయలుదేరి పెట్రోలు టిన్నులు తిని జేసెనట! సర్వభక్షకు లనేకవస్తువుల భక్షించుటజూచితిమిగాని పెట్రోలు టిన్నులెచటను భుజించినటుల విననైనలేదు. ఇట్టి అద్భుతచర్యల కిక అవకాశము లేకుండునటుల జేయ ప్రయత్నింతుము. కార్పొరేషనులోని తెల్ల ఏనుగుల యధికార ప్రాబల్యమును తగ్గింతుము. మీయిండ్లు వీధులను 150 లక్షలకు తాకట్టు బెట్టుబడియున్నవి. కాన మీ షేముముకొరకు మీసంతతి తేముము కొరకు పాటుబడగలము. మీరు వోటుసంగు స్థలమందు మీ మరస్సాక్షితత్వ వేరెవరు నుండబోరు. కావున తప్పక ఉత్తమ పక్షమునకే వోటు జేయగోరెదము.

మాఫీ మహమ్మదుగారు

ప్రస్తుతము దేశమందు రెండుకక్షలుగలవు. దేశమోక్షమునకుగాను, ప్రజాపానిసత్వి విముక్తిగాను పాటుబడుకక్షి కాంగ్రెసుపక్షము. అపక్షమునకు నాయకుడు లోకొత్తర పురుషుడు గాంధీమహాత్ముడు అందుజేరిన నాయకములు కీ॥ శే॥ చిత్తరంజనము; లాలాజీ, శ్రీహంపాడితుకు, అలీసాదరులు నున్నవారు ఇక రెండవకక్షి విషయము విచారింపుము. నేటి వీర కాయ ను బోలి పేరు మాత్రము జస్టిసు (న్యాయ) పక్షమేగాని యథార్థము విచారించిన కేవల "మన్యాయ" పక్షము కాంగ్రెసుపక్షము పరాదీన భారతదేశమునకు స్వాతంత్ర్యమును జేహార్చుటకై 40 సం॥ల క్రితము నిరుపమానదేశ భక్తులచే స్థాపింపబడినది మాడు నాలుగు సం॥ల క్రితము 80 వేల కాంగ్రెసువాదులు సర్వము త్యజించి కారాగార వాస మొనర్చిరి. కార్పొరేషనులో స్వతంత్రముగ ఒక్కొక్కరెట్టి పని యొనను జేయజాలరు గతి రి మాసములనుంచి నాయనభవమును బట్టి, వెంకటాచలం శెట్టిగారి పరిపాలనా నిపుణతయు, వాక్పాటవమును, ప్రతిభావిశేషములను తెలిసికొన గలిగితిని స్వరాజ్యపక్షమునకు వారు గొప్పసహాయ మొనర్చుచున్నారు. ప్రజానుకూల విషయములలో ప్రభుత్వమును అత్యంత ధైర్య

సాహసములతో నెదిర్చి దేశసేవ గావించుచున్నారు. కార్పొరేషను పరివాలన క్రింద నున్న పాఠశాలయందలి విద్యావిధానములో నైననేమి, శిశుసంరక్షణ స్కీములో నైననేమి, పుర వీధులందు తారుచేయుటలో నేమి, మరియు కార్పొరేషను పరిస్థితులలో జస్టిసుపక్షమువారు గావించిన అత్యత్యము లగణి లేములు. కాన అట్టి పనులనే మీరు ప్రోత్సహించ దలచితిరా? లేక కలియుగ హరిశ్చంద్రుడును, త్యాగమూర్తియు, కీర్తిశేషుడునగు దేశబంధు చిత్తరంజనుని యాశయము నెఱవేర్చెదరా? సామి వెంకటాచలం శెట్టిగారికి మీరు వోటుజేసిన మహాత్మునకును, భారతమాతకును నేవజేసిన వారగుచున్నారు. శెట్టిగారి విజయము, మహాత్ముని విజయము, కాంగ్రెసు విజయము, దేశ విజయము. కాంగ్రెసువారు ప్రజలకు యజమానులుగారు. ప్రజాసేవకులు

సి. భక్తవత్సలనాయుడుగారు

తమిళభాషయందు వెంకటాచలం శెట్టిగారి అభ్యర్థిత్యమును బలపరచుచు చన్నపురి పౌరులు కార్పొరేషను వ్యవహారములందు దలక్ష్యమువహించి తమధన సంతయు భూమిలో పూడ్చుచు, పరదేశములందుంచి తెల్ల ఏనుగుల పొట్టబెట్టుచున్నారనిరి. కాంగ్రెసువారు కార్పొరేషనులో ప్రజానుకూల కార్యములొనర్చుట కభిలాషగల కొలదిమందికి వీలులేకుండెను కాంగ్రెసువారి ప్రవేశానంతరమే పట్టణ పౌరులలో ప్రబోధమును, సభ్యులలో ప్రజాసేవాదర్శములును జేకూరినవి. జస్టిసుపక్షమువారి రహస్యవ్యాపారము లెల్ల బయల్పడినవి. కావున ప్రజాక్షేమమును బడయగోరిన, దేశమాత గౌరవమును నిలువబెట్టు నెంచిన తప్పక స్వరాజ్యపక్షమునకు వోటు జేయవలెను.

నంబూద్రి అయ్యర్ గారు

స్వరాజ్యమును, స్వసాంప్రదాయములను, ఆత్మగౌరవములను రక్షించువారు ప్రస్తుతము కాంగ్రెసు పక్షమువారుగాని జస్టిసుపక్షమువారుగారు. శ్రీరాముడు రావణునిపై దండెత్తినపుడు, పక్షిజాతులు, తిర్యగ్గుంతువులు, పంచభూతములు తోడ్పడినవి. కారణమేమి? న్యాయమతని పక్షమునందుండినది కావున అట్లే స్వరాజ్యపక్షము న్యాయపక్షము, దేశనాయక మణియగు చిత్తరంజనుడు గతించినవాడు గాని స్వరాజ్యము లభించిన చిత్తరంజనబాబును తిరిగి పునర్జీవుని గావించగలము. జస్టిసుపక్షము శ్రేష్టితముల నింతవరకు భూదేవి, సహనముతో భరించి యున్నది. ఇక నేమాత్రము భరింపజాలకున్నది. కావున తప్పక మన పూర్వీకుల గౌరవమును నిలువబెట్టునెంచిన, దేశభక్తియుండిన స్వరాజ్యపక్షమునకే వోటుజేయ గోరెదము.

సామి వెంకటాచలం శెట్టిగారు

ఆంధ్రమున నిట్లు మాట్లాడిరి. 8 సం॥లకు కార్పొరేషనులో మి ప్రతినిధిగ చెడలి నేవజేయుచున్నాను. ఎంతవరకు అయ్యది ప్రజానుకూలముగ నిర్వహింపబడెనో మీరే నిర్ణయింపవలెను. కడచిన మారు ఎన్నికలందు మీరెల్లరు నన్ను చట్టసభ కెన్నుకొనియున్నారు. నే నేవిధముగ విరుదులనుగాని, ఉద్యోగములకుగాని ఆశించియుండిన జస్టిసుపక్షముం దిదివరకే చేరియుండెడివాడను. చట్టసభలో ప్రవేశించినపిదప గొప్పానుగల్గు రాజాగారుమున్ను జస్టిసుపక్ష ప్రముఖులు నన్ను తమ పక్షముందు జేరవలసినదిగ గోరుచు అందుచే గలుగు లాభములనుగూర్చి బోధించిరి. కాని నా స్వలాభమునకై మివోట్ల నుపయోగించుకొన నే నుద్దేశించియుండలేదు. ఈ డివిజనుకు అభ్యర్థిగ నిలచిన సి. వి. రాఘవశెట్టిగారికిని నాకును అత్యంత మైత్రిగలదు. నా చట్టసభ ఎన్నికలందు వారు నాకు చాలసాయ మొనర్చియుండిరి. అందుల కెంతయు కృతజ్ఞుడను. వ్యాపార వ్యవహార విషయములందు వారు నేనుకలసి మెలగుచుందుము. వారు అరవునరముగ ఒక విషయములో జోక్యము గలిగించుకొను స్వభావము గలవారుగారు అట్టివో అన్యాయముగ వారిని నాకు పోటి బెట్టుట మానైశ్చక్యులమందు విధేదములు గలిగించు నుద్దేశముతో ఏనే. నేను స్వరాజ్యపక్షమునందు జేరియుండనినో వారి నే నాస్థానమున నిలపి నేను విరమించుకొని యుండెడివాడను. మాజాతిలో సామాన్యముగ ఒకరు నిలచిన ఎల్లరు ప్రోద్బల మొసంగుట తప్ప న్యతిరేకముగ పనిజేయుటలేదు. ది॥బి॥సల్లా గురుసామి శెట్టిగారు తాము కార్పొరేషను ప్రతినిధిగ ఉండుమని నన్ను అడిగియుండిరి. స్వరాజ్యపక్ష అభ్యర్థిగ నిలచియుండునని స్వరాజ్య పక్షమునకు ప్రమాణముల గావించి యుంటిననియు, ప్రస్తుతము వారు నన్ను వదలరనియు నే సమాధాన మొసంగినంతట గురుసామి శెట్టిగారు తమ ప్రయత్నమును విరమించుకొనిరి. స్వరాజ్యపక్షమును బలపరచవలసిన కర్తవ్యము మన యందర పెగలదు గావునను, నే నీ 5 సం॥ల నుంచి గావించినసేవ మీకు తెలిసియున్నది గాన మీకు సంతృప్తికరముగ నుండిన స్వరాజ్య పక్షమునకే వోటు జేయగోరుచున్నాను అని పల్కిరి.

పిదప 8-40 గంటలకు సభ ముగింపబడెను.

దక్షిణాఫ్రికా

భారతీయులను వెడలగొట్టుట

దక్షిణాఫ్రికానుండి భారతీయులను వెడలగొట్టుట కెట్టి ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవో, విన్నవించును ప్రచురింపబడిన వార్తలందు గనుపించును. కృత్రిమచట్టములను నిర్మించుటకన్నను, భారతీయుల నందరిను ప్రవాస మంపుటయే మేలని తోచును. భారతీయుల వర్తకపు హక్కులను, నివాసపు హక్కులను దొలగించి, కూలినాలి జేసి శివించుట కయినను వారి కవకాశము దొలగించి నపుడు, దక్షిణాఫ్రికాలో నివసించుట కెటుల సాధ్యమనో తెలియదు. స్మట్సునాని కాలములో, గూడముల చట్టమును నిర్మించుటకు ప్రయత్నించిరి గాని, మధ్య ఎన్నికలు వచ్చి చట్టము నిలిచి పోయెను. హార్జిగాజు ప్రభుత్వమువారు వారికన్నను అధ్యాన్నపు చట్టమును నిర్మింపజేసిరి. దక్షిణాఫ్రికా శాసనసభలో మంత్రి యగు డాక్టరు మలన్ గారు ప్రవేశపెట్టిన ఆసియాచట్టము, మిగుల క్రూరముగా నున్నది. దక్షిణాఫ్రికాలో నన్ని పక్షముల వారును ఈ చట్టము సంగీకరించెదరని మలన్ గారికి నమ్మకము గలదు. చిల్ల కాథార మేమనిన, భారతీయుని విదేశీయునిగ వరిగించుటయే. యూరపి యనులకన్నను ముందు వచ్చి, భూమి కంతను దున్ని బాగుచేసి, దక్షిణాఫ్రికాలోనే బట్టి పెరిగిన భారతీయు లందరును విదేశీయులే. తెల్లవారు మాత్రమే స్వదేశీయులు.

భారతీయులు దక్షిణాఫ్రికాలోనే గాక, సామాన్యమున కంతకును ఒహిష్కృతు లగుచున్నారు. స్వదేశమునందే వారు విదేశీయులుగ జూడబడుచున్నారు. స్వదేశమున గౌరవముగాంచని వారు, వెలుల కవమానింపబడుటయందు వింత ఏమియు లేదు. భారతీయులసంఖ్యను చాలభాగము తగ్గించియెక్క, దక్షిణాఫ్రికా సంత్వృప్తిజేందదని, మంకాగారు సిగ్గవిడిచి నలుకుచున్నారు. ఇందుకు మార్గ మేమి? ఒకవన్నార్లములవలనగాక, ఏతీరున నయినను ప్రాప్తలనచి భారతీయులను వెడలగొట్ట వలయునట. ప్రస్తుత మవలంబించెడి పద్ధతులు ఒకవత్సరము గావా? విచ్చికిరిగిమన మవి చేరు కెట్టి దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల నెలల బలవంత పెట్టి సంపదించి తేలిసిన సంగతియే. ఇకముందు విధించెడి నిర్బంధములుగూడ, భారతీయులను బల వంతముగ వెడలగొట్టుటకే తోడ్పడును. భారతీయుని నివాసము, వాణిజ్యము, భూస్వామ్యము మున్నగువిషయము లెచటమునందు పొందుపరుప బడివి. అన్ని విషయములను భారతీయుల హక్కులను నిర్మూలించుట కే చట్టము తల పెట్టి

నది. భారతీయుల భార్యలు, మున్నగువారు దేశమునకు రాకుండ, నూతనచట్టము అడ్డగించు చున్నది. ఈ చట్ట మెప్పు డంగీకరింపబడినను, ఆగస్టు 1 వ తేది నుండియే అమలు లోనికి వచ్చు ననుట జూడ, మిక్కిలి ఆశ్చర్యము గలుగకమానదు. ఏతీరుననయినను భారతీయులకు వెంటనే ఒత్తిడి గలుగజేయుటకు, దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించిరి. భారతీయు లికమిద అన్నిస్థలములలో నివసించగూడదు. అన్నిస్థలములలో వాణిజ్యము నలుపగూడదు. భూమిని సంపాదించగూడదు. భారతీయులకు ప్రత్యేకప్రదేశము నిర్ణయింపబడినది. అక్కడనయినను భారతీయులు తెల్లవారి భూములను కవులుకు దీసికొన గూడదు. వారి భూములను కొనగూడదు. మిగిలిన రంగుజాతులవా రందరకును యీ చట్టము వర్తింపదు. భారతీయులకు మాత్రమే యిట్టి యవమానములు ప్రత్యేకింపబడినవి. ఇంతకన్నను ఆక్రమము జేయుదునా? స్వరాజ్యసిద్ధి గలుగదని, యిట్టి దుస్థితి దొలగిపోవదు. ఇకమిద హిందూదేశమునకును దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమునకును సమాధానము గుదురుట దుర్లభము. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారెట్టి జోక్యము కలుగజేసికొన రని తెలిసినవిషయమే. సాత్వికనిరోధము దప్ప దక్షిణాఫ్రికాభారతీయులకు వేరొకశరణ్యము గనుపించదు. హిందూదేశము అంతర్జాతీయసంఘములలో సభ్యురాలయిన మాత్రమున, లాభము గలిగెనా? పైపై యలంకారముల నెన్నిటిని ధరించినను, నేమి ప్రయోజనము? హిందూదేశపు దుర్గతిని దొలగించుటకు, భారతీయు లికనయినను చడుము గట్టరా?

గాంధీమహాత్ముడు : యూరపియను సంఘము

కలకత్తా యూరపియను సంఘసభకు, గాంధీ మహాత్ముడు నెడలి ముచ్చటించుట, దేశచారిత్రము నందు చాల ముఖ్యవిషయము. మహాత్ముడు పలికినటుల “సింహములగుహలోనికి” బోయి, తగు సమాధాన మిచ్చెను. అన్ని పక్షములవారును ఈ తీరునగలసి మెలసి నామ్యముగ ప్రవర్తించుచో, భేద భావములును, వైషమ్యములును అంతరించి, ఒకరి దృష్టిపథమును వేరొకరు గ్రహించుటకు వీలగును. అచిరకాలములో, బలమగు సఖ్య మేర్పడు ననుటకు సందియము లేదు. మహాత్ముడు ప్రతిపక్షుల పట్ల జూపెడి వైఖరి మిగుల ప్రశంసాసాత్రిము. ప్రతిపక్షులను బలిమిచే గాక ప్రేమచే తమవంక కాకర్పించు చేర్పు మహాత్ముని కధికముగ గలదు. మహాత్ముడను మర్మము లేకబోవుటచే, తన హృదయము నితరుల కెరుకవరచును. ఎదుటివారి నిశ్చంద్రేయమును గ్రహించుటకు ప్రయత్నించును. యూరపియనులకింద పరాధీనత ననుభవించుచున్నటుల, భారతీయులు భావించుచున్నారు. స్వపరిపాలనాస్వాతంత్ర్యము లభింప కుండుటకు, యూరపియనులప్రాబల్యమే కారణ మని వారు భావించుచున్నారు. రానురాను భారతీయులకును యూరపియనులకును ఎడబాటు అధికమగుచున్నది గాని, తగ్గుట లేదు. ఆ కారణముచే యూరపియనులే భారతీయుల పట్ల

సుహృద్భావము జూపుటకు ముందు కు రావలయునని మహాత్ముడు హితమొసగెను. భారతీయులెటుల ముందుకు రాగలరు? వారి హృదయపరితాపము మాన్పుటకు యూరపియనులు బూనుకొనుచో, ప్రస్తుతదుస్థితి దొలగగలదు. యూరపియనులు హిందూదేశమును బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునుగూడ తన్మూలమున రక్షింపగలరు. సేను గుప్తాగారికి కార్పరేషను అధ్యక్షుడవని లభించుట యందు విచార మేదియులేదని, మహాత్ముడు జూపగలిగెను. బొంబాయి కార్పరేషనుకు, సర్ విరోజిమా మెహతాగా రధ్యక్షులుగనుండి తమధర్మము నాదర్శప్రాయముగ నిర్వహించిరి. మెహతాగారి రాజకీయ నాయకత్వము, కార్పరేషను పరిపాలన కడ్డు గలిగింపలేదు. సేనుగుప్తాగారు స్వలాభము కొర కధ్యక్షుడవని స్వీకరింపలేదనియు, అక్రమపద్ధతుల నవలంబించి హిందూదేశము వృద్ధికి రాదనియు, మహాత్ము డభయమొసగెను. యూరపియనుసంఘ మికనయినను తమ దృక్పథమును మార్చుకొని, భారతీయుల తేమము నిమిత్తము తోడ్పడుట శ్రేయస్కరము.

జయిలు పరిస్థితులు

జయిలు పరిస్థితులు మిగుల లోపభూయిష్టము లని, కడచిన మద్రాసు జయిలు రిపోర్టు సూచించియుండెను. జయిలు నిర్బంధితులపై విధించెడి శిక్షల గాంచిన, ఆశ్చర్యము గలుగును. సామాన్యముగ జయిలులో జరిగెడి సంగతులు బయటకు దెలియవు. అసహాయవాదులు జయిలులో ప్రవేశించిన దాదిగ, అక్కడి దుస్థితి బయల్పడసాగెను. దీనిని సంస్కరించుటకు తగిన ప్రయత్నము జరిగినగానీ, ప్రయోజనము లేదు. లాహోరులో ప్రచురింపబడెడి వందేమాతరం పత్రికలో మూల్తానుజయిలు సిత్తిగతుల గూర్చి యొక సంభాషణ ప్రచురింపబడెను. అందు మిద జయిలరుగారు, మానవత్వముకింద చర్య దీసికొనిరి. వీరికినామమాత్రమగు నష్ట మిప్పింపబడినను, పత్రికలో ప్రచురింపబడిన సంగతులు చాలవరకు రుజువయ్యెనని, మూల్తాను సబుజడ్జిగారు తీర్పు జెప్పిరి. ఈ కేసువర్యవసానము, ప్రజలకు నిజసిత్తిని గోచరింప జేయగలదు. గుంజల్ల తీయించుట, చెవ్వదీసికొని కొట్టుట, మున్నగుశిక్షలు సామాన్యముగ విధింపబడుచుండెను. ఇంతియగాక, తన్నుట, గుద్దుట, మున్నగునవి సామాన్యమయ్యెను. ఖయిదీల, నోటిలో నుమ్మివైచుటగూడ జరుగుచుండెను. ఇట్టి శిక్షలన్నియు, ఖయిదీలనుండి పబ్బు గుంజుట కుపయోగపడెను. న్యాయాధిపతి, యిట్టి సంగతులనన్నిటిని నమ్మిరి. పక్షాత్త్యమువారు జయిలరుగారికి పెన్షను నిచ్చి పంపవైచిరని తెలియుచున్నది. వందేమాతరం పత్రికలో ప్రచురింపబడినచర్యలు అసలు జరిగెడివానికన్న చాలకొలదియని, లాలాలజవతిరాయిగారు సూచించిరి. వీని నెంత త్వరలో మాన్పిన, జయిలు పరిపాలనమున కంత శ్రేయస్కరము.

శాసనసభల ఎన్నికలు: త్రివిధసభలు

శాసనసభల ఎన్నికలకు సంబంధించిన నిబంధనల నవరింపబడినవి. సవరణలు ప్రచురింపబడి

నటుల, వార్తలు చెబుచున్నవి. ఇంతవరకును, ఆరుమాసములలోపు ఖయిదు శిక్ష ననుభవించిన వారు, ఎన్నికలలో పాల్గొనవచ్చునను నిబంధన గలదు. కొత్త మార్పుప్రకారము, యీమిషన్ యింపు ఆరుమాసములనుండి ధంవత్సరమువరకు వృద్ధిజేయబడినది. ఇది కొంత మెరుగయినను, రాజకీయ నిర్బంధములు ఎన్నికలలో పాల్గొన నర్హతను తొలగింపవలెనని తాపించినగాని, ప్రయోజనముండదు. కేవలము రాజకీయభిప్రాయభేదము వలన ఖయిదు ననుభవించిన దేశభక్తులను నేరస్థులను ఒక్కతరగతిలో జేర్చుట మిగుల అసభ్యము. ఇట్టినిబంధనవలన, పలువురు ఎన్నికలలో పాల్గొన వీలులేకపోవును. తర్వాత లేదా రెవరయినను, విన్నపము గావించుచో, ఇండియా ప్రభుత్వమువారింగీకరించునెడల, స్థానిక ప్రభుత్వమువారు అసర్వతను తొలగింపవచ్చునట. ఇదియొక సాకార్యము గానేరదు. ప్రజలు తమహక్కును నిలువజెట్టుకొన గోరెదరుగాని, స్వల్ప సాకార్యములనుగాదు. అధికారుల యిచ్చవై నాధారపడి హక్కు, హక్కు గానేరదు.

ఆశ్వాసు వృత్తాంతము

ఆశ్వాసు మహారాజుగారి ప్రసంగము, తగు విశ్వాసము గలిగింపనేరదు. రయితులపై తుపాకుల ప్రేల్పవలసిన యవసర మేమిగలిగెను? రయితులు ముందుగా కాల్చినచో, సైనికులలో నష్టముగలుగ వలయును. అట్టి నష్టమేమియు గలిగినటుల గనుపించదు. ప్రజలలోనే 13 గురు మృతులయినదియు, 12 మందికి గాయములు తగిలెననియు, ముగ్గురు కనిపించలేదనియు ప్రకటించబడినది. గాయపడినవారిలో ముగ్గురు స్త్రీలు గలరు. ఇది మిగుల శోచనీయము. అగ్నిప్రమాదము గలుగుటకు, తుపాకి గుండెల కారణమనియు, పదకొండువేలు నష్టమయ్యెననియు సూచించబడినది. కాంగ్రెసు సంఘమువారు విచారణ సలుపనెంచుట, తమ గౌరవమునకు భంగకరమని ఆశ్వాసు మహారాజుగారు చెలిపిరి. ఆశ్వాసు మహారాజుగా రింతవరకు, స్వాతంత్ర్యసిద్ధిగూర్చి విశాలభావముల చెబుచుండిరి. కాని, వారి ప్రస్తుత ప్రసంగము విశాలహృదయమును సూచించుట లేదు. స్వదేశసంస్థానము లెంత వేరయినను, స్వపరిపాలనేచ్చ సంస్థాప్రజలలోగూడ నుదయించుచున్నది. బ్రిటీషు ఇండియాలో మొలకెత్తడి స్వాతంత్ర్య భావములు సంస్థానములలోగూడ వ్యాపించుచున్నవి. ఈ విషయమును సంస్థానాధీశులు గుర్తించి, ప్రజేచ్ఛ సభికముగ గౌరవించుట మేలు.

విసెంటుగారి హెచ్చరిక

బ్రిటీషుప్రజలను హెచ్చరించుటకు, డాక్టరు బిసెంటుగారే తగినవారు. ఏలనన, స్వజాతీయులకు నిజ మెరుకవరచి, రానున్న యుద్ధవరమును తేటపరచుట కామెకు ఎక్కుడు వీలుగలదు. బిసెంటుగారు ఇంగ్లండుజేరిరి. భారతీయులు ఇంగ్లండులో సమాన భాగస్వాములుగ నుండదలచిరనియు, భారతీయులతో నాంగ్లేయులు స్నేహముజేసికొనుట మంచిదనియు, లేనియెడల గొప్పయుద్ధవరము వాటిల్లవనియు, బిసెంటుగారు మందలించిరి. హిందూదేశమునకు స్వరాజ్యమిచ్చుట, ఇంగ్లండుకే ఎక్కుడవ

సరము. బ్రిటీషుసామ్రాజ్యమును నిలుపుకొనుట కింతకన్నను అనుకూలమార్గ ముండబోదు. కృత నిశ్చయులగు భారతీయులకు నేడుగాకున్న రేణయినను స్వరాజ్యము లభింపకమానదు. కాని, స్వరాజ్యము సామ్రాజ్యసముగ నుండవలయునా, సంపూర్ణముగ నుండవలయునా యను ప్రశ్న యుదయించుచున్నది. ఇంగ్లండుపట్ల కొంతవరకు విశ్వాసము దొలగి, సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమే పరమావధియని ఎంచుచున్నారు. ఇట్టినిరాశ దేశము దంతటను వ్యాపింపకముందే ఇంగ్లండు మేల్కొని భారతభూమికి స్వపరిపాలన మిచ్చుట శ్రేయస్కరము. బిసెంటుగారు చెలిపెడి హితమును, ఇంగ్లండు కొనసాగించునా?

రిఫ్లెల సడత

రిఫ్లెసంకులము తీవ్రహాపము చాలుచున్నది. ఉభయపక్షములవారును తమ బలములను సంసిద్ధపరచుకొనుచున్నారు. ఫలిత మేమగునో ముందుగాని తెలియదు. రిఫ్లెల ధైర్యసాహసములను యూరపియను లిదివరకు మెచ్చుకొని యుండిరి. యుద్ధ ఖయిదీలపట్ల వారు చూపిన దయయు, సుహృద్భావమును ప్రాంచివానికి సయితము ఆశ్చర్యము గలుగజేసినవి. జర్మనులు మున్నగు జాతులు గనుపరచిన పగయు, క్రౌర్యమును ఏమూలను కనిపింపవు. ఇంతియగాక, అబ్బలేకరిమగారు పంపి రని ప్రకటించబడిన సంధి షరతులు సయితము, అన్యదేశాక్రమణ వాంఛను గాని, స్వాధీనచింతగాని చూపక, కేవలము ఆత్మరక్షణమునే ముఖ్యోద్దేశ్యముగ గనుపరచుచున్నది. తమ స్వాతంత్ర్యమును సిరపరచుకొనవలయునని మాత్రమే రిఫ్లెలు ప్రయత్నించుచున్నారు. ప్రాచ్యదేశీయులు చూపెడి నిగ్రహమును సంతృప్తిని పాశ్చాత్యదేశములు గూడ కనబటచు నెడల, ప్రపంచశాంతి సురక్షితముగ నుండును. బలహీనులను అణగదొక్కి, పరుల స్వాతంత్ర్యమును భంగపరచి, స్వలాభమును పెంపొందించుకొనవలయునను దురాశ ప్రబలునంతవరకు, ప్రపంచమున సుహృద్భావము ప్రబలజాలదు.

సాకానిర్మాణము

ఎట్టకేలకు నూతన సాకానిర్మాణము విషయమై, బ్రిటీషుమంత్రులమధ్య రాశి గుదిరినది. రాజోపు సంవత్సరమున రెండు యుద్ధనావలను, పిమ్మట సంవత్సర మొకటింటికి మూడు నావలను నిర్మించుటకు బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించిరి. వీనితో బాటు తొమ్మిది డిస్ట్రీయియలు, ఆరు జలాంతర్రాములు, మిరికొన్ని అనుబంధ నౌకలు మున్నగు వానిని నిర్మించెదరు. వీనియవసర మేమిగలిగెనో బాల్టిమోగారు చెలువజాలకబోయిరి. ఆయుధబలమును తగ్గించి, మధ్యస్థముద్వారా తగాదాలను పరిష్కరించుకొనుట యుద్ధము మని నాగరిక దేశము లుద్దోషించుచుండ, బాల్టిమోగారందుకు భిన్నముగ ప్రవర్తించుట మిగుల శోచనీయము. మిగిలిన దేశములకు మార్గము జూపవలసిన ఇంగ్లండు యిటుల ప్రవర్తించుచుండ, మిగిలిన వారేమి చేయగలరు? వాపింగుటను సమావేశముల బోలు సమావేశముల నెన్నిటి కూర్చిన నేమి ఫలము?

గానసభలు

శ్రీకృష్ణజయంత్యుత్సవము నాధారము జేసి కొని, చెన్నపురి గాన సభలు సుప్రసిద్ధ విద్వాంసుల ప్రదర్శనముల నేర్పాటుజేసినవి. ఎగ్మారునందలి జగన్నాథ భక్తసభవారు, జేజుటి ఆదివారము నుండియు, సెప్టెంబరునెల చివరవరకు సంగీతసభల నేర్పాటుజేసిరి. వీనియందు కాలక్షేపములుగూడ గలవు. సామాన్యముగ జరిగెడి గాన సభలలో ఆంధ్రుల నామములు గనుపింపకున్నను, పై సభవారి కార్యక్రమమునందు శ్రమసోదరుల నామము మాత్రము గనుపించుచున్నది. ఆంధ్రులకు ప్రత్యేకముగ ప్రోత్సాహమొసగెడి సంస్థలు గనుపింపవు. త్వరలో యనుకూలపరిస్థితు లేర్పడుగాక యని కోరెదము. జగన్నాథభక్తసభవారి ఏర్పాటులు నిర్విఘ్నముగ కొనసాగునటుల, మేలుగానలోలుడగు శ్రీకృష్ణభగవానులు అనుగ్రహించుగాక!

రాజోపు స్టేటుకౌన్సిలు సభ

భారతదేశమునకు పాలనాప్రణాళిక

తయారు నేయుటకు సూచన

సిల్లా, జూలై 24:— నవ్వే స్టేటుకౌన్సిలుసభలో తా నీక్రింది తీర్మానమునుపాదించుమని సర్ డేప్రసాదు సర్వాధికారిగారు తెలియబెటచిరి.

“ స్టేటుకౌన్సిలుసభ ప్రజాప్రతినిధులనుండి 7 గురు భారత కేంద్రశాసనసభ ప్రజాప్రతినిధులనుండి 9 గురు ప్రైవేట్ సభల నిర్ణయించు పద్ధతిని రాష్ట్రశాసనసభ ప్రజాప్రతినిధులనుండి, భారతదేశమునగల వివిధ ప్రజాసంస్థలనుండి ప్రతినిధులనుగూడ దీసికొని పరంపరులు గలనే యాంగ్లపాలిత భారతమున కొక పాలనాప్రణాళికను వయారునేయవలయు రాజప్రతినిధి కీసభవారు సిఫార్సు చేయుచున్నారు.

సర్ డేప్రసాదు సర్వాధికారిగారు బర్మిక్ హెడ్డు ప్రభువు యుపన్యాసముపై నీక్రింది ప్రశ్నలనుగూడ నడుగుదురు.

భారతశాసనసభవారితో గొన్ని ముఖ్యవిషయములను చర్చింపబడుమని తనయుపన్యాసమును బర్మిక్ హెడ్డుప్రభువు నుడివిన సంగతి భారతప్రభుత్వమువారు గమనించిరా?

ఆ విషయముల నీ స్టేటుకౌన్సిలు సభలో గూడ జర్చింతురా? అటులైనచో నవి యెట్టివి? యోచనమున నుండును? (అ. ప్రె.)

భారత శాసనసభలు

రాజకీయ శిక్షితులు ప్రాతినిధ్యము వహించుట

ఆటంకములు కొంతవరకు తగ్గింపబడెను

సిల్లా, జూలై 24:— ప్రస్తుతమున్న స్టేటుకౌన్సిలు, భారతశాసనసభ, రాష్ట్రీయశాసనసభలయొక్క నియోజకవర్గపు టెన్నికలందు హైందవమంత్రి యనుష్ఠాపనమరించి యీక్రింది మార్పులు కావించబడినట్లు యింగ్లెండ్ సెట్టెల్మెంట్ ప్రమరింపబడినది. రాజకీయ శిక్షితులు శాసనసభలందు ప్రాతినిధ్యము వహింపవీలులేకుండుట కిదివఱకువలె వారుమానములుగాకయొక సంవత్సరము గావించబడినది. కాని యంతకుమించి శిక్షింపబడినవారుగూడ ప్రత్యేకముగ ప్రభుత్వమునకు విజ్ఞాపన మంపుకొనుచో రాజప్రతినిధి సవరణముతో సలప్రదించి యంగీకరింపవచ్చును. ఆభ్యర్థితమున కాయంకములు దీసివేయుటయే స్థానిక ప్రభుత్వమునకు సంబంధించిన వా ప్రభుత్వము మా యనుష్ఠానిచ్చును. (అ. ప్రె.)

జాంబాయి గెజెట్టు

జాంబాయి, జూలై 25:— ఫాల్గును, ఆంధ్ర సంస్థానములకు రాజకీయప్రతినిధిగా నున్న మొప్పగారికి 42 రోజులు నెల వాసంగబడెను. వారి స్థానమున భాస్కరవిల్లిగారు పనిచేయుదురు. నెల వసంతరము భాస్కరవిల్లిగారు సతారా కలెక్టరుగా పనిచేయుదురు. (అ. ప్రె.)

మరాఠ్ యుద్ధము

ప్రెంచి విజయము

బందీలను రిఫ్టులు ఆదరించు విధము

లండన్, జూలై 24:—80 సింగల్సుల పటాలము, ముగ్గురు ప్రెంచి అధికారులు ఒక దేశీయ నాయకుడు జూను 4 వ తేదీనుండి విడిదీయబడిరి. ఒంటరిగ ఒక్కొక్కరిని ఒకమూల యుంచిరి. 7-వ తేదీని వీరవరును పానీయములు త్రాగలేదు. మాడు భుజించలేదు. అట్టితరీ రిఫ్టులు సమీపించిరి. వీరందరును రిఫ్టులకు లోబడునరీకే మందుగుండుసామగ్రి ఆఖరైనది. అప్పటికి, లోబడునరీకి, మూడురోజులునుండి అన్నము తినుటలేదు. నీరు త్రాగుటలేదు. లోబడినచో అపాయము కలుగజేయమని రిఫ్టులు ఆభయమొసగిరి. ప్రెంచి అధికారులు నిరాకరించిరి. పటాలమును బట్టుకొన నుద్దేశించలేదనియు వారున్న స్థానము నాక్రమించుకొనవలెననిసంకల్పించుకొంటిమనియు తెలియజేసిరి. రిఫ్టులు. వెజ్జనుకు పోవుటకు వెంటనే నరికెన బంపవలెనని ప్రెంచి అధికారుల రిఫ్టులనుగోరిరి. గాయములు బొందినవారితోడను, సామాను తోడను పటాలమును నడిపించుకొని పోయిరి. రిఫ్టులు సింగల్సుల సైనికులను ఒకదారిని పోవలెనని బలవంతపెట్టిరి. అధికారులను ఇంకొకదారిని బోవలెననిరి. అధికారులను వెజ్జనుమార్గమునే గొంపోయిరి. కాని ఆకస్మికముగ మార్గమును మార్చి పెను నుకు గొంపోయిరి. ఇచట వీరిని గౌరవముతో ఆదరించిరి. వీరి గౌరవార్థము ఒకవృక్షమును గూడ గోసిరి.

ప్రెంచి విజయము

ప్యారిస్, జూలై 24:—శత్రువులు అయినాట్లా అయి మాటాపు ప్రాంతములందు శరీర్మీదశములో గప్పడిరి. వెగ్గాకు త్రెముగ పూర్తిగ తిగిగట్టనము గావించిరి. జనులతోడను అనేక గ్రామములనుండి మందలతోడను పోయిరి.

ప్రెంచి విజయము ఈజిప్టులో ప్రెంచివారికి అనుకూలముగనుండెను. అన్ని రంగములందును పరిస్థితులు యశస్విని జెందుచున్నవి.

వైమానిక పోరాటము

ప్యారిస్, జూలై 23:—సుప్రసిద్ధ వైమానికుడు సాదీ కెలో నైట్ గారు మరాఠ్ వైమానిక పోరాటములో పాల్గొనుచున్నాడు.

లింగాంక్స్ (బండ్లు) కసాబాంకాలో దిగినవి.

స్పెయిను ప్రదేశములో పోరాటము

లండన్, జూలై 22:—స్పెయిను మరాఠ్ ప్రదేశములో లండన్ టూల్టలనువర్ణపోరాటము మరల ప్రారంభమైనదని తెలియచున్నది. మంచితెగలు స్పెయిను సైనికపంతుల ముట్టడించెను. కాని తరువబడిరి. ఈప్రదేశమున శత్రువులను ప్రయోగించుటకే ప్రథమము. ముట్టడించినవారిలో రిఫ్టులు అతికోపదగనున్నారు. ఆ మట్టప్రక్కల జిల్లాలనుండి రెగలవారే విస్తారముగనుండిరి. స్పెయిను సైనికులు చరల ముట్టడించిరి. అనేక గ్రామములను రెగలవారికి పోరాటము సాగుచున్నది.

'సింధువాసి' పత్రిక సంపాదకునిపై కేసు

నూరురూపాయలు జరిమానా విధింపబడెను

హైదరాబాదు (సింధు) జూలై 24:—ఇండియన్ పీసులకోడు 158 సెక్షను ప్రకారముగ 'సింధువాసి' పత్రిక సంపాదకునిపై దేబడిన కేసు విచారణయందు, తాను లేనప్పుడు కేసునకుకార మగువ్యవస్థలు బుత్రికయందు వెలువడెననియు, అందునకు తాను మిగుల సంకెతము నొందుచుంటినియు సంపాదకుడు రిఫ్టుటచే జిల్లామేజిస్ట్రేటు పత్రిక సంపాదకునికి నూరురూపాయలు జరిమానా విధించెను. (ఆ. ప్రె.)

'ముసల్మాను' పత్రికపై అభియోగము

సంపాదకుడు జామీను యిచ్చెను

హైదరాబాదు (సింధు), జూలై 24:—ఇండియన్ పీసులకోడు 158 సెక్షను ప్రకారము 'ముసల్మాను' పత్రిక సంపాదకునిపై దేబడిన అభియోగము జూలై 30-వ తేదీన విచారించుటకు వాయిదావేయబడెను. సంపాదకుడు రూ 5000 లకు జామీను యిచ్చెను. (ఆ. ప్రె.)

జపాను పన్ను ఏర్పాటులు

ప్రత్తిరవాణా పన్నును రద్దుజేయుట

టోక్యో, జూలై 23:—ప్రత్తిరవాణాపన్నును తొలగించుట కేర్పాటుచేసిరి.

లండనులో భారతీయులు

వసతి, క్రీడావిధానము

లండన్, జూలై 20:—భారతీయులు ఇంగ్లాండులో నున్నంతకాలము నివసించుటకు వసతిని క్రీడాసౌకర్యములను గలగజేయవలెనని చాట్రీ గారనుచున్నారు. భోజనవసతి గృహ సౌకర్యములు చాలననియు ఎప్పటికప్పుడే ఈకొంత పూర్తియగుట లేదనియు అనుచున్నారు. చాలమందిని స్థలము లేకపోవుటచే నిరాకరింపవలసి వచ్చెను. కాని ఆమట్టుప్రక్కల అనుకూలముగ బసలను వసతిగృహ యజమాని ఏర్పాటుజేయగలెను. 1920-21 లో 1400 పానులు ఖర్చు అయినది. ఇండియా ఆదాయముల నుండి ఈలోటును పూర్తిజేయవలసివచ్చెను. అప్పటినుండి ఖర్చును తగ్గించిరి. నిరుడు 150 పానులు మిగిలెను. ఒకఅద్దె మరమ్మతు ఖర్చులనే ఇండియా ప్రభుత్వమువారియవలసివచ్చెను.

చీనానుంకములు

విదేశాంగ పరీక్షలను గూడదనుట

పెంగునేనాని ఆక్షేపణ

పికింగ్, జూలై 23:—సుంకముల సభ నాక్షేపణమచు పెంగుగారు ప్రభుత్వమునకు తొలిబెంపిరట. చీనావారే సుంకములను, విధించుకొను సంపూర్ణాధికార ముండవలెననిరి. చీనా సుంకములను ఇతర ప్రభుత్వములవారు నిర్ణయించుట చీనాను ఇతర ప్రభుత్వములతో సమానముగ చూచుటలే దనిపించుకొను ననిరి.

వెంట్ల ప్రదర్శనము

బర్మెను హెచ్ ప్రభు సందర్శించుట

లండన్, జూలై 23:—రీడింగ్ ప్రభుని వీడ్కొల్పిన పిదప బర్మె హెచ్ ప్రభువు వెంట్లీతోయి భారత మంట పము మట్టుతిరిగి పరీక్షించెను. చాలవస్తువులను కొనెను. ఇండియా సినిమాగ్రంథమును జూచెను. అచట ప్రాచ్య వస్తు ప్రదర్శనములను ఆనందము బొందెను. భారతీయుల జౌదార్యము నకు స్రజానేవను గొనియాడిరి. ఈరెండును వెంట్లీ విజయము నకు కారణములనిరి.

లండన్, జూలై 23:—ప్రత్యేకము భారతసరుకులనే విక్రయించు స్థలమును ప్రత్యేకించెదమనియు ఇచట ప్రత్యేకము భారతదేశములోజేసిన వస్తువులనే విక్రయించెదమనియు లేదా ఇండియాసరుకులనే విక్రయించువారికేయోగ్యతాపత్రము లీయబడుననియు కామన్వెల్థలో న్యాయమూల గారు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి.

సర్ ఎ. హెచ్. మెకాన్ గారు మెల్బోర్న్ కంపెనీ డైరెక్టరుగదవి నంగీకరించిరి.

వేసవికాలపు చట్టము

లండన్, జూలై 25:—వేసవికాలములో గంటలనిర్ణయముజేయుచట్టమును ప్రభువుల సభలో రెండవపర్యాయము ఆమోదించబడెను.

పారిశ్రామిక ఆందోళనము

గనుల పనివాండ్రు తగవు

మరతులులేని సభ గావలెననుట

లండన్, జూలై 23:—ఎవరో కొద్దిమందినితప్ప తక్కినవారి నందరిని 31 తేదీనుండి పని చేయవలదని గనుల సంఘము వారి కార్యనిర్వాహకవర్గమువారు ఆజ్ఞాపించుచున్నారు. తక్షణము ఎట్టి మరతులను గోరకనే యజమానులును పనివాండ్రును గలసి సభ జేయునటుల గోరుచున్నారు. పనివాండ్రు ప్రధానా మాత్యునితో కలిసి మాట్లాడుట కిష్టపడుచున్నారని కబురంపిరి.

పోపుగారి ఆరోగ్యము బాగుగనే యున్నది. చాలమందికి దర్శనమిచ్చెననియు చక్కగ మాట్లాడిరనియు తెలియుచున్నది.

గిల్మ్యాకీ అభియోగము

వాదికి పరీహారము

మోసముజేసినను నిందను గొట్టివేయుట

కమిషను లెక్కలను పూర్తిగ పరిష్కారముజేసినటుల 7200 పానులను ఇచ్చి తనకు రావలసిన మొత్తము అంతయు ముట్టెనని ఒక ఒడంబడికను వ్రాయించి మోసముజేసెనని జార్జి జిలుగారు మ్యాకీగారిపై అభియోగమును దెచ్చిరి.

ప్రతివాది సరుకులను తక్కువ కిమ్మతుగట్టి తనకు రావలసిన కమిషనును లేకుండ జేసెనని వాదివాదము.

ఒకవేళ తక్కువ కిమ్మతుగట్టినను మోసము ఏమియులేదనియు కాని కొంతవరకు వారికి పరిహారము రావలసియున్నదనియు న్యాయమూర్తి తీర్పుజేప్పెను.

యుగోస్లావియా బల్గేరియాతగవు

పరిష్కార మగుట

లండన్, జూలై 21:—జూన్ 28 తేదీని జరిగిన యుగోస్లావియా బల్గరీయన్లకు పూర్తిఅయినవి ముగిసెను. యుగోస్లావియా సరిహద్దులను బల్గరీయన్లకు వచ్చుటకు తెరచెదరు. త్వరలోనే చనిపోయినట్టియు కప్పించినట్టియు యుగోస్లావియా ప్రజలకు పరిహారమును బల్గేరియా ప్రభుత్వము ఇచ్చును.

నెక్యూరిటీ ప్యాక్టు

డాక్టరు ప్రోస్పర్ గారి విజయము

లండన్, జూలై 21:—జర్మను ప్రత్యుత్తరము మంత్రి వర్గముచే ఏకగ్రీవముగ అంగీకరించబడుటయేగాక ఇతర రాజ్య ప్రధానామాత్యుల చేతను పార్లమెంటు పక్షములకు నాయకులైన వారిచేతను అసలు ఐకమత్యమును చెడగొట్టుటకు కనిపెట్టుకొన్న బాతీయవాదులచేతగూడ ఆమోదించబడెను. ఇదంతయు ప్రోస్పర్ గారి అఖండవిజయ మనవచ్చునని బెర్లిను నుండి టైముపత్రికా విలేఖరి తెలుపుచున్నాడు. ప్రోస్పర్ గారు అధికారమును వహించినప్పటినుండి రూరును ఖాళీజేయవలెనను సంకల్పముతోనుండిరి. అదిగూడ ఈ సమయముననే ఒకకాలమున జరుగుట మరింత ఆయనకు విజయమనవలెననుచున్నారు. అయ్యది నెరవేరకపోవుటచేతనే అందరును ఇతనిని దూయబట్టుకొనిరి.

ప్రెంచివారి అనుమానము

జర్మనులు బాతీసమితి కొనసగ ప్రాముఖ్యమును జూచి ప్రెంచివారు అనుమానబడుచున్నారు. జర్మనీవంటి దేశము ఇంతకాలము బాతీసమితిని ఖండించుచు ఆకస్మికముగ నేడు బాతీసమితి నంగీకరించుటలో అతిశయముండవలెను. తనకు ఏదో లాభమున్నగాని జర్మనీ అట్లు జేయడని ప్రెంచివారనుచున్నారు. ఈ ఉత్సాహమును జూడ తన లాభము నిమిత్తమై బాతీసమితిని వినియోగించుకొనుటకు జర్మనీ జూచుచున్నదని తీర్మానించిరి. మొదట మధ్యయురార్పులో ప్రెంచిసైనికప్రేమయమును తగ్గించుటకును, రెండవది ఒడంబడికలను సవరణజేయుచుటకును జర్మనులు ప్రయత్నించుచున్నారనుచున్నారు.

జరను విదేశాంగవిధానము

రిచిసాగువా రంగీకరించుట

బెర్లిన్, జూలై 28:—డాక్టర్ ప్రెస్బర్గర్ యువ న్యాయ మైన పీఠప్రభుత్వమువారి విదేశాంగ విధానమును రిచి సాగు సభనారు అంగీకరించిరి. 235 గురు అనుకూలముగను 158 మంది ప్రతిపూలముగ నుండిరి.

సర్, డబ్ల్యు. హెచ్. మ్యానింగు వేనానికి సార్వభౌ ముడు దర్శన మొసగెను.

బర్లెన్ హెడ్ ప్రభుని యువన్యాసము

వింటర్ప్రభువు

20 లేదని కలకత్తా స్టేట్సుమన్ పత్రికలో అంచనాగా ప్రకటించబడిన బర్లెన్ హెడ్ ప్రభుని యువన్యాస సం గ్రహమును గూర్చి కామన్సుస్థలో తర్జిలుగా రడుగ తర్జిలు గారు బర్లెన్ హెడ్ గారు 7 లేదీ నిచ్చిన యువన్యాసమును జూచితిరేని అట్టి ప్రశ్న కనకాశేమండవని వింటర్ప్రభువు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చెను. ఆ అంచనాలో ప్రభువుల సభలో బర్లెన్ హెడ్ ప్రభువు జెప్పిన సంగతు లన్నిటిని ప్రకటించె నని తర్జిలుగా రనిరి. జోక్యములు అరుదుగ నిజమైనను ఒక పుడు సరిగా నుండునని వింటర్ప్రభువు ప్రభువనెను.

నాకానిర్మాణము

ప్రభుత్వకార్యక్రమము

ప్రధానామాత్యుని ప్రకటనము

లండన్, జూలై 28:—అక్టోబరులో 2 క్రూయిజరు లను గట్టుటకు ప్రారంభించెదరనియు 1926 ఫిబ్రవరిలో 2 క్రూయిజరులను నిర్మించెదరనియు ఆతరువాత ప్రతిసంవత్సరము మూడు నిర్మించబడుననియు 9 డెప్టోయరులను, 6 జలాంతర్గా ములను మరికొన్ని సహాయక నౌకలను ప్రస్తుతపార్లమెంటుండు వరకు నిర్మించుటకు ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించిరనియు బార్న్లీనుగారు చెప్పిరి. కొన్ని క్రూయిజరులు 1000 టన్నుల బరువుండుననిరి. తక్కినవి చిన్న సైజులో నుండుననిరి. తక్కువ ఖరీదులో నుండుననిరి. 8000 టన్నుల బరువుండును. అవసర ఖర్చును నౌకాదళశాఖవారు భరించెదరనిరి. ఇతర శాఖలలో మిగిల్చి దీనిక్రింద బైవరనిరి. క్రొత్తకార్యక్ర మమును ప్రారంభించుటకు మాత్రము ఈసంవత్సరము అదనము సోమ్యును ఇవ్వవలెనని పార్లమెంటు సభిగదరట. అదనము ఖ ర్చును ఇతర పద్ధతులలో మితవ్యముజేసి నౌకాదళశాఖవారు త గ్గించెదరనిరి. సైనిక, నౌకా వైమానికఖర్చును పరిక్షించుటకు ఒకసంఘమును నియమించెదరు. ప్రతిపక్షు లీవిషయమై మంగళ వారము ప్రస్తావించెదరని హెండర్సన్ గారు రనిరి.

ఈ కార్యక్రమమును విదేశములందు నిర్మించునౌకలను ఆ లోచించకనే తయారుజేసిరా యనికెన్నగ్గిగా రడిగిరి. ఇవంతయు క్రొత్తదనియు చర్చసమమున వివరముగ చెల్వెదనని బార్న్లీను గారు రనిరి.

మహ్మదీ వాయువార్తాప్రచారక కంపెనీవారు సంవత్స రమునకు నూటికి 10 నా 12 స డివిడెంట్లను బంచిపెట్టిరి.

మరాఠీపరిస్థితులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకత)

లండన్, జూలై 24:—సైనిక రాచరీయవిషయములం గు అబ్దులకరీగారు పరాజయము గాంచుచున్నారు. రిఫ్టుల సె గ్రాకు తర్రముగ బోవుటజూడ యుద్ధములేకుండ జేసికొనుటకు అ బ్దుల్ కరీమ్గారు ఆతరుబడుచున్నటుల చేలుచున్నదని టెంపున్ ఎత్రిక చెబుచున్నది. ప్రెంచివైస్రాయులువచ్చుచే యుద్ధము జరుగునని తలంచి దానిని లేకుండ జేసికొన ప్రయత్నించుచు న్నారు. కొండలలో ప్రెంచివారు వెన్నంటిన గల్లకట్టము క ర్రింగారికి దెలియును. ఈలోపుగ రాయబారములను జరుపుటకు వ్యవధిని గడించుటకే ఎత్తునెత్తిరనుచున్నది.

ఆరోగ్యబలము

మీబిడ్డ మిక్కిలి ఉష్ణ ప్రదేశము నందు కూడ ఆరోగ్యముగాను, సుఖము గాను ఉండుటకు గ్లాకోస్ అవసరమైన మంచిబలము నిచ్చును.

గ్లాకోస్ పాలచే పెంచబడిన బిడ్డకు ప్రేగుసంబంధమైన వ్యాధులు, తయముమొదలగు భయంకరమైన వ్యాధులు రాదు.

గ్లాకోస్ కల్తీలేని పరిశుద్ధమైనపాలు. వేడినీళ్లతోచేర్చి, తక్షణమే బిడ్డలకు ఉపయోగించవలెను. మ రేదియు కొన నవసరము లేదు. మీబిడ్డ్యుని ఆడుగుడు.

Glaxo

ఇటలీ "THE VITAMIN MILK FOOD" స్వయిన రాజగారి క్రేషమైన పాల ఆహారము. రాజగారి ఆదరణను బడసినది "చిక్కిన బిడ్డలకు బలము నిచ్చును." ఆదరణను బడసినది

గ్లాకోస్ నాలుగురాజకుటుంబముల బిడ్డలు మిక్కిలి జయప్రదముగా పెంచబడిరి. టోకుగా సరఫరాచేయువారు ఆల్ ఫ్రెడ్ యంగు అండు కో., లిమిటెడ్. (ఇంగ్లాండులో ఇంకాకొన్నింటిని చేయబడినవి.) తపాలపెట్టె నెం. 40 మద్రాసు 1886

రీడింగు ప్రభుదంపతులు

మార్చియిల్లు చేయట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకత)

లండన్, జూలై 28:—రీడింగు ప్రభుదంపతులు మార్చి యిల్లు చేయిరి. వేటిసాయరకాము మూల్తాను నాకమిద పయనమయ్యెద రని మార్చియిల్లు వార్త చెబుచున్నది.

లాహూరునందలి పథానుల భయము

హిందుబాలికలను ఎత్తుకొనిపోవుట

కమిషనరు హిందువులతో సంప్రతించుట

లాహూరు, జూలై 24:—ఇటీవల కొందరు పథానులు హిందూస్త్రీలను యెత్తుకొనిపోవుచుండుటచే, యిట్టి విపత్తునుం డి హిందువులను దొంగించుటకు దగిన యేర్పాటులను గావించు విషయమై చర్చించుటకు హిందూ ప్రముఖులతోవారిఆఫీసు నందు నేడు కమిషనరు సంప్రతించెను. వీనియరు పోలీసు నూపరింఠెండెంటు గొందరు హిందూమేజిస్ట్రేటులు సమావేశ మందు హాజరైరి. హిందూస్త్రీలను పథాను లెత్తుకొని పోయి రని రిపోర్టుచేయబడిన కేసుల విషయమై పరిశోధన గావించుట కు స్థానిక హిందూ సభాస్థాపకులతో సహా నల్లరు సభ్యులుగల నౌక సంఘము నియమింపబడిన. పోలీసునూపరింఠెంటుకీసంఘ ము విచారణయందు దోడ్పడును. హిందూ బాల బాలిక ల లెత్తుకొని పోవు విషయమై గోరంతలు కొండంతలుగ దెల్ప బడుచున్నదని చర్చయందు చేరెను. ఎత్తుకొనిపోవుట కొరకొక రసాస్యపు సంఘము గలదనుట శుద్ధ అబద్ధమని దెల్పబడిన. యిటీవల లాహూరులో జరిగిన రైల్వేసమైచే నుమారు 3900 మంది నిర్వాపారులగుటచే యిట్టి నేరములకు గారణము కావ చ్చును. ఎత్తుకొనిపోవుచున్నవారిని బట్టుకొని శిక్షింపకుండుటచే హిందువులు భయభ్రాంతులుగ నున్నారు. (అ. ప్రె.)

గులాబిరంగుల కంఠహారములు 26 రకములలో గలవు

ఈ ముత్యములకు అద్భుతమైన కాంతిగలదు. అవి ప్రకా శించుచున్నప్పుడు, వాటినిరంగులమైనరంగు, అందము నలుదిశలకు వ్యాపించును, వీటిని మరియతర కల్పితమైన లేక నిజమైన ము త్యములతో పోల్చుచూడుదు. వాటికిది లీనిపోయినచో మీరుపా ర్యలును పుచ్చుకొనిన 8 దినములలోగా మాకు వాపనుపంపుడు. ప్రకమును తిరిగి పంపెదము. 18 ఆంగుళముల పొడుగుగల కంఠ హారము బంగారు కొక్కెముతో సహా ముఖమల్ లెనింగుల అందమైన పెట్టలో నుంచబడి రు 8-0-0 లకు వి. పి. గా. పం పబడును. ఈకాంతగల ముత్యాల కంఠహారములు కొన్నిమాత్రమే యున్నవి. ఆకాభంగము కలుగకుండుటకై తక్షణమే ఆర్డరును పంపుడు. అన్ని మోస్తరులలోను ఈకంఠహారములు 16 రంగులలో గలవు. మంచి నువాసనకూడగలదు. చీకటిలో మిక్కిలి కాంతితో ప్రకాశించును. కొన్ని వారములలోనే 2200 సెలకైనవి.

వేటెంటెడ్

"అప్ప" అలుమీనియం సబ్బు

విరోపాఖండమునందు గొప్ప కర్మాగారము వారిచే తయారుచేయబడినది. ఏల మీఆరోగ్యమును ఆపరిశుభ్రమైన అలుమానియం పాత్రలను ఉపయోగించి చెరచుకొనెదరు. ఒక పెట్టెసబ్బు నుమారు 100 పాత్రలను శుద్ధిచేయుటకు చాలును. ప్రపంచమునందు అత్యుత్తమ హాటలులు, భోజనశాలలు, ఆ స్పత్రులు మొదలగువారిచే ఉపయోగింపబడుచున్నది.

ధర రు. 0-10-0, రు. 1-4-0 మాత్రమే.

సబ్బుఆర్డరులు స్వల్పముగానుండిన వి. పి. పి. గా పంప బడవు. సొమ్మును పూర్తిగా అడ్వాన్సుగా పంపిన అలుమానియంసబ్బులు పంబబడును.

Distributors:—

Agencia Mercanti Maritima

International Buildings

P O Ludhiana (Punjab)

మదరాసు జిల్లా విద్యా సంఘము

ప్రాథమిక విద్యా పరిశీతులు

మదరాసు జిల్లా విద్యా సంఘ సాధారణ సమావేశము నిన్న సాయంకాలము రివను భవనము లో డా॥ ఎస్. స్వామి వాణి ను గారి యధ్యక్షతన జరిగెను. సభా కార్యక్రమము ప్రారంభించుచుంటి. ఇ. వరదాచారిగారు యా దివ్య తీర్మానమును ప్రతిపాదించిరి. కొంత చర్చ జరిగినపిమ్మట యెక్కువమందిచే ఆమోదింపబడినది. కార్వో లేవనవారు 24, 26, 26, 27, డివిజనులలో ఉచిత నిర్వహణ విద్యావిధానము ప్రవేశపెట్టుటచే వచ్చు యిబ్బంది తొలగించుటకుగాను ప్రైవేటు విద్యాలయములకు యిచ్చు ప్రతిహతర్యము ప్రతికూలము 5 వ తేదీ సరికి కేల్లెండు మండలాలైనవి యీ సభవారు కార్వో లేవనవారిని కోరచున్నారు.

మొట్టమొదట సభవారు ప్రభుత్వమువారి మే 20 బ తేదీ మొహూరుర్ని చర్చించిరి. ఈ మొహూరుడు పెకంపరీమూర్లలో ప్రైవేటు తరగతులకు ప్రాథమికవిద్యాలయములకు న్యత్యై నము లేకుండజేసి, హైయ్యర్ల ఎఫ్ మెంటరీ తరగతుల నేలయై జేయరావని ప్రభుత్వమువారు అభిప్రాయము గోరియుండిరి.

ప్రాథమిక విద్యయందు 15 తరగతులండవలెననియు 5 ఏండ్లవ, హైయర్ల ఎఫ్ మెంటరీ విద్యాలయములు ఎత్తివేయ రావనియు, సభవారు నిశ్చయించిరి.

పిమ్మట సార్ని 25 తేదీసరికి ప్రాథమికవిద్యాలయముల కిరి రివ్యూ రిపోర్టును అక్కటాప విద్యాశాఖ డైరెక్టరు న కంపుటకు ముందు సభవారి కేరుక వరచెను. రిపోర్టునందు యిట్లు చిదియుచున్నది.

285 పాఠశాలలలో 281 కి సభవారు రు 147, 325 గ్రాంటును పంచియుచ్చిరి. ఇందు 60 బాలికాపాఠశాలలు. పిటికి గ్రాంటు రూ 86, 954 67 లు రాత్రిబ డు లు పీ టి కి రూ 14289 గ్రాంటు చుట్టుచున్నది. మిగిలిన 154 బాలికాపాఠశాలలు రు 65, 082 గ్రాంటు చుట్టుచున్నవి. రివ్యూ కాబడి గ్రాంటులు బంపించుట యందున్న పాఠశాలలు బెండిటిలో 297 బాలురు 68 బాలికలు గలరు. పాఠశాల మండలముల గ్రాంటులక రూ 14,930 ఆదాపాఠశాలల కొసంగబ డెను. 22 పాఠశాలలకు బెంచిని బల్లులు ఖర్చులనిమిత్తము రూ 2,776 గ్రాంటు బసంగబ డెను.

ఇంక కొన్ని సహాయమును పొందుచున్న పాఠశాలలు ప్రత్యేక సంస్థల క్రిందనున్నవి. బ్రహ్మసంఘము దివ్యజ్ఞాన సమాజము మిన్న సన్ఘం క్రింద నున్నవియు ప్రత్యేక వ్యక్తుల న్యాభిసమించు సమిపము మిచ్చువియు గలవి. ఇవి కూడ బాగుగనే పరిచయమున్నవి. కావున పీటి మేనేజరులకు జిల్లా విద్యాసంఘమునందు ప్రాతినిధ్యముండుట దుంచినది రిపోర్టునందు సూచించబ డెను.

పిమ్మట కొన్ని దరఖాస్తులను మంజూరుజేసి సభ చాలించిరి.

లా కాలేజి కౌన్సిలు సభలు

ప్రభుత్వమువారు జూలయి 28 వ తేదీన యీ దిగువ ప్రకటన గావించిరి.

లా కాలేజి ప్రధానాధికారిగారి విద్యాశాఖ డైరెక్టరు గారు కొన్ని సూచనల గావించియుండిరి. ప్రభుత్వమువారు యీ సీఫార్సుల నాబోదించి లా కాలేజి కౌన్సిలు సభ్యులుగ నీదిగు వ వారిని నియమించిరి:—

గౌ॥ సర్. ఎ. ఎం. మాట్సు ట్రాటరుగారు (అధ్యక్షుడు) గౌ॥ న్యా॥ సి. క్రిష్ణ కౌ, గౌ॥ న్యా॥ సి. ఇ. ఆజ్ఞర్య, గౌ॥ న్యా॥ ఎం. వెంకటసుబ్బరావు గారు గౌ॥ న్యా॥ సి. మాధవను నాయరుగారు సి. పి. అనంత క్రిష్ణయ్యగారు రా. బ. సర్. క. వి. రెడ్డినాయుడుగారు చుహుచ్చురు ఇబ్రహిం సాహెబుగారు అడ్వకేటు జనరలు కాలేజి ప్రిన్సిపాలుగారు, (కార్వోర్య) వీరిరువురు ఉద్యోగ రిట్యై సభ్యులయిరి. పీరు తప్ప లేక్కనవారు 5 ఏండ్ల వరకు సభ్యులుగ నుందురు.

కొత్తయిల్లు బహురు డివిజను:—కె. శ్రీరాములు నాయుడుగారి అధ్యక్షిత్వమును బలపఱచుటకై సోమవారం 27 వ తేదీ సాయంకాలము 6 గ. బంపరపిల్లలో సభ జరుగును.

మీకు యిష్టముగల భోజనపదార్థములను తినుటకై ఆజీర్ణ వ్యాధిని దగ్గర చేరనియకుడు

మీకు యిష్టముగల భోజనపదార్థములను భుజించి, చక్కగా ఆనందింపుడు. అయితే భోజనమైన తరువాత ఆజీర్ణ వ్యాధి లేక యితర ఉపసంబంధమైన వ్యాధ్యులచే బాధపడుతుండునట్లు జాగ్రత్తపడుడు. బైసురేటెడ్, మెగ్నీషియాను, Bisurated Magnesia వాడెను, అదిపులుపును పొరదోలి, మరియు రాసీయక ఆటంకపరచి ఆజీర్ణవ్యాధిని తక్షణమే కుదుర్చును. జీర్ణశక్తిని గోలించు అవయవములకు స్వాభావికముగా తమపనులు నిర్వహించునట్లు, లోపలి భాగములకు సహాయ మొనర్చును. ప్రతిరోజును వైద్యులచే సిఫార్సుయేబడి అనేక గొప్పవైద్యశాలలలో వాడబడుచున్నది. “బైసురేటెడ్ మెగ్నీషియా” Bisurated Magnesia ఉపసంబంధమైన వ్యాధులన్నిటిని త్వరితముగాను, భగ్నముగాను కుదుర్చునట్టి దివ్యవ్యధము.

చూర్ణముగాను, బిళ్ళలుగాను (ప్రతి డొవడదుకాణమునందును, స్టోరునందును దొరకును. వర్తక BISMAG గురుతు, మీరు మోసపోకుండుటకై ఈ గురుతును గమనించుడు.

లామెంబరు కొచ్చిను హార్వరు సందర్శించుట

ఎర్నాకులు కాలేజి అసోసియేటెడు యూనియను యొక్క ప్రాచార్యోపన్యాసము గావించుట

కొచ్చి, జూలై 24 :— తిరువాన్కూరు, కొచ్చినివాసులు, హార్వరు యింటెనింగ్ డిప్యూటీ గవర్నరు విద్యా శాఖము సర్. పి. సి. రామస్వామి అయ్యరు కొచ్చిరేవును సందర్శించిరి. సాయంత్రముందు కాలేజి మైదానముందు బాలభటుల ప్రవర్తనను జరిగెను. లామెంబరు మదరాసు రాష్ట్రీయ బాలభటుల కమిషనరు. బాలభటోద్యమముందు సి. పి. రామస్వామి అయ్యరుగారికి అధికారు ఉత్సాహము గలను. బాలభటోద్యమ ఆచరణల, ఆశయములను గావించియు, ఉద్యమము నర్చిన బాలభటులను గురించియు లామెంబరు గువర్నరించెను.

కళాశాల విద్యార్థుల ప్రబోధించుట

ఎర్నాకులయందు మహారాజాగారిచే స్థాపించబడిన కళాశాలయొక్క అసోసియేటెడు యూనియనుయొక్క ప్రారంభోపన్యాసమును సర్ రామస్వామి అయ్యరు గావించెను. హాలు ప్రేక్షకులచే క్రిక్కిరిసిపోయెను. కోరికలును మినహాయింపులును ఆనవిషయముపై ఉపన్యాస మొనంగబ డెను. మొదటి తరగతి కళాశాలగా చేయబడినందులకు సంస్థానమును అభినందించెను. పరామితత్వచేతయు విద్యార్థులకు వొచ్చేరు మహాశయని వాక్యమును క్రోడీరించి, హన వెల్లరమును గోరికలుగలవారమై యుండవలయునుగాని మినహాయింపువారు లుగ నుండగూడవనెను. పాశ్చాత్యవిజ్ఞానప్రవాహముచే భారత జేశ మంత ఆంధోళన యుతమై యున్నను వోల్టేరు భావమును యెల్ల భారతీయులును గ్రహించవలసినది రామస్వామి అయ్యరుగారు నుడిచిరి. ప్రాచ్యచ్చివల ఆచర్యుల భేసాచర్యములను గావించి పాశ్చాత్యదేశములకు స్వక్తివృత్తము గలవనియు, విశ్వప్రపంచమునందును, ప్రకాశమునందున, త్యాగమునందు ప్రాద్దేశమును ఘనత కెక్కినవనియు వివరించెను. కొన్ని పశ్చిమదేశములందు గల మార్గవిశ్వాసములను ప్రతిఘటనమును అయ్యరుగారు తీవ్రముగ నిరసించెను. భారతీయులు దేశభక్తిపరులైనను పాశ్చాత్యదేశము లందుండినచ్చు విజ్ఞానమును అర్హిట్టల నని లామెంబరు గోరెను. నవనట్టిపని గావించినయెడ ముందుముందు విచారింపవలసి వచ్చును. పరస్పరసంబంధములేని చేరువేరు భాగములుగ ప్రపంచ మిప్పుడు లేదు. కాబట్టి యితరదేశములతో సంబంధములను త్యజించుట నిరర్థకమైనది. ఇందు కుదాసారముగ అయ్యరుగారి యిటుల చెప్పిరి. ఇంగ్లీషుభాష మాట్లాడని శిష్యము తీసికొనిన గొందరు సంగదేశయువకులను వారు గాంచిరి. ఇది శుద్ధ అవివేకమైనది.

రామస్వామి అయ్యరుగారు రవీంద్రనాథ టాగూరు గారిచే నెలకొల్పబడిన విశ్వభారతి విశ్వవిద్యాలయాదర్యములను గురించి వివరముగ చెప్పెను. భారతదేశాదర్యములను వివిధదేశములందును రవీంద్రనాథ టాగూరుగారు వ్యాపించుచున్నను ఆయన విదేశీయుల విశ్వభారతి యందు కృషిచేయుట

కావోనించుచున్నారు. పాశ్చాత్య దేశములు ప్రాద్దేశవాసులందుండి పెక్కు మర్కములను గ్రహించవలసియున్నట్లే ప్రాద్దేశీయులును పాశ్చాత్య దేశవాసులయందుండి విస్తారము అభ్యసంపవలసి యున్నది. పరస్పర భోధనము, పరస్పర లాభమును రెండుజాతులకుగ్య సఖ్యయును, సమానతయు నన్నప్పుడే గలుగను. ఒకజాతివా రొకజాతివారికింటె దీసిపోయినవారని తలంచుటచే పరస్పరలాభము నొందుట కవకాశములేదు.

గౌరవ నీయులను సర్ సి. పి. రామస్వామి అయ్యంగా రిచ్చిన ఉపన్యాసమునకు పి. యస్. నంబియారు వందనములర్పించెను. సభ వేడలిపోయెను.

కొచ్చిహార్వరు కాన్ఫరెన్సు

ఎర్నాకులము, జూలై 25— తిరువాన్కూరు, కొచ్చినివాసులను, హార్వరు యింటెనింగ్ డిప్యూటీ గవర్నరును సర్ రామస్వామి అయ్యరు గారు బోలో హాట్టి భవనముందు సంప్రదించెను. గవర్నరు జనరలుగారి ఏజంటు సి. డబ్ల్యు. ఇవోలనుగారు సమావేశముందు హాజరైరి. కొచ్చి ఓనలరేవుయొక్క అభివృద్ధికిని తిరువాన్కూరు, కొచ్చి, మదరాసు రాజ్యముల హక్కులనును సంబంధించిన డెక్లు. సము స్మలవిషయమై చర్చలుజరిగెను. వెండువరి మట్టుపట్లనున్న సము ప్రప్రాంతమును కొచ్చిరాజ్యమే బాగుచేయుటకు సర్వహక్కుల నుపయోగించ దలచెననియు, ఈభాగమును బాసచేయుటకు మదరాసు దొరతనము విస్తారము ఖర్చుఅగునని మదింపువేయుటయె యందుకు గారణమనియు వెలుప డెను. కొచ్చిరాజ్య మిపదతి అనలంభిచినచో రేపు త్రవ్విననున్ను నంతయు దూరముగ సముద్రములోనికి దీసికొనిపోయి పారబోయవలసియుండును. ఇందువలన విస్తారము ప్రయమగును.

హిల్లు రాజనగరమునకుబోయి మహారాజాగారిని లామెంబరు నిన్న సాయంత్రము సందర్శించెను. నేడు బయలుదేరి రామస్వామి అయ్యరుగారును వారి భార్యయును మదరాసు వచ్చెరు.

బ్రహ్మ సూత్రార్థ చంద్రిక తెలుగువచనము

రెండుసంపుటములు (ప్రతి 1-కి రు. 12, తెలియోపనిషత్తు, సటీక 8, ద్వాదశోపనిషత్తులు, సంస్కృతమునకు సరియైన తెలుగు అప్పకవీయము, సూత్రముదిరము రావుసాహెబు గిడుగు వేంకటరామమూర్తి పంతులుగారిచే రిమ్యుతము పరిష్కారలపీఠికతో నున్నది. ప్రతి 1 కి రు. 8.

వావిళ్ల రామస్వామి శాస్త్రులు అందు సన్ను, 292, ఎస్టేనేడ్, మద్రాసు.

భారతగనుల సమాఖ్యకమిటీ స్టేటుమెంటు

గౌ. సర్ భూపేంద్రనాథ్ మిత్రగారి సమాధానము
కలకత్తా, జూలై 24:—నై సురాయి కార్య నిర్వాహక
సంఘ సభ్యుడగు సర్ భూపేంద్రనాథ్ మిత్రగారిచే నొక
వారమునుండియున్నారు. భారతగను
ల సమాఖ్యతో నీయననేటి ఉద
యమున సంప్రతించెను. మిక్కిలి ప్రాముఖ్యముగ విషయముల
పై నపుడు చర్చి జరిగెను.

కమిటీ స్టేటుమెంటు: ఆడకూలీలు

రాక్షసి బొగ్గుపరిశ్రమ తత్సంబంధముగ యితర విషయ
ములపై కమిటీ యిచ్చిన స్టేటుమెంటు నందు ఆడకూలీలను గను
లయందు బనిజేయకుండ నిరోధించుటకు చాలకాలము నుండి
దొరతన మాలోచించుచున్నదనియు, ఆడకూలీలను బనిజేయకుం
డ దొరతనము గావించుటకు యేదేని చర్య దీసికొన తలచుటకు
కమిటీ తీవ్రముగ నిరసించెను. ముక్కుమొగము పెరుగని వారి
విమర్శనములచే యీవిషయము బరిష్కారము నిమిత్తము దొర
తనము భారత శాసనసభ యెదుట బెట్టవచ్చుననియు, ప్రభుత్వ
మీ ఆంశమునందు నిష్పక్షపాతముగ నుండునని భారత గనుల
సమాఖ్య దలంచుచున్నదనియు కమిటీ విశ్వసించుచున్నది. బెం
గాలు, బీహారు, ఉత్తరప్రదేశ్ లలో గనులలో బనిజేయు స్త్రీ
కార్మికుల పరిస్థితులకును బురుషుల పరిస్థితులకును విశేష భేదము
గలదని సమాఖ్య నుడివెను. పరిశ్రమలను నాశనము జేయుకుండ
ఆడకూలీలను గనులయందు బనిజేయనీకుండ యేర్పాటు గావించు
చు ఎటులనో దెలియవచ్చును.

మాతృత్వ సహాయచట్టము

పరిశ్రమలు స్త్రీ కార్మికులకు మాతృత్వ సహాయము గా
నించుట విధి. కాని చట్టము కొన్ని విషయములందు
విశేషమార్పులను గలుగజేయుచున్నది. జెనీవా అంతర్జాతీయ
కార్మికవాక్కిక సమావేశము యజమానుల ప్రాతినిధ్యమును
గురించి గల యిబ్బందులు వివరింపబడెను. ఈవిషయమై ఉచిత
చర్య వేగముగ దీసికొనబడునని సమాఖ్య దలంచుచున్నది.

పరిశ్రమల ప్రాతినిధ్యము

భారత శాసనసభయందు పరిశ్రమల ప్రాతినిధ్యమును
గురించి దెలుపుచు, దేశమందలి ఆర్థికజీవితముందు రాక్షసిబొగ్గు
యొక్క ప్రాముఖ్యమును వివరించి గనుల పరిశ్రమకు భారతశా
సనసభయందు ప్రాతినిధ్యమునీయ కుంట కడు శోచనీయముగ
నున్నదని కమిటీ నుడివెను. గనుల శాఖ భారతీయుల హస్తగ
తము గావలయుననియు, ఉచితముగ అర్హుల భారతీయులకు
చట్టప్రకారముగ దేశీయులు గానివారలకంటె ప్రోత్సాహము
జూపబడవలయుననియు గనుల సమాఖ్య వక్కాణించెను.

సర్ భూపేంద్రనాథ్ మిత్రుల సమాధానము

గనులయందు ఆడవారలను బని జేయకుండ చేయవలయు
నను సమస్యయొడ యొకను భారత్ ప్రభుత్వము నిష్పక్షపాత
బుద్ధితో మెలంకుచున్నదనియు; రాబోవు భారత శాసనసభా
సమావేశపు కాలముందు దానును మరికొందరు సభ్యులను గలసి
బొగ్గుగనులను సందర్శించి అచటి పరిస్థితులను ప్రత్యక్షముగ
దెలిసికొనగోరుచున్నారనియు సర్ భూపేంద్రనాథ్ మిత్రు
గారు దెప్పిరి. గనులయందు ఘోషాలును స్త్రీలను సమాన
సంఖ్యగలవారుగ నుండవలయునను ప్రశ్నముగావనియు మామా
లుగ పురుషకార్మికుల భార్యలు వారివారి పెనిమిటులతో గను
లయందు బనిజేయకుండ జేయవలసినదని తాను గోరుచున్నానని
సభ్యుడు బల్కెను.

మాతృత్వ సహాయనిధివిషయమై పరిశ్రమలకు గలుగు
యిబ్బందులను దానెరుంగుననియు, అయినప్పటికిని ప్రజాభి
ప్రాయముపై నిది ఆధారపడియున్నదనియు, ప్రజాభిప్రాయము నిమిత్తము చట్ట మంపబడెననియు
సర్ మిత్రగారు నుడివిరి. తమంతట తామె కార్మిక యజమా
నులు బొగ్గు గనులయందు బనిజేయు స్త్రీలకు మాతృత్వ సహా
యము గావించుచున్నందులకు సభ్యుడు సంతసించెను. అంత
ర్జాతీయ కార్మిక సమావేశమందు ప్రాతినిధ్యము విషయమై
యిండియా ప్రభుత్వమునకు అధికముగ స్వాతంత్ర్యము లేదు.
కార్మిక యజమానుల సంఘమున్నచో యీసంఘముల అభిప్రాయ
మును బట్టి దొరతనము మెలగవలసియున్నదని వేర్వేలీను
సంధి పట్టెనుగని వక్కాణింపబడెను. గత సమావేశముందు ని
యమింపబడిన సర్ భూపేంద్ర మిత్రుగారిని బెంగాలు వాటిస్య

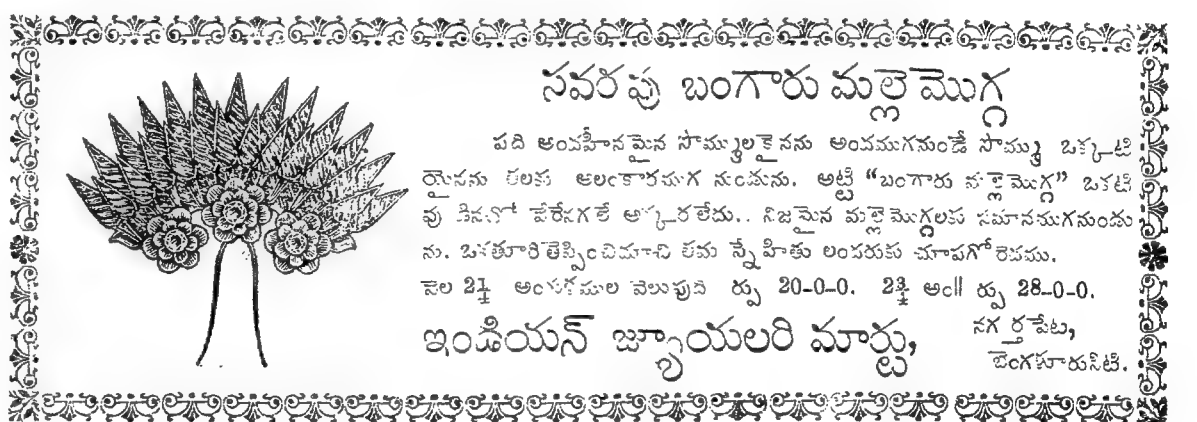
సంఘము ఆమోదించెను. ఇతర యజమాను లంగీకరించినచో స
మాఖ్యచే బెర్గానబడిన వారిని దొరతనము నియమించుట కెం
తముత్రమును సందేహములేదు. భారత సామ్రాజ్య శాసనసభ
యందు సభ్యులను నామినేషను చేసి నియమించు అధికారము
ప్రత్యేకముగ గవర్నరు జనరలుగారి స్వకీయమైనది గాని గవ
ర్నరు జనరలు వారి నిర్వాహకవర్గముమీద నాధారపడియుండ
లేదు. గనుల శాఖ భారతీయుల హస్తగతము చేయవలయునని
సమాఖ్య కోరికను దాను తిరస్కరింపజాలనని సర్ భూపేం

ద్రనాథుగారు తెప్పిరి. ఉచితముగ అర్హుల భారతీయులు
దొరతనస్థైర్యమునకు గనులశాఖయందు నియమించవలయు
నను సమాఖ్యభిప్రాయముతో సభ్యుడు యేకీభవించెను. ఇటీ
వల గనుల ప్రధాన యిన్ స్పెక్టరుగ నొక భారతీయుని తాను
నియమించితినినియు, యీశాఖయందు భారతీయుని నియమిం
చుట యిదియే ఆఖరు అని దలంచవలదనియు సర్ భూపేంద్ర
నాథ్ మిత్రగారు భారతగనుల సమాఖ్య సంఘమునకు జనాభి
చ్చిరి. (అ. ప్రె.)

బెజవాడ గవర్నరు పేటలో బంగారా విక్రయము

దాసు మధుసూదనరావు పంతులు బి. ఏ., బి. యల్. హైకోర్టు వకీలుగారి స్వాగతమైన
బెజవాడ గవర్నరు పేటలోని ప్రస్తుతము నూజవీడు డిస్ట్రిక్టు ముననబుకోర్టు ఉంచబడియున్న బంగారా
యును స్థలమును విక్రయింపదలచినాము. బంగారా మలుపుడు రాతితోను ఇటుకతోను సున్నము
తోను బహు బందోబస్తుగా జాతిపంపిణీగా కట్టబడినది. ఆవరణ గోడలమధ్యస్థలము సుమారు
3500 చదరపు గజములు ఉన్నది. మూడువైపుల పల్లికు రోడ్లు ఉన్నవి. కొనదలచినవారు
దిగువ సంతకముచేసినవారిని అడిగి అన్ని సంగతులు తెలుసుకొనవచ్చును. (2222)

బెజవాడ, } దాసు మధుసూదనరావు, బి. ఏ., బి. యల్.,
10—7—25. } హైకోర్టు వకీలు.

సవరపు బంగారు మల్లెమొగ్గ

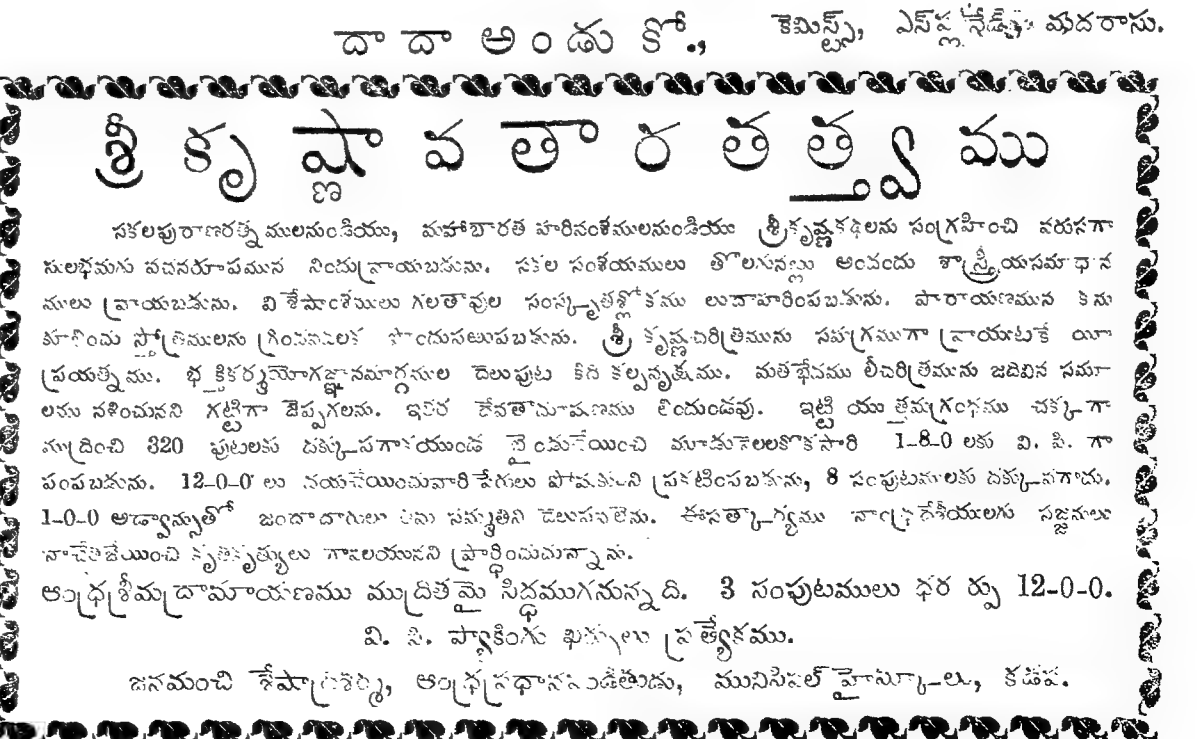
పది అంచులపై న సామ్యులకైనను అంచముగనుండే సామ్యు ఒక్కటి
యైనను కలకు అలంకారముగ నుండును. అట్టి "బంగారు మల్లెమొగ్గ" ఒకటి
పు సెన్సో వేరెగలే అక్కరలేదు. నిజమైన మల్లెమొగ్గులకు సమానముగనుండు
ను. ఒకతూరితెప్పించిచూచి తమ స్నేహితు లందరుకు చూపగోరవచ్చును.
చెల 2 1/2 అంచులముల వెలుపున రూ 20-0-0. 2 1/2 అం రూ 28-0-0.
ఇండియన్ జ్యూయలరీ మార్పు, నగర్ పేట,
బెంగళూరుసిటీ.

VIGOUR

Can Be YOURS

ఈ దివ్యమగము స్త్రీ పురుష
జాతులకుసంభవించుకీరబలహీనత,
కుక్లనత్వము, నశులత్వము, స్వప్నస్థలనము, అతితీవ్ర స్త్రీసంభోగము
నైరారాల్ల కలిగే చిక్కినవ్యాధిచిహ్నములను నివృత్తియనున నివారిణి.
ఇందులో బ్రిటిష్ (ఫార్మకోపీయ) బేషధ గ్రంథములవల్ల బయలుపడిన
మిక్కిలి సుతుమార సుప్రసిద్ధ బలవర్ధకమగముల (టూనిక్సులు) ముఖ్యుగ
సందోహముల గ్రహించి చేర్చబడియున్నది. అట్టిపలుకుచే శుద్ధియైన యీ
"నెక్" అను సిద్ధామగము, నవీన రసవాద (Chemistry) వైద్యవిశిష్ట
శాస్త్రము (Therapeutics)ల విషయ నిర్ణయతో బయలుపడిన నరములకు
పటుత్వమును కలిగించు టూనిక్సులలో మిక్కిలి శ్రేష్టతమమైనవని సంపూర్ణ
ముగా నమ్మవలసింది.
అతిబలహీనముగా నున్నవ్యక్తి "నెక్" అనునది పైపూర్వగా నుపయో
గించవలెను. ఇది ఈక్రింద కనినవారివద్ద దొరకవచ్చును:—
మదరాసు రాజధాని
సోల్ వజంట్టు
(1) అయిన
దాదా అందు కో., కెమిస్ట్, ఎన్ డ్ల నేడ్స్, మదరాసు.

శ్రీ కృష్ణ వతార తత్త్వము

సకలపురాణరత్నములనుండియు, మహాభారత పారినంతములనుండియు శ్రీకృష్ణకథలను సంగ్రహించి వరుసగా
గులభమున పదనరూపమున నిందువ్రాయబడును. సకల సంశయములు తొలగునట్లు అందందు శాస్త్రీయసమాధాన
ములు వ్రాయబడును. విశేషాంశములు గలతావుల సంస్కృతశ్లోకము లుదాహరింపబడును. పారాయణమున కిను
మానిందు స్తోత్రములను గ్రంథములక సొందునటుపడును. శ్రీ కృష్ణచరిత్రమును సవగ్రముగా వ్రాయటకే యీ
ప్రయత్నము. భక్తికర్మయోగజ్ఞానమార్గముల దెలుపుట కిది కల్పవృక్షము. మతభేదము లేచిరితమును జదివిన సమా
లము నశించునని గట్టిగా జెప్పగలను. ఇతర దేవతానామగణము లిందుండవు. ఇట్టి యుత్తమగ్రంథము చక్కగా
ముద్రించి 320 పుటలకు దక్కువగావయుండ వైదుమ్యించి మూడుకలలకొకసారి 1-8-0 లకు వి. పి. గా
పంపబడును. 12-0-0 లు నయచేయించువారి పేరులు పోషకుని ప్రకటించబడును, 8 సంపుటములకు దక్కువగాదు.
1-0-0 అడ్వాన్సుతో జుండాదానిలకు పనుమితిని దెలుపవలెను. ఈసత్కార్యము వాగ్దేవీయలకు సజ్జనము
నాచేతజేయించి కృతకృత్యులు గావలయునని ప్రార్థించుచున్నాను.
ఆంధ్రప్రదేశ్ మద్రాసురాజ్యము ముద్రితమై సిద్ధముగనున్నది. 3 సంపుటములు ధర రూ 12-0-0.
వి. పి. ప్లాకింగ్ ఖమ్మం ప్రత్యేకము.
జనమంచి శేషావరెడ్డి, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజధాని, మునిసిపల్ హైస్కూలు, కడప.

హతంగో దోపిడి కేసు

పెద్దమన్నీము జమీందారు అరెస్టు చేయబడెను హైదరాబాదు (సింధు), జూలై 24-గత మేనల యందు జరిగినటుగ రిపోర్టుచేయబడిన హతంగో దోపిడికేసు సంబంధమున మరయొక పెద్దమన్నీము జమీందారు అరెస్టు చేయబడెను. ఆయనపై విచారణ జరుగుచున్నది. (అ. ప్రె.)

రుక్ ణియే మీ యింటియందు

వంట చేయనిండు

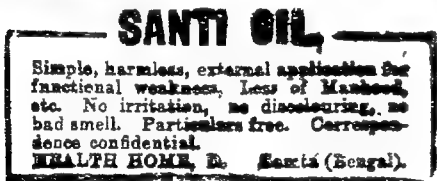
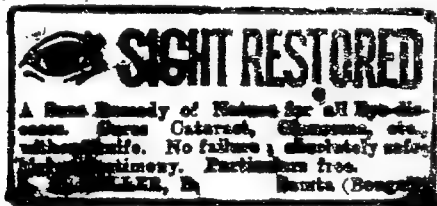
చూడు ప్రసిద్ధమైన రుక్మణి కుక్కరును ఉపయోగించి మీరు, మీ స్త్రీలు వంటచేయవలయునుండి విముక్తులు గండు. అన్ని మార్కులకంటెను ఇది శ్రేష్ఠకర మయినది గొప్పవారిచే యోగ్యప్రతి నివ్వబడియున్నది. దళమైన ఇత్తడిరేకులచే తయారుచేయబడి బాగుగా కళాయి చేయబడినది.

సైనులు ధరలు

ఒకరికి	ఇద్దరికి	4 నుండి	6 నుండి	8 నుండి
రూ 18	రూ 18	రూ 22	27	రూ 33

వివరములు గల పుస్తకము ఇనా ముగా పంపబడును.

Rukmani Cooker & Co,
19 West Made Church St, Royapuram Madras

మామగారిపై అల్లుడు కేసు చేయుట

ఎనుబదివేల రూపాయలు విలువగల ప్రామిసరీ నోటు హరించినందునకు

హైదరాబాదు (సింధు), జూలై 24:—మామగారగు నీమాందాసు బేక్ చందు గత రాజాసీపై రూ 80,000 లు విలువగల ప్రామిసరీనోట్ల హరించినందునకు హైదరాబాదునగరపు మేజిస్ట్రేటుగారి యెదుట అల్లుడు కేసుచేసెను. ఈ కేసునగరమందు సంచలనము గలుగజేయుచున్నది. (అ. ప్రె.)

పునహాయందు నూతన గుట్టపు పంచెముల

స్థలము నిర్మింపబడును

బొంబాయి, జూలై 24:—“ఈపు” అను మారుపేరుతో గుట్టపుపంచెములను వేయుచున్న సర్ విక్టరు సెహనుగారు పునహాయందు నూతన గుట్టపుపంచెముల స్థలమును 17 లక్షల వ్యయముపై నిర్మించుచున్నారని “యూ వెనింగు న్యూసు” యిటీవల ప్రకటించిన వార్త సత్యముగాదనియు, అంత వ్యయభారముపై నిర్మించుట గోరంతలు కొండంతలుగ వ్రాయబడినదియు చెప్పుచున్నది. (అ. ప్రె.)

ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయము

కొవ్వూరు - గోదావరితీరము

ఈ విద్యాలయమునకు సంస్కృతమున బి. ఏ. గాని ఎమ్. ఏ. గాని కృతార్థులైనవారు ప్రధానోపాధ్యాయ పదవి నిన్ని మరియొకరు సంస్కృత వ్యాకరణమునేర్చి ఆంధ్రవ్యాకరణములు సమగ్రముగ పాఠములు చెప్పగల ఆంధ్రపండిత పదవికిన్ని ఉపాధ్యాయులు కావలసియున్నారు గాన తన వారు దరఖాస్తులు యీ నెలలోగా పంపవలెను. వారి జీతములు యోగ్యతలనుబట్టి యుండును. కోరెడు వేతనములను దరఖాస్తులలో చెల్లపవలెను.

కొవ్వూరు } వల్లూరి సూర్యనారాయణ రావు గారు,
22-7-25 } ఉపాధ్యక్షులు.

రాజగారి ఉద్యానవననిధి

ద్రోహము

ఉభంగా ఉద్యానవన మేజిస్ట్రేటుపై సేవ మూరొప్పుచుట

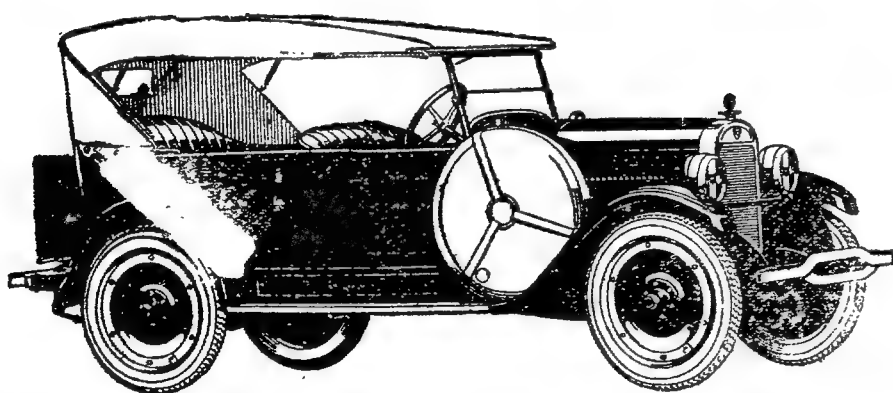
పాట్నా సెషన్సు కోర్టులో కేసువిచారణ జరుగుచున్నది

పాట్నా, జూలై 24:—రాజగారి ఉద్యానవన నిధికి కార్యదర్శియగు డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటుకు టెల్ గ్రామిగారిపై న హ్యుకహరామికి లేబడిన కేసు, పాట్నా జిల్లా సెషన్సుకోర్టువద్దకు స్వీకేగారు ఐదుగురు జూరులయెదుట విచారణ ప్రారంభమయ్యెను. గవర్న మెంటు అసిస్టెంటు అడ్వకేటుగ అంకే యోలియరుగారు దొరతనముపై పున వాదించుటకు ప్రత్యేకముగ బంపబడెను. కేసుచరిత్రయంతయు ప్రారంభోపన్యాసమందు అంకే యోలియరుగారు చెల్లిన బిడప ఫీర్మాదీ సాక్ష్యముదీసి కొనబడెను. సర్ అలీ యిమామ, హుస్సాను యిమామ, వరి కొందరు బారిష్టరులు, స్థానిక స్టేషరులు ముద్దాయితరపున పని జేయుచున్నారు. కేసుపై విచారణ జరుగుచున్నది. (అ. ప్రె.)

సత్యమే మంచిమార్గము

స్విట్జర్ లెండు దేశమునందు తయారుచేయబడిన మా రోల్లగోల్డు గడియారములు అసలు బంగారపు గడియారములకు ఏమాత్రము తీసిపోవు— కేసులు గట్టివిగా చేయబడినందున దుమ్ము లోపల దూరదు. చెమ్మతగలదు. ఎంతమొరటుగ వాడినను చెడిపోవు. 5 సంవత్సరముల గ్యారంటీ. నూటికి 25 వంతున ధరలు తగ్గించి వున్నాము.

నెం F07, నెం 18 వన్నె రోల్లగోల్డు, ఫుల్ జ్యూయల్లు, లీవర్ మూపుమెంటు క్రయం 25-0-0
650 నెం. 18 వన్నె- బ్రిడ్జి మూపుమెంటు 12-8-0
న్యూయార్క్ వాచ్ కంపెనీ, నంబుళ్ళయ్యరసిధి మద్రాస్, Newyork Watch Co. 35 Nambulier St. Madras.

Maxwell

మా క్సు వెల్

క్రొత్తవి నోదమైనబండి

మంచి పేరుపొందిన బండి

ఐదుగురు కూర్చునుటకు తగినది, బాదాము రంగు వేయబడినది, ఎత్తని హంటు, నల్లని ఫెండర్లు, గుండ్రని చక్రములు, బాన్చి మాగ్నెటో, జెనిత్, కార్బురెటర్, రమి ఎలక్ట్రిక్ పద్ధతి, ముందు పెనుక బంపర్లు, పెనుక ట్రంకు—మెదలగునవి అన్నియు చేరి

క్రొత్తమాక్సు వెల్ వినోదమైన

బండి యగును. ప్రస్తుత కాలమునకు మిక్కిలి మనోహరమైన బండి. ఒక హానిని మేము మీకు చూపవచ్చునా?

ధర
రూ 5,450

ఎఫ్. ఓ. ఆర్., మదరాసు.

SPENCER & Co., LTD. MADRAS & BRANCHES

భార్యభర్త

గమనించవలసిన విషయములు

అనేక కుటుంబములలో సంసార దుఃఖములను మన్ని ఆరోగ్యభాగ్యమును సంతానసంపదను యిచ్చి భార్య భర్తల అనురాగమును వృద్ధి చేయు నది 'లోక్' ఔషధము. ఇది ప్రీతిపాత్రితీ వర ప్రసాదినీ యని వాడినవారు చెప్పబున్నారు.

నిష్కృష్టపాతియగు ఇంగ్లీషు వైద్యురాలు ఆశ్చర్యమైన గుణము

డాక్టర్ అన్న తామస్ అమ్మగారు తిరునల్వేలి - ఇంగ్లీషు ఔషధమువల్ల గుణములేనందున తమ "లోక్" తెప్పించి నానోదరికి వాడితిని. ఆమెకు హాశ్వర్యమైన గుణము నిచ్చినందుకు సంతోషించుచున్నాను. ఇకమిడు ఈ ఔషధమును నానోదరికి వాడెదను

శ్రీమతి మిస్ అమ్మకుట్టిఅమ్మ తిరుమారు సంగీతి పాటకురాలు, సగ్గూర్ హైస్కూలు (కొచ్చి) - చాలకాలముగ అనేక విధములయిన గర్భాశయ రోగములవల్ల బాధ నొందుచుంటిని అనేక విధములైన చికిత్సలను పొందితిని గాని నివా రణముకాలేదు కడపట తమ "లోక్" నేమిచిన వారమురోజులలోనే గారడీవిద్య నలె మెరు పుచేసెను. దాని ప్రభావమును వర్ణింపజాలను.

19 సం॥ పుష్పవతైనది

ఓబులం నారాయణ రెడ్డిగారు, ఆకుపల్ల - ఒకబాలిక 19 సం॥ నరకు పుష్పవతి లేక యుండి ఆయను తమ "లోక్" సేవనవలన రజస్వల అయినందులకు వంసములు.

గర్భము ధరించినవారు

వింజమూరి సుబ్బారావుగారు, కాకినాడ. - వెనుక మీరు నాకు పంపిన "లోక్" 1 బుడ్డి ఒకా నొక స్త్రీకి ఉపయోగించగా దానివల్ల ఆయువతికి ఋతుశూల పూర్తిగ కుదిరి అంతర్వత్ని యైనదని విన్నవించుచున్నాడను.

అలిట్రిన్ కార్డియల్

వణ్ణుఖం పిల్లెగారు, బ్యాంక్ పెరుందురై కోయంబత్తూరు. - 2 సంవత్సరమునుండి నాభాగ్య ముట్టుకుట్టుచే బాధపడుచూ అమెరికాదేశపు "అలిట్రిన్ కార్డియల్" యను మందును వాడెను. అందుచే గుణమివ్వనందున మా స్నేహితులు తెలిసిన మీ "లోక్"ను తెప్పించినాడ మొదటిపూట మందులోనే హాశ్వర్యముగా నెమ్మడించెను.

ఋతు శూల

మిస్ గోపాలపట్టికర్ కాంచా విలాసము, చిత్తూరు, (కొచ్చి) - మీ వద్దనుండి తెప్పించిన 6 "లోక్" బుడ్డలో, 3 నేనును, తక్కిన 3 మా చెల్లెలును సేవించుటచే మాయొక్క ఋతు శూలలు మాయమాయెను.

"కేసరి కుటీరం"

ఆయుర్వేద ఔషధశాల, ఎగూర్, మదరాసు.

ఆంధ్రుల కే
Last Few Copies of
"OTHELLO" Unveiled
"HAMLET" Unveiled
by the late Rentala Venkata Subba Row for Clearance price of Rupees three, Each Volume of about 700 pages available till the 15th of July or till stock permits.
Victoria Depot, Mylapore, Madras.

లోకమయహర కస్తూరిమాత్రలు

విజ్ఞాపన

వహాబాగా 25 సం॥ ల నుండి నేను లోక సేవ చేయుచుండునంగతి తమకు తెలిసియుండవచ్చును. ప్రతి సం॥లను లక్షలకొలది కుటుంబములు నన్ను చాలా ప్రీతితో ఆదరించుచున్నారు. ఇండియా-పాగుమాత్ర మే గాక బర్మా, సిరియా, వలయాస్టేటు, ఫిజిలాండు, ఇంగ్లాండు మొదలగు విదేశములందుండు వారుగూడ నాతో స్నేహము చేసియున్నారు. సాధారణముగా వైద్యులందరును నన్ను ఆదరించుచున్నారు. సమయము నిచ్చి నప్పుదునన్ను మరచుటలేదు. నాచేరు (లోకమయహర కస్తూరిమాత్రలు) వంటిపిల్లలు, బాలెంతలు, పదుమ వాల, ముసలివారు, వారు వీరనవేల సమస్త మానవకోటియు నన్ను ప్రేమించుచున్నారు. సమస్త స్త్రీలములు, సకలజ్వరములు, మాంధ్యము, శీతవాతము, ప్రకల్పయ్యాడ్పు, ఆకలిలేకుండుట, మలబద్ధము, జీర్ణించిన శ్లేదులు, కడుపునొప్పి, జలుబు, దగ్గు శ్వాసకాశము, పళ్లనొప్పి, నడుమునొప్పి, ఇకొప్టాయెంజొ, స్లేగు, జ్వరములు మొదలగు వ్యాధులను, ఇతరవ్యాధులను అనుపానపత్రికలో నున్న ప్రకారము వాడిన తిప్పక గుణమగును నలు దిక్కులనుండి నన్ను గుఱించి పంపిన యోగ్యతాపత్రికలు వేసకువేలు గలవు. ఒకదాని నాతో స్నేహము చేసిన వారు మరెప్పుడు నన్ను మరచరు.

800 మాత్రలుగల బుడ్డి 1-కి ధర 0-4-0. పొట్టుఖర్చు వేరు. 6 బుడ్ల వెల పోట్టుఖర్చుతో రూ. 1-8-0 12 బుడ్లు రూ. 2-18-0. 25 బుడ్లు రూ. 5-8-0. కావలసినవారు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయుడు.

ఆయుర్వేదవైద్య పాశ్యపు వెంకటాచల పండితులు, శ్రీ సీతారాఘవ వైద్యశాల, మైసూరు.

ఒంటినాశముతోటా తుపాకి సుప్రసిద్ధముగ కంపెనీవారిచే చేయబడ్డది.

ధరలు
సరసము.
క్యాటలాగు
ఉచితము.

నానావిధములగు రివోల్వర్లు
ఆ. లేక ఖరీదుతోటాలు యెక్కువవి.
[ప్రాప్తితము ౧౮౭౩ సం.]

నాశము 3౨, 3౪, 3౬ అంగుళములలో దొరకును. చిన్నవి జేబులో పెట్టుకోగల్గినవికూడ దొరకును (8068)
యన్. వి. రామానుజం తెట్టి అండు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

ఉత్తరములు వ్రాయుపద్ధతినిగురించి ఏల కలతజెందెదరు?
కె. ఎం. బెనర్జీగారి
Wide-World English Correspondence.
సహాయముచే సదిగుపద్ధతులు చక్కగా చేర్చుకొనుట.

ఉత్తరములు వ్రాయుపద్ధతులు యిందులో పూర్తిగాను, విపులముగాను గలవు.

విషయములు: - అనుభవముపై వ్రాయబడిన ఉత్తరములుగల అధ్యాయములు విపులముగా గలవు. వ్యాకరణ సిద్ధాంతములు, భాషీయములు మొదలగునవి ననుసరించి వ్రాయబడినవి ఇదిగాక అన్నివిషయములను గురించి, వ్యాపారసంబంధము, బహులు పుత్తరములు వ్రాయుట, చిన్న వ్యాపారములు, పత్రములు, కోర్టు, ఇన్స్ కో టాక్సు, మునిసిపాలిటీ, కుటుంబము, పాఠశాలలు మొదలగువాటికి సంబంధించిన ఉత్తరములు గలవు వ్యాయసంబంధమైన ఫారములు, నూమాలు ఫారములుకూడ గలవు. ఇది విద్యార్థులకు అమూల్యమైనది ప్రతి 1 కి ధర రూ 1-12-0.

వి. పి. పోస్టేజీ ఖర్చులు ప్రత్యేకము.
అన్ని చోట్లలోను యెజంట్లు కావలెను.

INDUSTRY OFFICE (BOOK Dept.)
22, SHAMBAZAR BRIDGE ROAD, CALCUTTA.

Rudge-Whitworth
Britain's Best Bicycle

మిక్కిలి సుప్రసిద్ధమైన బైసికిలును ఉపయోగించుటకు వీలున్నప్పుడు ఏల మీరు కష్టపడి నడచెదరు

రడ్డి విక్ వర్త మాడల్ డి లక్సు నెం 8 రు
1 కి ధర రూ 190/-
రడ్డి విక్ వర్త ఏర్వు నెం 1 రు ధర రూ 160/-
రడ్డి విక్ వర్త స్టాండర్డు నెం 25 రు ధర రూ 130/-

ముఖ్యగమనింపు: - సరసమైనలాండర, గంటకూడ ఇనాముగా సరఫరా చేయబడును.

పోల్ ఏజంట్లు: - ఇంగ్లీషు సైకిల్ మోటారు & ఇంప్రోవింగు కంపెనీ
బ్రాంచిఆఫీసు: నెం. 3 మాంటురోడ్డు. 23, బ్రాడ్వే.

హనుమాన్ కాపింగ్ పెన్సలు

ఎస్. రంగనాథం శెట్టి & బ్రదర్, 12, బందరువీధి, మదరాసు.

పవుల్-బెల్-పేనా, ఎక్స్‌పోజర్
నైట్ మూడేట్సు, డ్రా
యింగ్, గ్రాఫ్ బుక్సు-లు,
ఫోటో వ్యాప్-పేపర్,
లెటర్ పేపర్ మిక్సిలి మేలైనవి.

మద్రాసు పెన్సల్స్

ప్రతి రకము డ్రాయింగు పెన్ సెట్లయొక్క శ్రేష్ఠత్వమునకు, పోడిమికి పూచీ యివ్వబడును.

మద్రాసు పెన్సల్ ఫ్యాక్టరీవారిచే మాత్రమే తయారు చేయబడుచున్నవి.

వీటిని ఉపయోగించి స్వదేశోద్యమమునకు ప్రోత్సాహ మొసగుడు. వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు:

వి. పెరుమాళ్ శెట్టి అండ్ సన్సు, మద్రాసు.

రామమోహనఫార్మసీ, బెజవాడ.

సమస్త ఆయుర్వేదాషధములు సరసమైనధరలకు విక్రయింపబడును. కోరువారికి క్యాటలాగు ఉచితము.

వాణిముద్రాక్షరశాల, బెజవాడ.

అచ్చు బైండుపనులు, రబ్బరుప్రెస్సులు, స్టీల్స్, రాగి, బంగారము, వెండిసామానులపై చెక్కుట,
బ్లాకులుచేయుట, స్టేషనరీ సామానులు.

(609) ఎంగ్రేవింగు

వృత్తాంతలేఖలు

పిఠాపురము
(ఒక విలేఖరి)

తాలూకాబోర్డు

సం॥ రా॥ శ్రీ. శ్రీరాజా మిర్జా నల్లపరాజు అచ్యుత
రామరాజు బహద్దరువారినుండి ౧॥ రా॥ పి. రంగప్రభాకరావు
నాయుడుగారు తాలూకాబోర్డు ప్రసిడెంటుచాదీని పుచ్చుకొని
యున్నారు. ఈ తాలూకాబోర్డులో 12 ఎలిమెంటరీ స్కూల్స్
ను క్రొత్తగొట్టుటకు గవర్నమెంటువారు కాంక్షను చేసియు
న్నారు.

ఆద్యాలంధ్రుల విద్యాభివృద్ధి

శ్రీపితాపురం మహారాజుగారి ఆద్యాలంధ్రుల విద్యాభివృ
ద్ధికిగాను పిఠాపురం తాలూకాలో మాత్రము విద్యార్థుల కుచిత
ముగ చదువులకై తప్పించుటకు గతేతన్నము సుమారు 5 వేలరూ
పయ్యలను ఖర్చుచేసి యున్నారు. పిఠాపురం హైస్కూలులో
జరుపు విద్యార్థుల కన్నవస్త్రముల నిచ్చి, సర్వసౌకర్యముల
చేయించి, హైస్కూలునం దీవత్సరము 50 విద్యార్థులు చదువు
చుండిరి.

పీరుగాక నరసింగపురములో	81
పిఠాపురములో	42
ఫకరుద్దీన్ పాలెములో	34
గోర్నలో	18

మొత్తం 125గురు

ఎలిమెంటరీ స్కూలులో జరుపుచున్నారు. ఇనట హై
స్కూలులో 6-వ ఫోకంప్రాప్తై ఇంటర్మీడియేటు చదువుటకు
వెళ్లిన ఆద్యాలంధ్రులును కలరు.

ధరవరం
(ఒక విలేఖరి)

రాత్రు, 28 — స్థానిక సంఘ కార్యాలయమున సభ్యు
లక్షులయొక్క సెన్నికలు నడచినవి. ఎన్నికలలో
నివాసులు బ్రహ్మశ్రీ బి. సుబ్బాశాస్త్రి

లుగారును, నారాయణ రెడ్డిగారును, ధర్మవరవాస్తవ్యులు
శ్రీయుత గోరకాటి చెన్నారెడ్డిగారును అభ్యర్థనలయొందిరి.
ఎన్నికలు జరుగుటకు ముందుగా కటాగ్రల్ నారాయణరెడ్డిగారు
తమ యభ్యర్థిత్వము నుపసంహరించుకొనిరి మిగిలినవారిలో
ధర్మవరవాసులు గోరకాటి చెన్నారెడ్డిగారే జయమందిరి.
ఉపాధ్యక్ష స్థానమునకు నిలిచిన చిందులూరి రామచంద్రయ్య,
రామాయణము వెంటటసుబ్బయ్యగారలో వెంటటసుబ్బయ్య
గారికే గెలుపు చేకూరెను.

శ్రీయుత గోరకాటి చెన్నారెడ్డిగారును రా॥ వెంటట
సుబ్బయ్యగారును ఎన్నికలలో జయమందుటచే వారిమిత్రులు
బ్రహ్మశ్రీ మాధుల నారాయణప్పగారు 19 వ తేదీ సా
యంకాలము 3 గంటలవేళ స్వీయభవనమున చెన్నారెడ్డి
గారికిని వెంటటసుబ్బయ్యగారికిని వారి మిత్రమండలికిని
విందుసంగిరి.

సాయంకాల మాటుగంటలవేళ ధర్మవర ప్రాంతమునం
దలి క్రైస్తవ సోదరులు సోదరీమణులు కొందఱు హిందూ
సోదరులు ధర్మవరమునందలి క్రైస్తవ ప్రార్థనాలయమున
బ్రహ్మశ్రీ పి. సూర్యనారాయణరావు బి. ఏ. ఎల్. టి.,
గారి యజమాన్యమునగూడె స్థానికసంఘమున సభ్యత్వముగ
జయమందిన శ్రీ చెన్నారెడ్డి వెంటటసుబ్బయ్యగారను భక్తితో
సత్కరించిరి. తమ మిత్రుల కిట్టి పదవులు లభించినందుల కానం
దము నూచించుచు నెప్పుడు వారితోనుండి యన్ని సత్కార్యము
లలో వారికి దోడ్పడగోరుచు, క్రైస్తవమతాచేతకు లగు స॥

రా॥ శ్రీ సాలామెగారు దైవప్రార్థన గావించిరి. అనంతర
మధ్యత్రులును నలువురు మిత్రులును చెన్నారెడ్డి వెంటటసుబ్బ
య్యగారను గూర్చి ప్రశంసించుచు, మున్ముందు వారి సదుద్యమ
ముల కన్నిరీతులకై దోడ్పడ దైవము ప్రార్థించిరి ఇందులకు
శ్రీ చెన్నారెడ్డి వెంటటసుబ్బయ్యగారు బదులు నడుపుచు, తమ
లో నాధికారమేమియులేదనియు, మిత్రుల సాహాయ్యవిశేష
ములే తమ విజయమునకు గారణభూతములయ్యెననియు, నధి
కారాదంబరములేక యుచితిమగు నీతిని-వినయభావమునకే నమ
గౌరవప్రతిఫలము నిల్పుకొనక బ్రయత్నించెదమనియు చెప్పిరి.
తాంబూలసమర్పణమునకై గృతజ్ఞతాభి వందనములతో సభ
ముగిసెను.

దేశబంధు సారకనిధి
మదనపల్లి

రా. అ. వె.
శ్రీయుత, పి. యస్. త్రిలోకేశ్వరగారు 7 0 0

ఇ. శీతారామరావు	2	0	0
విద్యార్థులనుండి, ఏ వి ధర్మవరశాల,			
హెడ్ మాస్టర్ కె. జగన్నాథరావుగారిద్వారా	1	4	0
బి. ఆర్. కుమార్	1	0	0
ముఖబాగ్ రామరావు	1	0	0
ఆర్. కృష్ణశాస్త్రి	1	0	0
ఆర్. రామచంద్రరావు	1	0	0
ఆర్. శేషగిరిరావు	0	8	0
హెచ్. వెంకటేశ్వరులు	0	8	0
యస్. రామిరెడ్డి	0	8	0
బి. జయరంగరావు	0	4	0
పి. నారాయణరెడ్డి	0	4	0
రామజీ	0	4	0
కదిరి శ్రీనివాసాచార్యులు	0	4	0
ఆర్. దస్తగిరిసాహెబ్	0	4	0
అభిమాని	0	2	8
యా. లక్ష్మీనారాయణుడై	0	2	0
బి. శేషచార్లు	0	2	0
కె. సుబ్బాశాస్త్రి	0	2	0
యస్. అప్పారావు	0	2	0
సం. వెంగన్న శెట్టి	0	2	0
కె. గోపాలు	0	1	0
బి. యస్. సుబ్బారావు	0	1	0
వి. సుబ్బారావు	0	1	0
పి. రంగాచార్యులు	0	1	0
రామలింగయ్యశెట్టి	0	1	0
యస్. కృష్ణశాస్త్రి	0	1	0
ఒకరు	0	0	9
కె. సంతోషరావు	0	2	0

మొత్తం మొత్తము. 18 5 0

మ.రా — పైకనిన స్వల్ప మొత్తము మా గ్రామమున
పనాలుచేయబడి అంధారాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శులగు
శ్రీయుత, మండపాక రంగయ్యగారి పేరట, కాకినాడకు, స్థానిక
కాంగ్రెసు అధ్యక్షులగు శ్రీయుత, ఇంజేటి శీతారామరావు,
బి. ఏ., బి. ఎల్., గారు వణియార్డు కళాపక్ష 0-4.0 పాను
మిగత వెరసి, మొత్తము రూ॥ 18-1-0 సదుపయిమి రూపా
యల ఒక అణా మాత్రము పంపినారు.

కదిరి శ్రీనివాసాచార్యులు,
కార్యదర్శి, జాతీయోపసంఘము.

హిందూధర్మాదాయ శాసనము

భారతమునికి నిజమి

ధర్మాదాయరత్నాంశువు మహాబరు

ఉడిసి, హిందూధర్మాదాయరత్నాంశువు సంఘము భారత మంత్రానికి పంపిన మహాబరునుండి యొకరిది భాగములను ప్రకటించుచున్నాము.

ప్రభుత్వమున కాసననిబంధనలను పరిశీలనము జేసి అందరి యసందర్భముల నూచించి, మత విషయములందు తేటస్థముగ నుండు సిద్ధాంతమున కిది భిన్నముగ నున్నదని తెల్పుచు మహాబరు సం ద్వికిందివిధముగ వ్రాయబడినది.

ఈశాసనములను హిందూమతము ధ్వంసముగాగలదు. పాశ్చాత్య మతసంస్కారములు వచ్చిచెరును. దీనితో మత ధర్మా నుష్ఠులకు నష్టము గలుగును. ఇంతయు సంస్కరణముపేర జరుగును. హిందూమతముయొక్క విశేషములేమియు తెలియక ప్రజాబలములేక యున్న రాజకీయ పక్షము ధైర్యవంతులైన గవర్నరు యిష్టముతో హిందూమత ప్రతిష్ఠాపనలందు నాని పరిపాలనమునందు సంస్కరణమును గలుగజేయుట ఒక్క చెన్న రాజధానియందే గానించుచున్నది. మరి యేరాష్ట్రములో గాక దేశములో గాని ముఖ్యము మత విషయమున కాసనము జేయ దైర్యముజేయజాలదు. ఈశాసనమునల సంస్కరణము గాక, మతమునకు విచ్చితుగ్గననని చెప్పవలయును.

విశ్వాస భంగము గావించుట

ఇంగ్లాండు భారత ప్రభుత్వముతో బాటు ఘోర బాధ్యత నొక దానిని అంగీకరించెను. వాని యాధిక్యము సిపాయీ తిరుగుబాటుకుపూర్వ మొకసారి తెలిపవచ్చెను. మద్రాసు గవర్నరును, రాజప్రతినిధియు, ప్రతిష్టత ప్రాకు లాడు సర్దురకొనమని పూర్వార్థాచారసాంప్రదాయములను రెక్కజేయక, తమ ధర్మమును నిర్వర్తించుటలో నిర్లక్ష్యభావమును గనుపరచిరి. మత సంఘ సంస్కారమును వారేమో జేయుచున్నారని భ్రమపడిరి. వారుభయము ఇంగ్లాండు ప్రభుత్వము తమవైపుంచిన భారమును, యాచారభానిలోని హిందువులేగాక భారతదేశమంతయుగూడ తమ వైపుంచిన భారమును విశ్వాసమును భంగముజేసిరి. రాజకీయ స్వాతంత్ర్యముకన్న హిందువులకు మత స్వాతంత్ర్య మెక్కువైనది. ఏ ప్రభుత్వముగాని యీ హక్కును ప్రజలనగర్హించి కొద్దిమందియైనను చాల మందినను లాగుకొనలేదు. ఇదివరలో నిట్టి ప్రయత్నము లేవి జరిగినను అపజయము గాంచెను.

తామధికారమునం దున్నాముగదాయని యీ పక్షము హిందువులందఱకును ప్రతినిధుల మనుకొని ప్రజల యభిప్రాయముల వన్నిటిని కలవరముజేసి, ప్రజలు యీ శాసనము నామోక్షించినట్లుల దురభిప్రాయమును గలుగజేసిరి. ప్రజలు మోతగా భయముతో నూరకుండునరికి భారత ప్రభుత్వమువారు నిర్భయముగ పనిజేసిరి. కాని కష్టమంతయును బోధువారు మతప్రతిష్ఠాభవల అధికారులతో పట్టు వచ్చినప్పుడు గాని కానించదు. ఈ శాసనము ప్రకారము నిర్బంధపడినబోధు ఉత్తరువులను ఆత్మగౌరవముగల హిందూప్రతిష్ఠావాదికారి యెవరును వినజాలరు.

సార్వభౌముని ప్రభుత్వ ధర్మము

సంస్కరణ శాసనముతో ఇంగ్లాండులోని సార్వభౌముని ప్రభుత్వమునకు భారతీయుల శాంతిక్రమరక్షణము నెడల తత్ప్రభుత్వ విషయమున ను బాధ్యత పోతే ము భారతదేశమునందలి పౌరులను అచటి అధికారులు బాధజేయుటకుండు జూచుచుండవలసిన బాధ్యత యొకప్పు సార్వభౌము ప్రభుత్వమునకు గలదు. 1858 లో సుతన్యవహారములందుజోగ్యము గలుగజేసికొనరాదన్న నాటిపరిస్థితుల యిప్పుడీ శాసనము ప్రకారము మార్పుగలుగజేయుటకు యేమియును మూలేదు. భారత దేశములోని ప్రభుత్వములు తప్పుదారిని బోయి ఫలితము నైట్టిని గల్గునో యను ఆలోచనలేకుండ పని జేసిరి.

కాబట్టి ఇంగ్లాండులోని సార్వభౌము ప్రభుత్వము సకాలమునే తన బాధ్యతలను తెలుసుకొని యీ శాసనమును వర్తింపజేయుటవలగల యుద్ధద్రవమును గురించి సార్వభౌముడు దీనిని రద్దుజేయుటకు సలహానిచ్చుట ధర్మమై యున్నది.

మరిచూత నీ మహాబరునందు శాసన సభలో నీ బిల్లు ఖోదనసమితి యంగీకరించుటలజేయుటయు మిగిలిన అక్షరమధ్యమును విచరింపబడినవి.

ఈ శాసనము క్రొత్తదివచ్చినను భారత ప్రభుత్వపు ధర్మాదాయముల శాసనము 14-1920 మార్పులేకుండనుండును. ఈ

శాసన నిబంధనలకును భారత ప్రభుత్వపు శాసన నిబంధనలకును అసంబద్ధములు కౌన్సిలగును.

వైసె రెవీన్ అసంబద్ధములుగాక యింకను యితర ఆక్షేపణలు గలవనియు, యిందులన స్థాపితము సర్వసమ్మతము శాసన నిబంధనలకు అచారములకు వ్యతిరేకముగ నున్నదనియుగూడ మహాబరునందు తెలుపబడినది.

నిర్మాణమునందు లోపములు

ఇంకను మహాబరునం దిట్లు జూపబడినది:—మంత్ర పక్షము కానిస్పిష్ట్యావనును దుర్వినియోగము జేసి, గవర్నరుకుగల అధికారములను దుర్వినియోగము జేసి యీ బిల్లు ను శాసనము జేయగా భారత రాజప్రతినిధియును తుదకు అంగీకారము నిచ్చెను. బిల్లును క్రొత్త శాసన సభకు పంపుటయు, గవర్నరు నూచించిన సవరణలనే పునర్విచారణ జేయుటయు నిరోధించుటయు, అసలు బిల్లుకు భారత ప్రభుత్వముయొక్క అంగీకారములేనిదే సవరణ లుపపాదించుటయు యిట్టి న్యాయ విరుద్ధములగు నున్న లోపములను రాజప్రతినిధి విచారించనేలేదు. గవర్నరు యీ బిల్లును క్రొత్త కాన్సిలుకు బంపిన ఒక్క న్యాయ విరుద్ధమైన పనియే యీ శాసనమును క్రమమైనదిగావని త్రోసి వేయుటకు జాలును. ఈ లోపము లన్నిటిని ప్రభువుగారు త్రోసివేసిరి. ఇన్నిలోపము లున్నను శాసనము నంగీకరింపకుండనుంచుటకు కారణములు గానించుటలేదని రాజప్రతినిధి చెప్పినను, న్యాయసమ్మతము గాజాలరు. ఆశాసనమునెడల ప్రజలకు గల వైముఖ్యమును భోజాలదు. ప్రభుత్వమునకును ప్రజలకుగూడ షేముముగ నుండు నటుల నిబంధనలు జేయబడినమాట నిజమే. తామధికసంఖ్యాకులగు నున్నాముగదాయని మంత్రవర్గము తొందరతో పనిజేసి ప్రజలబాధము కొరకేయనిశాసనమును సృష్టించిరి. ప్రజలు అత్యధిక సంఖ్యాకులు మొదటినుంచి చివరవరకును దానికి ప్రతిహతులుగనే యుండిరి. కాబట్టి భారత శాసనముప్రకారము శాసన సభలను గవర్నరులను యిష్టముచచ్చిటుల పనిజేయుటకుండు అందులో ముఖ్యముగ హిందువులకు సంబంధించినవిషయములో నిట్లు జేసినపుడు తగిన పనిజేయుట కవకాశము గల్గినది.

రాజప్రతినిధి బిల్లును క్రొత్త శాసనసభకు బంపుటయు అగృహణిం యు త్తరువులను యుక్తమేగాని వాని కోసమని బిల్లు నంగీకరింపకుండుటకు కారణము గానించుటలేదని చెప్పిరి. ఇయ్యది నిరంశకత్వము దప్ప అంతకు తక్కువేమియు గాదు.

ముందు అంగీకరింప నక్కరలేకపోయెనా

ముందు అంగీకరింపలేదన్న లోపమునకు బిల్లును అంగీకరించుటతో నన్నియు పోవునని ప్రభువుగారు తెల్పుచున్నారు. భారత ప్రభుత్వ సమాలోచక వర్గములీయు గలవీ ముందు అంగీకారము నొసంగవలసిన విషయమును ఒక్క గవర్నరు జేసెనని అంగీకారము నిచ్చినపు డాలోపమిట్లు దీరునో తెలియునున్నది. రాష్ట్రపు గవర్నరు రంగీకరించిన పిదప గవర్నరు జేసెననిగా రంగీకరించుట యనునది యేదో మామూలుగ జరుగవచ్చుననియును. సంస్కరణ శాసనము మొదటికోజాలలో ముందు అంగీకారమును బడయరలే నను విషయము తెలియదని వాదించుట నిష్ప్రయోజనము. సారబాటున ముందు అంగీకారము జూపకున్నపుడు తరువాత సంగీకారమును బడయవచ్చునటుల వలన ఆ లోపము పోవచ్చును. కాని శాసనసభయందు అందుకు సంబంధించిన సెక్షనును జూపించి అట్లు చేయవలెనని నూచించిన పుడుగూడ ఆ లక్ష్యము జేయుట తుల్యముగాదు. మద్రాసు ప్రభుత్వపు లా మెంబరుగారికి దెలిసినప్పటికిని యీ విషయమై చక్కను ఆపియుంచి న్యాయ సమ్మతమాయను విషయము ఆలోచింపలేరి. భారత ప్రభుత్వపు అంగీకారముకొరకు వ్రాసితిమి. వచ్చునపుడరాసామీన సంతయు గజగజమిగెను. న్యాయప్రకారము జరుగవలసిన దాని సంతకు బుద్ధిపూర్వకముగ త్రోసివేసిన తరువాతననుభవగోరము. రెండవ శాసనసభయందు బిల్లు లోపముతోనే అంగీకరింపబడుటలుల జేసినపుడు తెలియనటుల కూడదు. మిగిలిన బిల్లులు గూడ యిచ్చెవేరిమనుటవలన యీబిల్లు విషయమున జేసిన లోపము పోదు. తెలియక జేసితిమన్నను న్యాయధర్మము నలక్ష్యముజేసినను అన్యాయపుపని న్యాయము గాజాలదు. అంతే గాక యీబిల్లు చాలముఖ్యమైనది. ఇతర శాసనములనీ గాక యిందులకు ప్రాతిహేయ్యము ప్రబలముగ వచ్చెను.

ఆపియుంచుట

మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు యేదో ఒక విధముగ వీరి బిల్లును అంగీకరించుటలుల జేసిరను ముఖ్యవిషయ మొకటిగలదు. రాజప్రతినిధి వద్దకు రాజభారము పోవలేనని యేర్పాటు జరు

గుచుండ 1923 ఏప్రిలు 28-వ తేదీని రాజప్రతినిధి ప్రోక్షేషు సెక్రటరీ దగ్గరనుండి తంజిరాస్త్ర యొక్కటి హిందూసభ రాయ భారపు కార్యదర్శి హోనకప్ప కృష్ణారావుగారికి వచ్చెను. అందు యీబిల్లు బిల్లుల రిజిస్ట్రేషను నిబంధనలక్రింద భారత ప్రభుత్వమువారిచే రిజిస్ట్రేషన్ జేసి యుంచబడినది తెలుపబడినది. ఈవిషయమే ది. బి. టి. రంగాచారిగారికి అప్పటి హోం మెంబరు సర్ వాల్మంపయ్యలీ ద్రుపముగ కెచ్చెను. బిల్లు కమిటీలో నుండగా ముందు అంగీకారము లేనిదే చాల సూక్ష్మలు జేయుటవలన రిజిస్ట్రేషన్ నుంచిరియే నమ్మకలసి వచ్చెను. కాని నిజముగా మతవిషయములకు సంబంధించిన దనుటచే రిజిస్ట్రేషన్ నుంచవలసినదైనను తరువాత జరిగిన సంగతులబట్టియూడ ఆక్షేపణమును వదిలివేసినటుల గానించెను. గవర్నరు జేసెనని బిల్లును రిజిస్ట్రేషన్ నుంచలేకపోవుట గవర్నరుగారి లోపమని చెప్పిన వాదము పటుత్వముగ లేదు. అంతటితో గవర్నరుగారు జేసినతప్పు సరిగాదు. ఇకను గవర్నరు జేసెననిగాదు యెంతబాగా తయారుజేసిన ఓల్డెనను లోపము లుండుననియు ఆక్షేయించు గూడ గలవనియు, ఉన్నప్పటికిని బిల్లును పూర్తిగ కొట్టివేయుటకు కారణము గానించలేదనియు తెల్పుచున్నారు. ముందు అంగీకారములేకుండుట, బిల్లునుంచి లోపములు జూడ దీనిసంతకు పూర్తిగ కొట్టివేయవలసినదని గానించును. ఈబిల్లు శాసనమైన పిదప అందు ఏమైన లోపము లున్నయెడల సవరింపబడు జేయుటకు ప్రభుత్వమువారు గాని శాసనసభ్యులుగాని యుపపాదించవచ్చునని ఒక మాయాశయ గల్పించిరి.

మత తాటగ్గము ఆలస్యముజేయబడినది

మతవిషయములందు ప్రభుత్వమువారు తాటగ్గమును వహించి యెట్టి శోకమును గలుగజేసికొనుట కూడవలెనని ప్రధానమైన ఆక్షేపణగ నుండెను. ఈవిషయమై రాజప్రతినిధి తన స్టేటుమెంటులో నేమియును జెప్పకుండెను. దీని కొక పెద్ద బోధు, జీతములుచెట్టి పీరు ప్రభుత్వము యిష్టప్రకారము పని జేయుచు మనప్రతిష్ఠాపనల దుబ్బును మతికయములకుగాని రెడతర ధాతికవిషయములకు వినియోగించుటవలన హిందువుల మతధర్మములను చాల నష్టము గలుగగలదు. రాయభారము పోయినచో రెండరును రాజప్రతినిధి మనస్సున కప్పుడు బాగగ నాటివనని యనుకొనిరి. ప్రజల కిది యేమాత్రమును సమ్మతము లేదనియు, మతతాటగ్గమున కొన్ని జేయుట విరుద్ధమనియు బాగుగా తెలుపబడినది.

ఇట్టి స్థితిలో రాజప్రతినిధి అంగీకారమునిచ్చుచు చెప్పిన సంగతులేమియు సరసముగ లేవు. దీనినిబట్టి మాడ రాష్ట్రములో సభికసంఖ్యాకులైన హిందువులు కోరవచానో న్యాయము జేయుటకు కోరిక లేకపోగా, అన్యాయమును శాసనమును న్యాయముజేసిజుట్టయినది. శాసనసభలో యెన్నుకొనబడిన హిందూ సభ్యులను అధిక సంఖ్యాకులకును వైటు నందరకును గూడ ఇష్టములేనపుడు గవర్నరును రాజప్రతినిధియుగూడ తొందర్యమును జూప జాలకపోయిరి. ఈ బిల్లు నద్దని యెంతయో అందోలనము జేసినపుడు యేప్రభుత్వమైనను ప్రజాగౌరవము గల్గియున్నయెడల న్యాయమునెడల గౌరవమున్నయెడల బిల్లును కొట్టివేసి యుండెడిది.

ఈ కారణమువలన సార్వభౌముడు భారత ప్రభుత్వ శాసనము 82 (1) సెక్షనుప్రకారము దీనిని తిరివేయవలెనని ఉత్తరువు జేయవలసినదిగ మేము ప్రార్థించుచున్నాము.

వీహారు బరిస్సా శాసనసభ

సభాధ్యక్షునియెద్దిక, జెయిల్లో నిర్బంధించిత ప్రాథమికవిద్య మొదలగునవి నిర్బంధించబడును. పాట్నా, జూలై 25:—వచ్చే వీహారుబరిస్సాశాసనసభ సమావేశము రవనిలో గవర్నరుచే 17 వ ఆగష్టునాడు తెలుపబడును. 18 వ తేదీ చక్రవర్తిని యెన్నికను చేయు మూచింపబడును. 19 వ తేదీ సెన్నికలు జరుగును. అధికార నిర్వహణమునకు మూడుకోజాలును, అనధికార కార్యనిర్వహణమున కయిదుకోజాలు నిశ్చయింపబడినవి.

సభాధ్యక్షునిచే చక్ర కలగిరింపబడిన తీర్మానములలో నొకటి జైలునందుండి క్షియముకొరిన దేశభావయందు నిర్బంధించిత ప్రాథమికవిద్య నిచ్చు తీర్మానము గలదు. పాట్నాకళాశాలను, విశ్వవిద్యాలయమువారి కప్పించి, యథ్యాసనాపథకులనేర్చు విద్యాలయమేర్పరమ ప్రయత్నియలను వీలగునట్లు చేయగోరు మతముక తీర్మానమున్నది. వీహారు బరిస్సా లోని నియోజక వర్గమునకు 25 సంవత్సరముల వాస్తవతీసివేసి 21 గా నుంచవలెనని తీర్మానముగూడ చక్కటవచ్చును.

బెంగాలు విభజనమును రద్దుచేయుట

కర్జున ప్రభువుగారి విమర్శన

హార్డింగ్ ప్రభువుగారి సమాధానము

[భారతదేశమున బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము అను కర్జున ప్రభువుగారు వ్రాసిన గ్రంథమును విమర్శించుచు హార్డింగ్ ప్రభువుగారు ఈక్రింది వ్యాసమును ఇండియన్ డేలీ మెయిలు పత్రికకు వ్రాయుచున్నారు.]

కర్జున ప్రభువుగారి గ్రంథము చరిత్రాంశములతో కూడ సరసముగా వ్రేలిలో నుండుటచే అచూల్యమైనది. అందు మొదటి భాగము కేవలము భారతదేశమునకు సంబంధించిన దగుటచే భారతదేశమునందున్నవారికి గుచియును. రెండవభాగము చారిత్రకవిషయములందు ఆధిమానముగలవారందరికి లాభకరమైనదిగ నున్నది.

నేను రెండు సంవత్సరములు కలకత్తానుండినుంటిని. ఆనగరమునందలి గొప్పభవనములు విశాలముగ వీధులు, అందముగ మైదానములు హుగ్లీ నది, మనస్సును ఎట్లు రంజింపజేయునో నాకు చక్కగ తెలియును. పాశ్చాత్యనగరములను పోలియుండును. కాని ప్రతిసంవత్సరము స్టేసు వ్యాధివల్లను, రాత్రులందు నక్కలు దోచుట అధికముగ నుండుటవల్లను కొంత ఇబ్బంది లగును. ప్రతి సంవత్సరము ఫిబ్రవరి నెల వచ్చునప్పటికి నేను నాకుమార్తెను కొండలకు పంపవలసియుండెను. ప్రభుత్వ భవనమున మేము పడకలచుట్టు కొమతెరకట్టకొని కాలక్షేపము చేయుచుంటిమి. కాని మొత్తముమీద కలకత్తా నగరము అచ్చట ప్రభుత్వభవనము మిగుల రమ్యముగ నుండునటుల నిర్వహణము చేయుచున్నది. కర్జున ప్రభువుగారి రాజకీయ సమయముగ నుండెను.

భారతపూర్వకర్జున ప్రభువుగారికి ప్రత్యేకాధిమానముగలదు. నాకుకూడ భారతపూర్వమైన ఉత్సాహమే. హుగ్లీ నదీతీరమున చక్కని ఉద్యానవనమువల్ల ప్రభుత్వభవనము న్నుడి. తోటకట్ట కలకత్తా కన్న సరసమున నుండును. ఢిల్లీ ప్రధాననగరమైనపుడుకూడ నేను భారతపూర్వమనందలి భవనమును రాజప్రతినిధికి చేరినదిగనే యుంచితిని. అచ్చట నేను ప్రతిసంవత్సరము కొంతకాలము గడుపుచుండెడివాడను.

ఢిల్లీని ప్రధాననగరముగ మార్చుట

6 సంవత్సరములు కర్జున ప్రభువుగారు కలకత్తాలో రాజ్యముచేసెను. బ్రిటిష్ వారి పరిపాలనాధికృతత కాశ్యోత మగు చిహ్నముగ విక్టోరియా మెమోరియలుహాలును నిర్మించెను. కలకత్తా నుండి ప్రభుత్వభవనము కర్జునగారి రాజకీయ అనుగుణముగ నున్నది. ఇట్టి పరిస్థితులలో కలకత్తాను వదిలి ఢిల్లీని ప్రధాననగరముగ మార్చుట వారి మనస్సుకు కష్టమును కలుగజేయుట ఒక విచిత్రముకాదు. మరియొక విషయము. కర్జున ప్రభువుగారి పరిపాలనయందు వంగరాష్ట్ర విభజనమే గొప్ప లాభములతో కూడినవిషయమని తలచుచు రనేకులున్నారు. ఢిల్లీ ప్రధాననగరముగ మార్చబడుట వంగరాష్ట్ర విభజనము రద్దుట వీరందరకు కోపము కలుగజేసినది. నేను నాప్రభుత్వమువారు ఈమార్పులకు కారణభూతులై యుండుట దురదృష్టము. 35 సంవత్సరములు నుండి నేను కర్జున ప్రభువుగారు మైత్రిగలవారమై యుంటిమి. ఈవిషయమున నేను చేసిన మార్పులు వారి మనస్సును తీవ్రముగ కలకత్తాపై. కాని కలకత్తాను వదిలి వేరొక పట్టణమును ప్రధాననగరముగ చేయవలయు. ననుభావము కొత్తదిగాదు. 1866 సంవత్సరమున లారెన్సు ప్రభువుగారు ఈవిషయమై కొంత పనిచేసిరి. కర్జున ప్రభువుగారుగూడ ప్రధాననగరమును ఢిల్లీకిగాని అగ్రాకుగాని మార్చవలయునని అభిప్రాయపడిరి. కివసరు ప్రభువుగారు ఈ విషయమై మిత్రులతో మాట్లాడుచు తాను రాజప్రతినిధి యైనచో ప్రధాననగరమును తప్పక ఢిల్లీకి మార్చుటకు పరిశ్రమ. వెలస్టి ప్రభువుగారు రాజప్రతినిధి కార్యాలయములను భారతపూర్వమునకు మార్చి ప్రయత్నించిరి. ఎడ్యర్డ్ చక్రవర్తి పట్టాభిషేక సమయమున దర్బారును కర్జున ప్రభువుగారు ఢిల్లీలో జరిపిరి. ఇవన్నియు చూడ ప్రధాననగరమును మార్చుట అవసరమని అందరు అంగీకరించినట్లుగ చెప్పవచ్చును. నేరునకు కాకున్నను నిజముగ ఢిల్లీయే భారత సామ్రాజ్యమునకు ప్రధాననగరమని అందరు తలచెడివారు. జార్జి చక్రవర్తి దర్బారు జరుపవలసినప్పుడు ఢిల్లీయందే జరుపుట సరియని అందరు తలచిరి.

వంగరాష్ట్ర విభజనము రద్దుజేయుట ప్రధాననగరము మార్పుల మున్నగు విషయములకు సంబంధించిన వివరములను ఈదిగువ వ్రాయుచున్నాను.

విభజనమునకు పూర్వము

విభజనమునకు పూర్వము వంగరాష్ట్రము అతి విస్తీర్ణమై పరిపాలనా విషయములందు కొంత ఇబ్బందికి కారణముగ నుండెను. భారత రాజకీయ ప్రభోధమున వంగీయులెల్లపుడును ముందంజ వేయుచుండెడివారు. బెహారీలు, బెరియాలు, మహమ్మదీయులు అల్పసంఖ్యాకులై యుండుటచే వంగీయులే అన్నివిధముల ఆధిక్యతై యుండెడివారు. అల్పసంఖ్యాకులకు ఈవిధమున నష్టము కలుగుచున్నదని కర్జున ప్రభువుగారు ఎచ్చటను ప్రస్తావించియుండలేదు. వంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారు పరిపాలనము జరుపుట కష్టముగ నున్నదనియు కావున రాష్ట్రమును విభజించుట అవసరమనియు పట్టుబట్టిరి. వంగీయుల పలుకుబడిని తగ్గించుటకూడ అవసరమని వారొక చోట ప్రస్తావించిరి. 1904 సంవత్సరమున వంగరాష్ట్రము విభజింపబడెను. పశ్చిమబెంగాలుకు కలకత్తా తూర్పుబెంగాలుకు డక్కా ప్రధాననగరములుగ నేర్పరుపబడెను. 1905 సంవత్సరమున కర్జున ప్రభువుగారు ఇండియా ఆఫీసునకు ఈవిషయమై వ్రాయుచు విభజనమువిషయమై వంగీయులు సంత్కృష్టితో నున్నారనియు ఇంతవరకు ఒక రాష్ట్రమునందే వృద్ధిగాంచవలసియుండెననియు ఇప్పుడు వారు రెండు రాష్ట్రములందును వృద్ధిచెంద నవకాశమున్నదని సంతోషించుచున్నారని వ్రాసిరి. కాని నిజముగ ఈ విభజనమువలన వంగీయుల ఆధిక్యత అంత మొందెను. ఒక రాష్ట్రమున బెహారీలు, ఉరియాలు, మరియొక రాష్ట్రమున మహమ్మదీయులు ఆహ్వానితులు వంగీయులకన్న అధికసంఖ్యాకులై వారిని మరుగుపరచుచుండిరి. తమరాష్ట్రమున తామే వెనుకచిక్కియుండవలసిన అవస్థ వంగీయులకు సంభవించెను. కాననసభలు పెద్దవిగ చేయబడిన పిమ్మట ఈ ఇబ్బందులన్నియు మరింత స్పష్టముగ గ్రహించుటకు వీలయ్యెను. మొత్తముమీద వంగీయులసంఖ్య అధికమైనను రాష్ట్రవిభజనమువల్ల ఒక్కొక్క రాష్ట్రమున ఇతరులసంఖ్యకన్న వారిసంఖ్య తక్కువ యయ్యెను. ఈవిధమున విభజనమువల్ల ఆందోళనము ఆకాంతి వ్యాపింపసాగెను. కర్జున ప్రభువుగారు విశ్రాంతి నాటిరి. ఆవిషయక్షణములను కర్జున ప్రభువుగారి అనంతరము పరిపాలనాభార్యత భరింపవలసినవారు అనుభవింపవలసివచ్చెను.

గొప్ప ఆందోళనము

మింట్ ప్రభువుగారి కాలముననే పరిస్థితులు విషమించుచుండెను. విభజనము రద్దుకావలయునను ఆందోళనము నానాటికి అధికముగ నుండెను. 1910 సంవత్సరము నేను కలకత్తా చేరితిని. పరిస్థితులు మిగుల ఆసంతృప్తికరముగ నుండెను. బండి పోటు దొంగతనములు, హత్యలు, పోలీసువారిని ఉన్నతోద్యోగిలను చంపుట సర్వసాధరణముగ నుండెను. ఇందులకు విభజనమే కారణమని అందరు చెప్పుచుండిరి. ఈ విపత్తములు అంతమొందున ఎట్టి సూచన కనుపడకుండెను. నేను వచ్చిన ఆరు నెలలలో ప్రభుత్వసభ్యులలో నొకరును గొప్ప అనుభవమును గల నాగోమెంబరు సర్ జాను జెంకిన్సుగారు విభజనమునరద్దుచేయుట ఆత్మవిశ్రమని నాకు హిత మొసగిరి. కాని ఆందోళనమునకు లొంగిపొందుట సరికాదనియు, పరిపాలనా సౌఖ్యమునకు తగు కారణములను నూచించుచు విభజనమును రద్దుచేయుట ఉచితమనియు చెప్పిరి. నిజముగ రాష్ట్రవిభజనా నంతరము అన్ని ఏర్పాటులు జరిగినపిమ్మట విభజనమును రద్దుచేయుట విపత్తముగ నుండును. కావున వంగరాష్ట్రము నొక రాజధానిగ మార్చి సభార్యులుగూడ గవర్నరుగారిని రాష్ట్ర పరిపాలనమునకు నియమించుట ఉచితమని నాకు తోచెను. ఇట్లుసర్పినగాని రాష్ట్రమునందున్న 8 కోట్ల ప్రజలకు శాంతి యుండదని నమ్మితిని. కాని కలకత్తానుండే రాజధాని గవర్నరు రాజప్రతినిధి ఇరువురు నుండుట కొన్ని ఇబ్బందులకు కారణమగును. రాష్ట్రపు గవర్నరుకు ప్రాముఖ్యమే యుండదు. నేను కలకత్తాలో యుండున్న రెండు సంవత్సరములు నేను గవర్నరు జెనరలుగ నుండుటచే కాక బెంగాలు గవర్నరుగకూడ నుంటిని. వీలయిన నా ఆశుమతిలేక గవర్నరు ఏమిని చేయకుండెడివాడు కావున రాజప్రతినిధి ఒక రాష్ట్రపు ప్రధాననగరమునందుండుట సరసముగ లేదు. యునైటెడ్ స్టేట్స్ కనడ, ఆస్ట్రేలియా యందు ఆచరణయందున్న పద్ధతినే అనుసరింప తీర్చునిమకొంటిని.

ఢిల్లీ

ఇక ప్రధాననగరమును ఎన్నోటికి మార్చవలయు నను

విషయమై ఆలోచింపవలసివచ్చెను. సంవత్సరముంతయు నివసించుటకు యోగ్యముగ సిల్క్ బస్టింగు ఫలము దొరకుట దుర్లభము. అన్నివిషయములు ఆలోచించి చూడ ప్రధాన నగరము గనుండుటకు ఢిల్లీయే అన్ని అర్హతలు గలిగియున్నదని చెప్పవచ్చును. ఢిల్లీ చారిత్రాత్మకముగ నగరము. గొప్ప సామ్రాజ్యములకు ప్రధానపట్టణముగ నుండెను. ఉత్తర హిందుస్థానము నందలి రైల్వే అన్నియు కలియుట. నిజముగ ఢిల్లీయే భారత సామ్రాజ్యమున కన్ని కాలములందును ప్రధాననగరముగ నుండెను. ప్రధాననగరమును ఢిల్లీకి మార్చుటవల్ల భారతీయుల కొక విధముగ ఉత్సాహము సంతోషము కలుగును. ఈవిషయమై త్వరలో ఒక విధమగు నిర్ణయము జరుగుట అవసరమయ్యెను. వీలయిన ఈ వంగరాష్ట్ర విభజనము రద్దయిన కలకత్తాలో ఒక పెద్ద శాసనసభా భవనమును నిర్మింపవలసియుండును. సార్వభౌముడే ఒక గొప్ప దర్బారు సగి అందు ఈ ప్రకటనము గావించుట అన్ని విధముల ఉచితముగ నుండునని నేను తలచితిని. ఇండియా ప్రభుత్వపు సభ్యులు వంగరాష్ట్ర విభజనమును రద్దు పరచుటకును, ప్రధాననగరమును ఢిల్లీకి మార్చుటకును ఏకగ్రీవముగ సమ్మతించిరి. ఈనూచనలను ఇండియా మంత్రికి పంపుటకును, రాబోవు డిసెంబరు నెలలో ఢిల్లీలో జరుగ నున్న దర్బారునందు సార్వభౌముడు ఈమార్పులను ప్రకటించు నట్లుగను బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారిని కోరుటకూడ నాప్రభుత్వసభ్యులు తీర్మానించుకొనిరి. 1911 సంవత్సరము ఆగస్టు 25 వ తేదిన నాప్రభుత్వమువారు ఇండియా మంత్రికి ఈనూచనలను వ్రాసి పంపిరి. ఈచిత్తునుకూడ నేనే తయారుచేసితిని. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు ఈనూచనలను అంగీకరించిరి.

తీవ్రవివాదము

ఇండియా ప్రభుత్వమువారు పంపిన లేఖయందలి రెండు వాక్యములు తీవ్రముగ వివాదమునకు అవకాశమును కలుగజేసెను. లాస్సుడను, కర్జున, మింట్ ప్రభువులు ఈవాక్యములందలి భావములను అగ్రహముతో ఖండించిరి. ఆవాక్యముల నీదిగువ నువహించుచున్నాను:—

“కాలముగడచుకొని పరిపాలనవిషయములందు తమకు తగు అధికారముండవలయునను భారతీయుల కోరికలను తృప్తి పరుపవలసియుండును. గవర్నరు జెనరలుగారి అధికారములకు భంగకరముకాని విధమున భారతీయుల కోరికల నెట్లు సఫల పరుచుట సాధ్యమనువిషయమై ఆలోచింపవలెను. రాష్ట్రములకు క్రమక్రమముగ అన్నివిషయములందు స్వాతంత్ర్య మిచ్చుటయే శ్రేష్టమగుమార్గము. ఈవిధమున రాష్ట్రీయవిషయములందు సర్వస్వాతంత్ర్యముగల రాష్ట్రముల సమదాయముగ భారతదేశ ముండవలయును. భారతసామ్రాజ్యమునకు సంబంధించిన విషయములను ఇండియా ప్రభుత్వమువారు నిర్వహించుచుండెదరు. అక్రమములు జరుగునప్పుడు తప్ప ఇతర సమయములందు రాష్ట్రీయ పరిపాలనమునందు ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి జోక్యముండకూడదు.”

కాని ఈనూచనలు సరియైనవి. ఈలేఖ పంపజడిన 8 సంవత్సరములకు రాష్ట్రములను సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమిచ్చు సంస్కరణములు కొంతవిషయ ప్రభుత్వమువారు ఆమోదించిరి. కొయలిషను ప్రభుత్వమునందు కర్జున ప్రభువుగారుగూడ చేరి యుండిరి.

మార్పులను రహస్యముగ నుంచుట

ఈవిధముగ మార్పులు చేయబడునను వార్త రహస్యముగ నుంచబడెను. 20 లేక 30 మందికి మాత్రమే రహస్యము తెలియును. 1911 సంవత్సరము డిసెంబరు 12 వ తేదిన ఢిల్లీదర్బారులో సార్వభౌముడు ఈమార్పులను ప్రకటించగానే కలకత్తా యందలి ఆంగ్లేయనర్తకులు అగ్రహపరపకులైరి. కాని భారతీయులందరు ఉత్సాహభరితులైరి. వంగీయులు విభజనము రద్దైనది కదా యని సంతోషించిరి. వంగరాష్ట్రమున దౌర్జన్యము, విప్లవము, హత్యలు అంతమొందెను. 1916 సంవత్సరమున విరోహ సంగ్రామము జరుగుచున్న సమయమున నేను భారతదేశము వచి వచ్చునప్పుడు భారతీయులు ఎట్టి అశాంతిలేక రాజభక్తి పూరితులై యుండిరి. ప్రధాననగరము కలకత్తానుండి ఢిల్లీకి మార్చుటను ఎవ్వరు ఆమోదింపవలరని కర్జున ప్రభువుగారు తమ గ్రంథమున వ్రాసియున్నారు. వారు భారతీయుల భావములను గుర్తుగక వ్రాసిరిని చెప్పవలసియున్నది. కడచిన పదిసంవత్సరములలో కలకత్తా వ్యాపారము చక్కగ వృద్ధిచెందినది. కలకత్తా ప్రజలు ఈవిషయమై ఎట్టి చింతలేక యున్నారు.

ఢిల్లీ నగరనిర్మాణపు ఖర్చులు

ఢిల్లీ నగరనిర్మాణమున కగు ఖర్చులవిషయమై కొంత

వివాదము ఆత్మేశులు బయలు దేరినవి. శిశ్నినిర్మాణమునకు 9½ మిలియనులు ఖర్చు అగునని ఒక ఇంజనీయరు అంచనా వేసెను. ఇది అంత గొప్ప మొత్తముకాదు. భేమువర్గ నిర్మింపబడుచున్న క్రొత్త కాన్సిలు భవనమునకు ఈమొత్తములో సగము వంతు ఇప్పటికే ఖర్చయినది. ఆభవనము ముగియుటకు మరి కొంత ధనము పట్టును.

1912 సంవత్సరము కలకత్తానుండి ప్రధాన నగరము ఢిల్లీకి మారునంత వరకు భారతదేశ చరిత్ర వ్రాయ సంకల్పించుకొనినట్లు కర్ణానుప్రభువుగారు తమ గ్రంథమునందు వ్రాసిరి. కాని వారట్లుచేయక 1917 సంవత్సరమున జరిగిన మెసోటోమియ వ్యవహారములవలన మైవ్రాసిందులకు చింతిల్లుచున్నాను. ఈ సమస్య ఎన్నియోచిక్కులతో కూడినది. కర్ణానుప్రభువుగారుకూడ ఈ వ్యవహారమునందు కొంత బాధ్యత భరింపవలసియున్నది. కావున వారు ఈసందర్భమున రాజప్రతినిధిచర్యలను ఖండింపకుండు సరసముగనుండెడిది. నేనుమాత్రము ఈవిషయమై ఎట్టి విమర్శన సలుపక ఇప్పటికి నా అభిప్రాయములను రహస్యముగ నుంచుకొనుటకు సంకల్పించుకొని యున్నాను.

రాజప్రతినిధులకు సెలవు నిచ్చుట

ఇంగ్లాండునకు సెలవుపై గవర్నరులు రాజప్రతినిధులు వచ్చుటకు పిలువబడయునని కర్ణానుప్రభువుగారు తమ గ్రంథమున వ్రాసియున్నారు. నే నీవాదమును అంగీకరింపజాలను. గవర్నరు రాజప్రతినిధి ఉద్యోగములను అంగీకరించిన వారు 5 సంవత్సరముల కాలము ఉద్యోగమునం దుండుటకు సంసిద్ధులై ఇంగ్లాండునుండి ప్రయాణము కావలయును. కాని సివిల్ సర్వీసు ఉద్యోగులు గవర్నరులకు నియమింపబడినపుడు వారుమాత్రము దీర్ఘకాలము భారతదేశమునం దున్నవారగుటచే సెలవుపై ఇంగ్లాండునకువచ్చి కొంతకాలముండవచ్చును. ఒక సంవత్సరము భారతదేశమునందు రాజప్రతినిధియున్న పరిపాలనా విషయములందు కొన్ని అభిప్రాయము తేర్చుదును. అతని అభిప్రాయముల కనుగుణముగ ప్రభుత్వవిధానమును నిర్ణయించుకొని విధానము జయప్రదముగ కొనసాగునట్లు పరిపాలనము జరుపుటకు కనీసము 5 సంవత్సరములకాలము పట్టును. ఈమధ్య మరియొక ని అధికారమిచ్చుట సరసముకాలేదు. తాను సెలవుపైయున్నపుడు పనిచేయు రాజప్రతినిధికి తనవిధానము గట్టిబాంధవ్యము. కాని కొన్ని ప్రత్యేకపరిస్థితు లేర్పడవచ్చును. రీడింగ్ ప్రభువుగారు ఇండియానుండి తిరిగివచ్చుటకు ఇంగ్లాండుకువచ్చిరి. నేను ఢిల్లీలో బాంబునల్ల గాయములు తగిలినప్పుడు ఆస్పితకు ప్రభుత్వమువారు 6 నెలల సెలవుపై ఇంగ్లాండునకు వచ్చుటకు అంగీకరింతురా అని నన్ను అడిగిరి. నేనందులకు అంగీకరించినపార్లమెంటులో ఒక బిల్లును ప్రవేశపెట్టుటకు వారు సంసిద్ధులైయుండిరి. కాని నేను చేయవలసిన పనులు ఎన్నియోయుండెను. ఇతరుల కాపనులను ఒప్పచెప్పి ఇంగ్లాండునకు వెళ్లుటకు నేనెంతమాత్రము ఇష్టపడలేదు. ఆరుమాసములలో నా ఆరోగ్యము చక్కబడకుండున రాజీనామ ఇచ్చియే ఇంగ్లాండునకు వచ్చెదనని వ్రాసియుంటిని.

కర్ణాను ప్రభువుగారు వ్రాసిన మరియొకవిషయము వివాదమున కెడమొసగుచున్నది. ప్రజామోదము పొందిన రాజప్రతినిధులకు భారతీయులు శిలావిగ్రహములు స్మరణ చిహ్నములు నేర్పరచినయొ ప్రజామోదము వడయనివారికి ఇట్టి గౌరవములు జరుగలేదనియు వ్రాసి రిప్పసు ప్రభువుగారికి ఎట్టి స్మరణచిహ్నములేదని వ్రాసిరి. ఇది పొరబాటు. రిప్పసుప్రభువుగారికి భారతదేశమున గొప్పకీర్తియున్నది. నేను పదిసంవత్సరముల క్రితము కలకత్తాలో రిప్పసుప్రభువుగారి శిలావిగ్రహమును బహిరంగపరచితిని. కలకత్తాయందే ఇతర నగరములందుకూడ ప్రజల ప్రేమకు పాత్రులైన గవర్నరుల శిలావిగ్రహములున్నవి.

చారిత్రాత్మకముగ ప్రాచీన విగ్రహములు చిహ్నములు మున్నగువాటిని సంరక్షించుటయందు కర్ణానుప్రభువుగారు చేసిన పని అమూల్యమైనది. నేనుకూడ అధికారమునందున్నపుడు వారు ప్రారంభించిన పనిని అనుసరించి కొంతవరకు పనిచేసితిని.

భారతదేశ విషయములందును, విదేశాంగ వ్యవహారములందును నాకును కర్ణానుప్రభువుగారికిని ఎన్నియో భేదాభిప్రాయములుండెను. అయినను కడపటివరకు మేమిరువురము మిత్రులుగనుంటిమి. భేదాభిప్రాయములున్నను వారి అసామాన్యముగ ప్రతిభావిశేషములు నన్ను ఆశ్చర్యపరచుచుండెను. వారు మరణించిన దినము ఒక గొప్ప పరిపాలకుని ఇంగ్లాండు దేశము కోలుబోయెనని తలచితిని.

నిరభ్యంతరముగజయతోనం దఖండపాతము జరుగుచున్నది

జూలై 26 వ తేదీన నాభాఖండీలు విడువబడెదరు

అమృతసరము, జూలై 24:—జయతోనండు జరుగుచున్న అఖండ పాతమును సరిగనెరవేర్చుటకు పంపబడిన సర్దారు తారాసింగుగారు, సంఘముయొక్క మతస్సాత్మకతను కట్టి నిరోధమును నాభా సంస్థానాధికారులు గావించుటలేదనియు, నిరభ్యంతరముగ జయతోనండు అఖండపాతము జరుగుచున్నదనియు, జూలై 26 వ తేదీన నాభా ఖండీలు విడుదల అయ్యెదనియు తలచినందున, ప్రత్యేకపు కైలుబండిలో ఖండీలు బంపబడెదరు. జయతోనండు మంచి నీరు సదుపాయము తగినంత లేదు. (అ. ప్రె.)

రీడింగ్ ప్రభువు యాగమనము

ఏడెను బాంబాయియందు సత్కార

ప్రయత్నములు

సిమ్లా, జూలై 24:—రీడింగ్ ప్రభువు మరల భారతప్రభుత్వాధికార పదవిని, రాజప్రతినిధిపదవిని స్వీకరించుటకు బాంబాయికి 6 వ ఆగష్టు నాటికి వచ్చునని యూపింహబడుచున్నది. ఏడెను ఆగష్టు 1 వ తేదీకి వత్తురు. ఏడెనులోని రెసిడెంటుద్యోగి రీడింగ్ ప్రభువును సర్వవిధోచిత గౌరవములతో సత్కరించు ప్రయత్నములు సలుపుచుండెను. బాంబాయి గవర్నరుకూడ రీడింగ్ వచ్చినతోడనే నావిక సైనిక మర్యాదలతో సత్కరించుటకు విశేషప్రయత్నములు సలుపుచుండెను. (అ. ప్రె.)

వర పాతము

సిమ్లా, జూలై 24:—ఉత్తర హిందూదేశమందు వాన చురుకుగ నురియుచున్నది. తక్కిన భాగములందు వర్షము మందగించెను. దక్షిణబర్మా, అస్సాము, బెంగాలు, బీహారు, ఉత్తరము, సంయుక్త రాష్ట్రములు, పశ్చిమ మధ్యరాష్ట్రములు, కొంకణములందు సర్వత్రాసామాన్యముగ వర్షించెను. ఉత్తరబర్మా, తూర్పు ఉత్తరపంజాబులు, సరిహద్దు రాష్ట్రము, మధ్యయిండియా, తూర్పుమధ్య రాష్ట్రములు, బాంబాయి దక్కను, దక్షిణ హైదరాబాదు, మళగళము, ఆన్డోయ మదరాసు, ఉత్తర మదరాసుతీరములం దచ్చటచ్చట వానగురిచెను. మైసూరునందు స్వల్పముగ వర్షించెను.

మోర్లేయ, కాశ్మీర్ 1½, కంఠూ 1, డిల్లీపూరు, సిచి సాగరు 2, తేజపురం 1, గౌహాటి 3, ఛిపంజి 5, డార్జిలింగు 2, నారాయణగంజి, బారిసాయి, దినాజపురం, బాలేగరి 1½, కటక్ 1, పూర్ణిగా 1½, సర్కంగ 3, నయదుంకా 4, గోరక్షుపురం 2, బ్రహ్మచి 1, బారిల్ మిరలు, రూక్మి 1½, మనస్సేరి 2, లూథిగూనా, డోలహా 3, సియాలు కోట 1½, రావల్పిండి, కడబూరులందు 1 అంగుళము వర్షించెను.

నూచన:—ఆన్డోయపు తెంగాలు, ఆరకోనులందు అధికవర్షము నురియవచ్చును. (అ. ప్రె.)

రాజప్రతినిధి సంచారము

కోట, జూలై 24:—రాజప్రతినిధి లిట్టును, భార్య, 28 వ తేదీ మధ్యాహ్నము జయపురమును విడి కోటకు సాయం కాల మారుగంటలకు చేరిరి. కోట వహారాపున కతిఫులుగా నున్నారు. స్నేహనువర్గ సంఘానాధీశులు, పెద్దయూద్యోగులు రాజప్రతినిధి దంపతుల కాహ్వానముచ్చిరి. (అ. ప్రె.)

ఓడలు

బాంబాయి, జూలై 25:—'చిత్రాలు' యోడలో ప్రయాణమై వచ్చినవారిలో బీహారు ఒరిస్సాలకు గవర్నరులైన సర్ మోసీ పిలగుగారు గలరు.

'కయజరీ హిందు' యోడ లండనునగరము 28 వ తేదీ లక్ష్మీవారము చేరెను.

'రాంపూరా'యోడ 18 వ తేదీ బాంబాయి తపాలతో యేడెనుకేపు 28 వ తేదీ ఉదయము గం 8-30 లకు చేరి నాటి మధ్యాహ్నమే బయలుదేరినది.

బర్మలో రాజద్రోహపు నేరము

చిప్ స్ట్రాయింగుగారిని విచారించుట

రంగూను, శాసనసభా బహిష్కరవాదులలో నొక పక్షమునకు నాయకుడగు ఉ. చిప్ స్ట్రాయింగు బారిష్టరుగారిని రాజద్రోహపు నేరములక్రింద హరితాలీదీ జిల్లా న్యాయాధికారి విచారించెను. ఈయన కుంగ్యాంగ్ పట్టణముందు 7 వ తేదీనిచ్చిన యువన్యాసమునకు అమూల్యులలో నిర్బంధింపబడి, జామానుమీద వదలబడిరి. ఆయన యిచ్చినయువన్యాసముందు తలవన్నునుగూర్చి తీవ్రముగ ఖండించి ప్రభుత్వోద్యోగుల నాత్మే పించిరి. నేరముడెచ్చిన పోలీసు నూపరిం పెండెంటు బారెట్టుగారు ప్రభుమును సాక్ష్యమిచ్చుచు స్ట్రాయింగుగారి యువన్యాసపు నకలు తనకు పదిరోజులు గడచినతరువాత వచ్చినదనియు నా నకలు బర్మాభాషలో సంక్షిప్త లేఖకుడు వ్రాసెననియు చెలిపిరి. విమృట సంక్షిప్త లేఖకుని వాఖ్యాలమును న్యాయాధికారి దీసుకొనెను. విచారణ యింకను జరుగుచున్నది.

వాతావరణస్థితి

1925 సం॥ జూలై నెల 25-వ తేదీ శనివారము

ముఖ్యజిల్లాలు	ముంబై	బొంబాయి	కొలకత్తా	కేంద్ర ప్రదేశము	మరియు సాధారణముగ సంవత్సరమునకు మొత్తము.
ముంబై	83.7	76.0	0.72	11.74	44.96
బొంబాయి	81.8	75.7	0.95	5.65	87.09
కొలకత్తా	83.8	75.8	0.01	13.19	89.09
కేంద్ర ప్రదేశము	84.7	78.5	0.03	8.52	41.59
కర్నూలు	85.8	72.8	0.06	5.67	26.01
బళ్లారి	88.9	74.7	...	0.29	20.51
కడప	89.5	75.4	0.80	5.87	81.28
నెల్లూరు	91.7	79.3	...	4.08	87.98
మద్రాసు	88.0	76.1	...	3.50	50.74
కడలూరు	92.6	74.0	0.45	3.04	52.94
నీలము	90.1	72.4	0.02	4.75	89.80
కోయంబూర్	82.1	69.7	...	3.08	22.29
తిరుచనాపల్లి	96.8	78.5	...	4.40	88.18
నాగపట్టణము	94.8	75.9	0.05	0.98	54.98
మధుర	99.1	77.5	...	2.52	88.58
పాంబల్	88.2	78.7	...	0.15	87.00
తిరునల్వేలి	...	...	...	1.64	28.84
తిరువేంకటము	82.4	75.6	...	12.08	64.51
కొచ్చిన్	84.4	75.2	0.27	36.37	114.51
కాళికట్టు	82.4	74.3	1.50	67.46	117.16
మంగళూరు	84.7	74.5	0.08	79.14	125.68
తెంగుళూరు	78.3	65.6	...	4.82	85.37
మెర్కార	67.8	62.0	0.66	67.81	125.46
కొడెకనాల్	64.4	50.8	0.13	10.88	62.18

సర్కారులు:—విశాఖపట్నములో 0.95, గోపాలపురంలో 0.72 వర్షించెను. తక్కినచోట్ల చినుకులుబడెను. మేఘములు దట్టముగనున్నవి. గోపాలపురంలో ఆర్ద్రతవర్షము. పగటివేడిమి 3½ నుండి 7 డిగ్రీలు తక్కువ. రాత్రివేడిమి 2½ నుండి 8 డిగ్రీలు తక్కువ.

దక్కన్:—కడపలో 0.80 వర్షించెను. కర్నూలులో చినుకులుపడెను. మేఘము విస్తారముగనున్నది. కడపలో ఆర్ద్రత వర్షము. పగటివేడిమి 5 నుండి 5½ డిగ్రీలు తక్కువ.

కర్నాటకము:—కడలూరులో 0.45 వర్షించెను. మేఘములు దట్టముగనే యున్నవి. మద్రాసులో 7½, నెల్లూరులో 4½ కడలూరులో 2½ పగటివేడిమి తక్కువ. రాత్రివేడిమి కడలూరులో 4, మద్రాసులో 2½ డిగ్రీలు తక్కువ.

పడమటితీరము నేర్పరపాతముండవచ్చును. ఉత్తర మద్రాసుతీరమున నుండవచ్చును. ఇతరచోట్ల స్థానికచినుకులు పడవచ్చును.

ఎస్. ఆర్. యు. సాపూరు,

వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

మధుర జిల్లా రైల్వే ఉద్యోగుల సభ

ఎ. రంగస్వామిఅయ్యంగారి అధ్యక్షోపన్యాసము
మధురలో నేడు జరిగిన జిల్లా రైల్వే ఉద్యోగుల సభా
గ్యత్వమును సంతకించిన ఎ. రంగస్వామి అయ్యంగారు, ఎం. ఎల్. ఎ.
స్వదేశీమిత్రుల సంఘములకు ఒకసారి ఉపన్యాసముగ్రహించు :-

అవశ్యకత వ్యవస్థలు

మధుర జిల్లా సంఘము క్రిందపేరు సరిగ్గా పనిచేసినను
యీవత్సరము కొంత వెనుకబడియున్నదని తెలియుటకు విచార
రమణమవచ్చును. కాని యీమాంద్యము త్వరలో తొలగిగలవని
జలించెను. మీరు వికమత్వముగనుండి సంఘము లేర్పరచుకొ
నుట అవశ్యకమని నేను వేరుగాజెప్ప నవసరములేదు. పనులలో
యిబ్బంది లేకుండు, తీరములు పరిగమములు మున్నగు సౌకర్య
ముల బడయవలెనని సర్వసంఘము (శ్రేణు యూనియను)
నేర్పరచుకొనునంత మంచి పని వేరొకటిలో ఏదో కార్యము
పాధించనలెనని మీలో నొకొక్కరు వేరువేరుగా ప్రయత్నించు
టకు ఆచరణలోని సంఘముగ నేర్పడి పని చేసిన యెక్కువ
లాభమును అధికారులకు మీరలము తెలియును. శ్రేణు
యూనియను సభ్యులను చింతగా మీరిచ్చి స్వల్పప్రయత్నము
చేతు చాల లాభమువచ్చును. మీరందరి చెడ్డలరయుటకు సంఘో
ద్యోగములు వచ్చుచుండును. జబ్బు పడినను, ప్రయత్నము
లేకుండునను సంగతులను నిర్దుష్టముగా చేయవచ్చును. సర
థులనువారిచే పరిపాలింపబడు సంఘమును
నొక ప్రాంతాధికారులకు పనులు చేయించుటయందు ఉన్నవారి
చే బాంధవ పని చేయించుటయందు ప్రాధాన్యతపొందును. తద్వారా
మీసంఘములకు అధికమైన సౌకర్యములకు, రాష్ట్ర సం
ఘములకే గాక కేంద్రాధికారులకుగూడ మీ ప్రతినిధుల
నెక్కువగా పంపించి మీరనుసూరులకు శాసనము లేర్పరచు
కొనుటకుగూడ అవకాశము నుండును.

కార్యకర్తలు - రాజకీయములు

మీరందఱు అన్నిటికన్న రాజకీయ పరిస్థితులయందే
యెక్కువ ఆసక్తియున్నట్లు గ్రహించుచున్నది. ఈదేశములో
యెక్కువమంది పేదలును, దేవులున్న కేవలమారు గలరు.
కావున సర్వభూమివలెనే అట్టి ప్రజల యభివృద్ధి నే గమ
నించవలెను. రాజకీయోద్యమము యొక్క ముఖ్యవర్తము స్వ
రాజ్యమే అయినచో సామాన్య ప్రజల హక్కులనిలబెట్టి అభి
వృద్ధి ప్రోత్సహించు పద్ధతులే అందు సూచింపబడవలెను.
కావున నే మహాత్ముడు కాంగ్రెసు సభ్య
త్వమునకు ఉత్సాహపడవలెననియు పనియే ముఖ్యమనియు నిశ్చ
యించిరి. అట్టి స్వరాజ్యవాంఛను మీరెట్లు బాగాట్టుగలరో
నాకు తెలియవచ్చును. రాజకీయోద్యమము ధనికుల కెంతయు
శ్రమోపేదలకు కార్యకర్తలకుకూడ అంత శ్రమములేదు. మీరు
మీసంఘములను బాగుగ సంఘటించు కొననిచో రాజకీయము
అందు పాల్గొనకలదు. వివిధరాజకీయపక్షములు మిమ్ము తమ
స్వలాభమున కుపయోగించుకొన జూచెదరు. స్వరాజ్యపక్ష
వాయకుడైన దేశబంధు దాసుగారు మాత్రము కార్యకర్తల యభి
వృద్ధికొరకై పాలుబడలేదా? రైల్వే నొల్లరులు, ఉక్కు
ఇనుము కంపెనీ నొల్లరులు, నాకాకాళి కార్యకర్తలు మున్నగు
కార్యకర్తల విషయమున ఆయన యొనర్చిన ఘనకార్యముల నెరిం
గిన వారందరు యీ ప్రశ్నకు తగిన జవాబియ్యగలరు. జే. ఎ.కా.
నేనుగూడ ప్రగారముగా కార్యకర్తల విషయమున చాల పాలుపడిరి.
అట్టి నాయకుల సహాయమున ఘనవలెనని జెప్పనవచ్చును.
మీరు కేవలము రాజకీయములను విడిచిపెట్టి మోక్షములు
సమైక్యముగూర్చియే తలపోయవలెనని నేజెప్పను. మీకుగూడ
పౌరత్వపుహక్కులు గలవని గుర్తించును.

సంఘముల రికార్డులు చేయవలెను

మీ సంఘములను అధికారులు రికార్డులు చేయకుండు
టయే మీకు గొప్ప ప్రతిబంధకముగ నున్నది. కార్యకర్తలను
మరియు యిది సహజమే. పాశ్చాత్యదేశములలో గూడ చాల
కార్యకర్తసంఘములు రికార్డులు అంటుకు విశ్వప్రయత్న మొనర్చి
వలసి వచ్చుచున్నది. కాని ఇండియాలో అంత యిబ్బందిలేదు.
కేంద్రశాసనసభవారిపక్షాదై శ్రేణు యూనియను చిల్లము చరిత్రం
చుచున్నారు. ఈచిల్లము గూర్చి ఆ. భా. శ్రేణు యూనియను
కాంగ్రెసువారు ముచ్చటించిన సవరణలను మీరుగూడ ఆమోదం
చియుండిరి. మీకోర్కెల ప్రకారము నెరవేరునట్లు జూచుటే
మీ ప్రతినిధులకును వాయొక్కరైతి. కాని ప్రస్తుతము మీసంఘ
ము రికార్డులు చేయబడలేదని మీకోర్కెలు బయటపారు

సంఘకార్యనిర్వాహకులుగ నుండునంతకాల మాసంఘమును గు
ర్తించుటకు మీరందఱు రైల్వేవజ్రులుగారు పరిశీలించు. ఇది సమం
జసముగలేదు. కార్యకర్తలు తమంతామ సంఘస్థాపన జేసికొను
టకు అధికారులెన్నడును అవకాశమి
యలేదు. అట్టి యెడల బయటపారు లేనిది
సంఘము సంఘాపింపబడ నేరకున్నపుడు, వారి నెట్లు పామున
గలరు. బయటపారు ఉన్నను ప్రయత్నమేమి. ఇంట్లాండు మున్న
గు పాశ్చాత్య దేశములలో వర్తకసంఘములలో కార్యనిర్వా
హకులను ప్రత్యేకముగ బయటపారినే నియమించుదురు. దాని
వలన యెంతో ప్రయోజనముగలదు. అధికారులక్రింద పనిలో
నుండువారే కార్యనిర్వాహకులుగా నుండినచో నిజము చెప్పట
కు మొగములు పడెదరు. భయపడుదురు. కావున కార్యకర్తసంఘ
ములు తమలోని వారి నే ఒకరిని కార్యదర్శిగ నియమించుకొని
నను, వాడు యీ కార్యదర్శి పదవికై తన ఫ్యాక్రీ ఉద్యోగ
మును విడుచును. ఉద్యోగములో లేనివా
డుగలచే భయము లేకుండు కార్యకర్తలతరపున అధి
కారులతో వాదించగలడు. వానిని సంఘ సభ్యులు పోషించెదరు.
ఇండియాలో సంఘము లట్టిస్థితికి వచ్చుటకేక కొంతకాలము
పట్టును. కావున కార్యకర్త సంఘములు బాగుగ సంఘాపింపబడ
వలెనని బయటపారి సహాయమే అవసరము. అదే కారణ
ముగ సంఘమును గుర్తించుటకు సహాయముగ లేదు.

ఒకసలహా

తిరుచనాపల్లి రైల్వే ఉద్యోగుల సంఘమునందు అంద
రు మొదడునుపయోగించి పనిచేయువారే యెక్కువ మంది స
భ్యులుగనున్నారు. ఈ సంఘము కార్యనిర్వాహకులు రైల్వే
ఉద్యోగులే అంటుచే కంపెనీవారాసంఘమును గుర్తించిరి. వీరు
రైల్వే అధికారులకు లోబడియున్నను కార్యభారమును చక్క
గ నిర్వహించిరి. కావున అట్టి సంఘమునం నొకభాగముగచేరి
మీరు కంపెనీ ఏజంటు చేరిపిన అభ్యంతరమునుండి తప్పించు
కొన జూచెదరో లేక ప్రత్యేకముగనుండగోరెదరో యీ సభ
యందు చర్చింపవలెయున్నది. కావున ఆ విషయమున ముందు
గ నే నేమియు జెప్పను. కాని మీసంఘము రికార్డులు జూకాలేదు
నుకారముచే మీపని వెనుక బడరాదు. అట్లని మీ కార్యము
సాధించుటకు అవసరముగ సమైక్య గట్టరాదు. మీరు బాగుగ
సంఘాపించుకొనియుండలేదను కారణముచే మీ కోర్కెలను
అధికారులు నిర్లక్ష్యము జేయరాదు.

ఖిలావతు నోటు కరంసీనోటు అని దగాచేయుట

ముద్దాయికి, ఎనిమిది మాసములు కఠినవరకము
వేయబడెను

కల్లకోట, జూలై 24:— మలాపురం డివిజనుల మేజ
స్ట్రీటరు ఇ. యం. శ్రీభద్రగారు మంజీరు పాలీసువారిచే గా
వింపబడిన నేరమును నేడు బరిష్కరము గావించెను. తక్కిన
వస్త్రాదులు అను మాఫియా ఎర్నాడు తాలూకా కొరకున్న
అంశమునందలి మరియొక మాఫియా దగాచేసెను. వేయి రూ
పాయల ఖిలావతు నోటు నొకదానిని ముద్దాయి ఫిర్యాదీకి
చూపి అదినిజమైన కరంసీనోటు అనిచెప్పి, నోటుకు బదులు
సామ్యుల్యవలసిన దని ముద్దాయి గోరెను. ముద్దాయి జెప్పిన
దానిని నమ్మి ఫిర్యాదీ నోటుచీకినాని రూ 150 లు యిచ్చెను.
విగత సామ్యు రెండుదినములలో నీయుట కంగీకరించెను. ఈ
లోపున తాను మోసపోయినట్లు ఫిర్యాదిచేరినొకెను: పిమ్మట
యీవిషయము పాలీసువారికి రిపోర్టుచేసెను. పాలీసువారు
ముద్దాయిని అరెస్టుచేసి దగాక్రింద చార్జీచేసిరి. ముద్దాయి నేర
మునిగా నెంచి డివిజనుల మేజస్ట్రీటుగా రతనిని ఎనిమిదిమాసము
లు కఠినశిక్ష విధించిరి. తీసికొన్న రూ 150 లు ముద్దాయి
యిచ్చివేసెను. (అ.ప్రె.)

బావలాహత్య నేరస్థుల విరేచనము

కొలదికాలములో విచారించబడును
బొంబాయి, జూలై 24:— బావలాహత్య సందర్భ
మున శిక్షింపబడినవారు బావల హత్య చేసిన విరేచనము కొలది కాల
ములో అదృశ్యము జనరలుగారిచే కేంద్రపరచుచు విచారించబడు
ను. అపిలు చేయుటకు ఆనుమతి నియమించినచో, బొంబాయి
మోక్షిగు ఫుల్లు లేచి అపిలు విచారించును. (అ.ప్రె.)

భారత రాజకీయపరిస్థితులు

స్వరాజ్యపక్షము గావించిన సంధిసంజ్ఞను బర్మిన్
హెడ్డు ప్రభువు గ్రహించనిచో స్వరాజ్యపక్షము
మూగము నిశ్చయించబడియే యున్నది

కరాచి, జూలై 24:— సింధు స్వరాజ్యపక్షపు గౌరవ
కార్యదర్శియగు ఆర్. కె. సిద్ధిగాను, అసోసియేటెడు ప్రె
సిడి బోయి చూడగా నిట్లుచెలిపిరి.

“మిమ్ము అట్టే పార్టునెడ్ బర్మిన్ హెడ్డు ప్రభువు
గావించిన రెండవ యువన్యాసపు ధోరణి వింతిగున్నది. స్వరా
జ్యవాదు లుద్యోగమును స్వీకరించుచో, వెంటనే సర్వపక్ష
సమావేశము నేర్పరచుట యతని యభిప్రాయమునా! అదియే
యతని యూహయగుచో దానిని నిశ్చయముగా చెల్లపవలెను.
కాని యుద్యోగములు స్వీకరించిన పిమ్మట ముఖ సమావేశమును
వెనుక పెట్టుచో స్వరాజ్యపక్ష మంతయు దానిని ద్రోక్కవల
సిన మార్గము చక్కమునకు చెలసియేయున్నది. స్వరాజ్యపక్ష మి
దివళితే సహకారసూచన చేసియుండిరి. నిశ్చయముగ వారి
సంధిమార్గముననే యున్నారు. పక్షనాయకుడు పండిత మోతీ
లాలు నెహ్రూగారు సైనికసంఘముందు పనిచేయుట కంగీ
కరించుటవలన గౌరవసహకారమున కెల్లు చిచ్చయించుచున్నా
రో బ్రకటితమగు చున్నది. బర్మిన్ హెడ్డు ప్రభువు తానాడి
నమాటలు హృదయపూర్వకములే యగునెడల, భారతీయు
లతో తమకు వలయు స్వరాజ్యమును, వారి కోరికలను చెల్లెన్
నుటకు వెంటనే సగ్రహించును. ముందొక తూమునైన పాడు
జేయడు. బర్మిన్ హెడ్డు ప్రభువు యువన్యాసక్రమము నను
సరించి యిచ్చు రీతింపు ప్రభువు యువన్యాసముగూడ నిష్ఫల
వంతముగనే యుండునని యూహింపవచ్చును. కాని వచ్చె శాస
నసభలో నట్టి నిష్ఫల్యోపన్యాసమునే యిచ్చునెడల, స్వరాజ్య
పక్షమువారి మార్గము నిశ్చయమయ్యెయే యున్నది. ప్రపంచము
నకు స్వరాజ్యపక్షము సంధి సూచనలు చేయుటయేగాక తత్ప్ర
యత్నములు గూడ సలిపెననియు, కాని దానివలన నెట్టి ఫలిత
మును లేకుండుటజేసి, పక్షమువారు తమ నియోజితుల యొద్ద
కుబోయి వారిని ప్రబోధించుట చప్ప వేరు మార్గములేదని చెలి
పినవారగుదుము. ఆంగ్ల ప్రభుత్వమునకు, జాతికి నదియే తగి
నట్టియు, సరియగునట్టియు సమాధానముగను. (అ.ప్రె.)

పుదుక్కోట శాసనసభ

మూడవ సమావేశము
కార్యక్రమాంశములు

పుదుక్కోట, జూలై 24 :— పుదుక్కోట శాసనసభ
యొక్క మూడవ సమావేశము నెట్టెంబరు 5-వ తేదీ మొదలు
మాడుదినములు జరుగును. అప్పుడు పెరెట్టుకమిట్టల నిజేదికల
చర్చింపబడును. గ్రామపంచాయితీకోర్టులచట్టము, మెజారిటీ
నిబంధన సవరణముగావించుట చట్టము, విస్కంట్ల చట్టము,
సినిమాచట్టము, కోర్టు ఫీజు రివ్యులేషనును సవరణగావించుటకు
చట్టము, శాసనసభయందు బ్రవేశపెట్టబడును. తీర్మానముల
క్రమమునుగరించి చర్చారంభములో ఆగష్టు 24-వ తేదీయందు
వేలమువేయబడును.

కోర్టుఫీజులు మోల్చించుటకు గౌరణము
నూటికి రూ.5 క్క నుండి 7 క్క వరకును కోర్టుఫీజులను మోల్చిం
చుటకు పుదుక్కోటదోరతనము ప్రయత్నించుచున్నది. అందుకొర
కు రాజాపురాసనసభయందొక చట్టమును బ్రవేశపెట్టుచున్నది. చ
1926 జనవరినుండి అమలులోనికి వచ్చును. గాక్కుమెంటుల
విలువను ప్రాముఖ్యతనుబట్టి జూడ యిప్పుడు జైలందుకోర్టుఫీజు
అధికముగ లేదు. పెక్కు సంస్కరణములను పర్యవేక్షింపట
చే పరిపాలనావ్యయభాగము అధికమయ్యెను. ఈభారమును
మోయుటకు మోల్చు పన్ను పనులచేయుట అవశ్యకము.
బ్రిటిషు యిండియా యందు నూటికి రూ.11 క్కల పనులుచేయ
బడుచున్నది. (అ.ప్రె.)

ఉత్తర నైన్యవిన్యాసములు

అటకు పరిసరముందు జరుగును
సిన్ధు, జూలై 24:— జూలై 26 మొదలు 30 వ తేదీ
వరకును ఉత్తర నైన్యవిన్యాసములు అటకు పరిసరముందు జరు
గును. (అ.ప్రె.)

మన్య పరగణాల శాసనసభ

పాఠశాలలందు రాటము నుపయోగించు తీర్మానము

ఇతర తీర్మానములు

నాగపురము, జూలై 25:—గవర్నరు మన్యపరగణాల శాసనసభయందు ఆగస్టు 3 వ తేదీ నుపన్యసించును. గవర్నరు ఉపన్యాసా నంతరము, కార్యనిర్వాహకసభ్యుఁ డగు పర్ హ్లాదగుగారు కేంద్ర ప్రభుత్వము నుండి ముజరాగా వచ్చిన 9 లక్షలను న్యయించువిషయము సభలో నుంచును. 5, 6, 7 తేదీలందు దనధికారసభ్యుల తీర్మానములు చర్చకువచ్చును. అన ధికార సభ్యుల పేర మూడు బిల్లులు 88 తీర్మానములు గలవు.

మేజిస్ట్రేటులందు, చిన్న న్యాయాలయాధికారులలోను, రెవెన్యూ యుద్వ్యోగులలోను, పోలీసు యుద్వ్యోగులలోను లంచ ములు నీసుకొనుచున్నారను నేరమును విమర్శించుటకు, అది సశించుటకు పుటాయములు సూచించుటకు నొక యాపసంఘము నేర్పఱుపవలయునని తాగురు కేదీలాలగురు ప్రతిపాదించురు. ప్రతిప్రభుత్వపాఠశాలయందు, ప్రభుత్వసహాయమునందు పాఠ శాలలందు మాధ్యమికతరగతివఱకు రాటమును నుపయోగించుట తప్పక నేర్పవలయునను తీర్మానము పాండిగారు ప్రతిపాదించురు.

నాగపుర విశ్వవిద్యాలయమునందలి సంతకరత్న పరిక్షలు కూడ నుంచుటకు జి. వి. దేశముఖిగారు ప్రతిపాదించురు.

కారాగృహములందు బెట్టులు కొట్టుట శిక్షగా తీసివే యుటకు ఆర్. యమ్. దేశముఖిగారు ప్రతిపాదించురు.

కైలుస్థిమనులందలి నాతులలో, బాతిభేదములేకుండ పంచముల సహా ప్రయాణికుల కన్ని నేతలందు నీరు తోడుకొను టకు బిలుండంచుట చేయవలయునని మున్సిగారు ప్రతిపాదించురు.

మన్య పరగణాల పురపాలక సంఘములను గూర్చియు, జంతుసంరక్షణ గూర్చియు, ప్లానిక స్వపరిపాలనమును గూర్చియు నున్న చట్టములపై అనధికార సభ్యులు సవరణలను ప్రతిపా దించురు. నాగపురపాలక సంఘమువారు విశ్వవిద్యాలయమునకు పదివేల రూపాయల విరాళము లిచ్చుటకు నిరాకరించిరిగాన, విశ్వవిద్యాలయములోని ప్రస్తుతాదిరార ప్రాబల్యమును దగ్గించ వలెనని స్వరాజ్యవాదులు ప్రతిపాదించురు.

భారత సేనానాయకుని సంచారము

పైనికప్రదర్శనము

నెల్లింగలను, జూలై 14:—హైందవ సేనానాయకుఁ డగు పర్ జూ ను క్లాడు గారు, పైనిక కార్యదర్శి యగు మేజరు హుగిగారితో నుడకమండలము ప్రభుత్వమందరము నుండి పైనిక వాసమునకు మోటారుపై బోయిరి. అచట మద రాసుకొనిన న్యాయాధికారి యగు కర్నలు జాన్సనుగారితో నాహ్వా నింపబడిరి.

అచ్చటకు జేరి యితహోద్యోగులతో గలసి పైనికులను జూచిరి. అచ్చటకే కర్నలుగవచ్చునుగారియధికారముక్రింద నున్న సైన్యముగూడ వచ్చెను. భారత సైన్యాధికారికి పైనికులందఱును గౌరవార్థము తుపాకులం బ్రేచ్చిరి. బాండుపాద్యములతో వారి యెదుట ప్రదర్శనములు గావించిరి. పిమ్మట నుద్వ్యోగులందఱును పరిచయము నేయబడిరి.

తరువాత సేనానాయకుడు ప్రేమనామప్రద్రుని జూచిరి. అచ్చట కర్నలు బెట్టుటగా రాహ్వానసత్కారములను గావించిరి. పిమ్మట కర్నలు బాక్సనుగారితో మఱియొక శిబిరమును జూచుటకు బోయిరి. అచ్చటనున్న యుద్వ్యోగులకూడ పరి చయము నేయబడిరి.

లారెన్ను మెమోరియలు పాఠశాల ప్రధానో పా గ్యాయుఁడగు రవరెండు పాట్లెగారు పరిచయము నేయబడిరి. అచటి విద్యార్థులను జూచి సర్వసేనాధిపతి సంతోషము ను నెల్లించెను.

పిమ్మట నెల్లింగులను భవనమును విందుగడిచి పిమ్మట సాయంకాలము 5 గంటల పుటకమండలమునకు బయలుదేలిరి.

సేనాధిపతి యగు జాన్సనుగారు భార్యసమేతుడై శని వారము నగ్రాహ్వానము బొంబాయికి బయలుదేలుదురు.

కూనూరు, జూలై 25:—వర్షాధిక్యముచే సేనాధిపతి యిద్దనలో నిశ్చయింపబడినట్లు గ్రేవోట్లను దర్శింపలేదు. గాజిపల్లిగారిజను క్ల ద్దులలో గాల్పునుగూడ నా ఉ లే దు. (అ. ప్రె.)

క్రానికలు ప్రశ్నలు

కేల్కారుగారి ప్రత్యుత్తరము

బొంబాయి క్రానికలు పత్రిక నాయకులకు పంపిన ప్రశ్నావళికి య్. సి. కేల్కారుగారు ఈక్రింది ప్రత్యుత్తర ములను పంపిరి:—

(1) నేనిప్పుడు కాంగ్రెసు నందు సభ్యుడుగ నున్నాను. కాంగ్రెసు క్రిడునం బెట్టి ఆత్మపకరమును విషయములు లేవని నా అభిప్రాయము. మితవాదులు ఇండి పెం డెంటులు ఈ క్రిడు అంగీకరింపవచ్చును.

2. పోలుచందా మరకు రద్దుకావలయుననియు డబ్బు చందా యుండవలయుననియు నా అభిప్రాయము.

3. కాంగ్రెసువారిక రాజకీయ విధానమును నిర్ణయించవలయునని సతార రాష్ట్రీయసభయందుచే నొకతీర్మాన ము పనుపాదించిరి. అన్ని రాజకీయ కక్షలకు అనుకూలముగు రాజకీయ విధానమును కాంగ్రెసువారు నిర్ణయించు పక్షమున స్వరాజ్యపక్షమువారు సంతసించెదరు.

4. రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము ఇవ్వబడునంతవఱకు ప్రతి పుటశోపాయములనీ మనము అనుసరింపవలయును. ఉద్యోగ ములను అంగీకరింపకూడదు. ఏమైనను సరే ఈ మరతులు కొత్త ఎన్నికలు జరుగునంతవఱకు అమలునందుడవలయును. కొత్త ఎన్నికలయందు దేశము వేరువిధానమును అనుసరింపవలయు నని ప్రతినిధులను కోరిన తదనుగుణ్యముగ ప్రతినిధులు ప్రవర్తించవలెను.

5. సాంప్రదాయములకు విరుద్ధముగు ఆంగ్లేయముకూడ కొన్ని పర్యాయములు స్వాతంత్ర్యమును కలుగజేయును.

6. పన్నుల నిరాకరణమును నియోజకవర్గమువారే ఇప్పు డామోదించుటలేదు. సంపూర్ణముగ ప్రతిఘటనమును నియో జకవర్గమువారు ఆమోదించిన నేను సంతసించెదను.

7. నేను విదేశప్రస్థులను నుపయోగించుటలేదు.

8. ప్రస్తుతపరిస్థితులలో మురిపింపవలయు అంగీకరిం చుట సరికా దని నా అభిప్రాయము.

9. ప్రభుత్వపు ఖర్చుల నన్నిటిని నిరాకరించవలెనే. ప్ర భుత్వము కొనసాగుచుండునుగాని నా సమ్మతిపై ప్రభుత్వ నిర్వహణము కొనసాగదు.

10. ఇవంతయు ప్రారంభప్రయత్నములుగనుండును.

11. స్వరాజ్యపక్షమువారి కార్యక్రమములో కొన్ని అంశములు చక్కగనే కొనసాగుచున్నవి. ఖద్దరు విషయము నందుకూడ స్వరాజ్యపక్షమువారు వెనుక చిక్కియున్నారని చెప్పుటకు విలులేదు.

12. సకమత్వము కుదురుటకు విలులేని విధమున వివిధ రాజకీయ కక్షలకు భేదములున్నవని నేను నమ్ముటలేదు. అవ సరమైనచో ఇండి పెం డెంటులకు మితవాదులకు కాంగ్రెసు కమిటీలయందు వారి సంఖ్యకుతగువిధమున ప్రాతినిధ్య మొసగ నచ్చును.

కలకత్తాలో స్త్రీలసభ

మహాత్ముని ఉపన్యాసము

కలకత్తాయందలి మినరవ థియేటరులో ఈనెల 21 వ తేదీ సాయంకాలము స్త్రీలసభయొకటి జరిగెను. వేలకొలది స్త్రీలు సభకు వచ్చియుండిరి. 5 గంటలకు సభ జరుగనున్నను గాంధీ మహాత్ముడు సరోజినీ నాయుడు ఉపన్యసించురని ప్రక టింపబడుటచే 4 గంటలకే సభా భవనము స్త్రీలతో క్రిక్కిరిసి పోయెను. సరోజినీ నాయుడు సభకు రాజాలనందున కొంత ఆకాభంగము కలిగెను.

మహాత్ముడు నవ్వుముఖముతో సభ్యురాండ్రు మనస్సు లను రంజింపజేయు విధమున ఉపన్యసించిరి. రాటుముయొక్క ప్రాముఖ్యతను గురించి ముచ్చటించుచు రాటుము పవిత్రతను పాతివ్రత్యమునకును చిహ్నమని మహాత్ముడు నుడిచెను. ప్రతి గృహమునందును రాటుముండవలయుననియు రాటుమును న్యాయంప చేయుట స్త్రీల ధర్మమనిరి. దేశబంధు స్వార్థకానిధికి విరాళముల నివ్వవలయునని సభ్యురాండ్రును మహాత్ముడు కోరెను. ఇప్పటికి ఎమూలైన 5 లక్షలలో బీదనాండ్రు ఇచ్చిన విరాళములే అధికముగ నున్నందులకు మహాత్ముడు సంతసించెను. స్త్రీలు ఉత్సా హముతోను లేచి ఆభరణములను దూప్యములను మహాత్మునకు సమర్పించిరి. తేనుకగునా అను 10 సంవత్సరముల బాలిక తన ఉంగరమును మహాత్మున కివ్వగ మహాత్ముడు సంతోషముతో ఆకీర్తనదించెను. నవ్వును స్త్రీలు ఇచ్చుచున్న ఆభరణములను ధనమును మహాత్ముడు ప్రాసచేసి కానుకలు నివ్వవచ్చినవారి నందరితోను రాటుముపై నూలు పడుకుమండవలయునని బోధిం చెను. (న్యూ ఎంపైయరు)

సంయుక్త గోదావరిమండలసభ

అక్టోబరు నెలవరకు నిలుపుచేయబడుట

తూర్పు పశ్చిమ గోదావరిమండలముల ప్రజాసభ ఆగస్టు 8-9 తేదీలను జరుపుటకు సన్యాససంఘమువారు కృతనిశ్చయము లై కరవత్తములను పత్రికాప్రకటనలను, తత్సంబంధమున వలయు వసతులు ఎగైరా ఏర్పాటులను సంసిద్ధము కావించియుండిరి. కాని యామహాసమావేశమునకు సర్వజనామోదముగా సన్యాస సంఘమువారిచే అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడి ఆహ్వానింపబడెన, అసమాన అనుభజ్ఞులును, ఆంగ్రభేష్యులును అను శ్రీన్యాపతి ముఖ్యరావుపంతులుగారు, తమకు ఆగస్టులో సభకువచ్చుటకు కొన్ని కారణములచేత విలులేదని తెలిపి నెట్టెంబరులోకాని, ఆ పైకాలములోకాని జరుపుటకు సూచించినందున వారిసలహా ప్రకారమే యీసభా సమావేశమును ప్రస్తుతిము నిలుపుచేసి అక్టోబరునెల ఆఖరువారములో జరుపుటకు సన్యాససంఘము వారు తీర్మానించినారు.

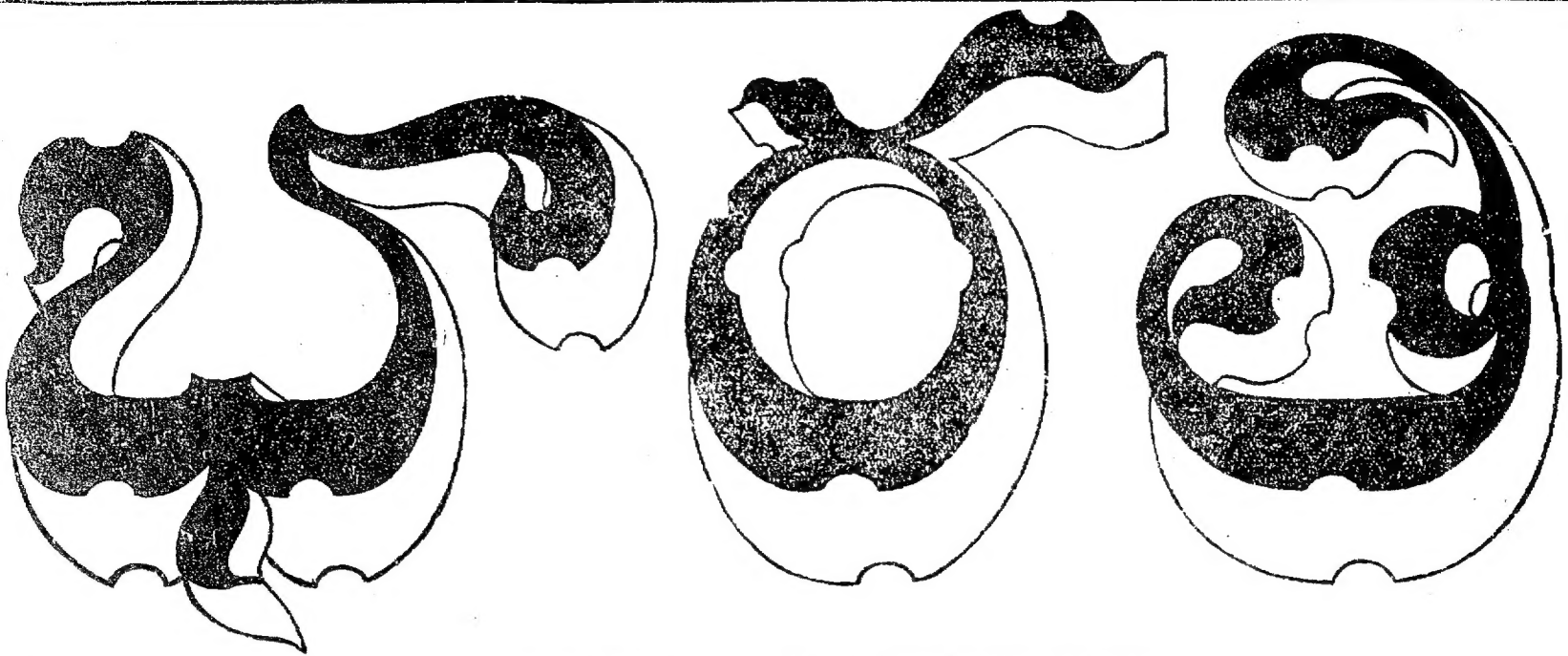
ప్రభుత్వమువారు సూతనముగా నొకల్యాండు కిరీతాస్థ చట్టమును నుద్రాసుకాసనసభలో ప్రవేశ పెట్టుటకు నిశ్చయించి నారనియు, అయ్యది కొలదిదినములలో చిట్టుచట్టముగా జరి ట్టులో ప్రచురింపబడుననియు తెలియజచ్చుచున్నది. సూచిత ప్రజాసంఘమునకు సంబంధించిన యీసమావేశమును చాలకనగా జరిపించినందునల్ల కార్యసాఫల్యము కానేరదు. ల్యాండుకిరీతాస్థ ఇక్రితోమను విషయములలో ప్రభుత్వమువారికి కలిగియున్న తప్పు అభిప్రాయ ములను సాక్షాత్తము లగు ఖండించి ప్రజాభిప్రాయ మును నొక తీరు ను నా గు ను మండలాధికారులును మన్నించి శిక్షసానసాించునటులు సేయుట ప్రస్తుతకీర్తవ్యము. రాజకీయముగా యేకేటను జరుగుచున్న మండల, రాష్ట్రీయ సభలనంటిదిగాక యీ సమావేశ 5 కెట్టి లెంట్టు వచ్చెరా కొన్ని ప్రత్యేకపరిస్థితులను సభి విద్వేష యములలో తీవ్రమైన ఆంగ్లేయ నిమిత్తము జరుపబడుచున్నది. ప్రతినిధులు అన్ని ప్రాంతములనుండియు అక్టోబరు నెలలో సభకు వచ్చి పాల్గొని సర్వవిధముల జయప్రభముగా కొనసా గి మట విధాయకకృత్యమైయున్నవి. మరియు యీ 5 కెట్టి లెంట్టు సంపర్కమున పెక్కు సభలుకూడ ఒక సభవేసుకొని సభగా జరుపబడుటయు, ఏతత్కార్య నిర్వహణమునకు స్థాయి సంఘములకూడ యేర్పాటుచేయుటయు ఆగత్యరహి కోని మున్నది. అక్టోబరు నెలలో జరుపబడు సభకు ప్రతినిధులు ప్రతిక్షులు, అధిక సంఖ్యాకులుగా దయచేసి జయప్రభము కా వింపునె సన్యాససంఘమువారు యందులో కోరుచున్నార.

[ఆగస్టు 8-9 తేదీలను సభజరుగదు. అక్టోబరు నెలలో యే తేదీలను జరుగునదియు కొద్దిలోజులలో ప్రకటింపబడును. కాకినాడ } నేట్రకంటి శ్రీనివాస కోనేట్రావు } తాత్కాలికకార్యదర్శి.

వర్ష పాతము

సిల్లా, జూలై 25:—చక్షిణబర్కా, ఉత్తర హిందూ స్థానముందు బంగాళాఖాతమునుండి వచ్చు వర్ష పవనము ముగి కుగ నున్నది. బంగాళాదెహ్లాపై స్వల్పముగ మంచగించెను. స్వీడ గిల్పముందు అరేబియా సముద్రప్రవాహము నీరసముగనున్నది. చక్షిణ, బర్కా, వంగదేశము, బీహారు, పశ్చిమసంయుక్తరాష్ట్రములందు సర్వ సామాన్యముగ వర్షించెను. అస్సాము, ఉత్తర భూము, సంయుక్త పరగణాలు, తూర్పు ఉత్తర పంజాబులు, మధ్యయిండియా, తూర్పు మధ్యరాష్ట్రములు, కొంకణము, శ యాలము, ఉత్తర హైదరాబాదు, మార్గు, ముదరాను, దక్కను, ఉత్తరపరరానుతీరములనున్నిటచ్చుటవర్షించెను. ఉత్తరబర్కా చోటానాగపురం, బొంబాయి, డక్కను, చక్షిణ హైదరాబాదు, ఆగ్నేయ ముదరానులందు స్వల్పముగ వర్షించెను. తూర్పు, హైందుకుదీని, ఆక్వాఫ్ 2, ఆక్వాఫ్ 1, సోకారు 3, సభ, మిన్నపురం, బరంపురం 2, కలకత్తా, రాబ్రిలింగ 1, సాగను దివి 4, బద్నాను, బోగ్రా 1, బాలాసూరు 1, భానుపురం, ఆగ్రా 1, బారెల్లి 1, బాధిగానా 5, రావోపిండి 1, జగదల్ పురం 3, కల్లికోట 1, విశాఖపట్టణమునందు 1 అంకుళము వాన గురిచెను.

సూచన:—ఉత్తరభూము, మధ్యరాష్ట్రముల కుత్తరమున వాన అధికముగ నురియవచ్చును. (అ. ప్రె.)

సచిత్ర మాసపత్రిక.

ప్రతి చంద్రమానాదిని ప్రచురింపబడును

ప్రతి సంచికయందును మూడునాలుగురంగులచిత్రములు ఇతరచిత్రములు ప్రచురింపబడును

చందా సం॥ 1-కి రూ. 6-0-0

విడిపత్రిక వెల అణాలు 10 మాత్రమే.

ఆషాఢ మాస సంచిక - విషయానుక్రమణిక

పుష్పాంజలి (ఉదయనోదయము) - మాసపత్రిక రామకృష్ణకవి గారు; అతిథిపూజ - శ్రీ శేషాద్రిరమణ కవులు; ప్రాచీనాంధ్రకవిత్వ లక్షణము - తేకుమళ్ల రాజగోపాలరావు పంతులుగారు; ఆంధ్రారణ్య పర్వశేష ప్రశంస - కాశీభట్ల బ్రహ్మయ్యశాస్త్రిగారు; అభిప్రీతము - చందలవాడ సీతారామాంజనేయులుగారు; వనకుమారి - గరిగిపాటి రామమూర్తిగారు; చూపు - కవికొండల వెంకటరావుగారు; భాగవతములోని కొన్ని ప్రశస్తములు - 'సేలనయ్య'; నవరసంబులు నీవెకా నళిననయన! - మల్లాది చంద్రశేఖరరావుగారు; సారిజాతా సహారణ రచనాకాలము - కుందూరి ఈశ్వరదత్తుగారు; ఉపలాలనము - శ్రీశివశంకరశాస్త్రిగారు; ఋగ్వేదము - అయ్యగారి జోగిసహాయాజి శాస్త్రిగారు; మృతి యన భయపడనేల? - పెట్టి లక్ష్మీనరసింహము గారు; ఆంధ్రభారతమందలి రాజ్యపద్ధతి - తనికెళ్ల లక్ష్మీనరసింహము గారు; కవిస్తుతి - గార్లదిన్నె సుబ్బారావుగారు; కృష్ణదేవరాయల యాస్థానిలోని కన్నడకవులు - ఆ. రంగస్వామి సరస్వతిగారు; పార్వతి యనుతాపము - రాయసం వేంకటశివుడుగారు; కాకతియాంధ్రలక్ష్మీ నముద్రాల వెంకటరావువాచార్యులుగారు; జైనుల మతకథలు - పంచాగ్నుల ఆదినారాయణ శాస్త్రిగారు; కోకిల - ఖద్వోతము - నాదెళ్ల వెంకట్రావుగారు; ఇకకావలసిన దేమి? - మాడపాటి హను మంతరావుగారు; ఆశాభంగము - దువ్వూరి నాంబమూర్తిగారు; దివ్యయాత్ర - పెనుమర్తి వెంకటరత్నముగారు; తృష్ణాగీతము - విశ్వ నాథ సత్యనారాయణగారు; ఒకరోమనుని దేశభక్తి - చిల్లరికె శ్రీని వాసరావుగారు; ప్రణయగీతములు - భండారు వీరరాజేశ్వరరావుగారు;

ఇరుగుపొరుగు పోరు - పాలపర్తి ఆంజనేయులుగారు; బాల - సీరిపి ఆంజనేయులుగారు; ఆంగ్ల సామ్రాజ్యములోని స్త్రీలరాజకీయహక్కులు - డే. ల. నరసింహముగారు; మాయమ్మమాకిత్తువా - కొ. వెంకటసుబ్బా రావు, కా. శివయోగానందరావుగారు; వేంగీచాళుక్యులు - మల్లం పల్లి సోమశేఖరశర్మగారు; అధిష్టేపము - వెలగపూడి దానయ్యచౌదరి గారు; ప్రాచీనాంధ్రులెవ్వరు? ఆర్యులుకారా? - చిలుకూరి వీరభద్ర రావుగారు; ప్రేమాంజలి - ఎల్లాప్రగడ లక్ష్మీనారాయణ గారు; రివ్యమను యవ్వనము - యస్. జి. ఆచార్యగారు; హిందూదేశమున గ్రహారాధనము - నిడుమోలు కనకసుందరంగారు; కుసుమరత్నమాల - సో. సూర్యనారాయణశర్మగారు; మహానీతి - క. రంగనాథశాస్త్రి గారు; చినాయందు భారతనాగరికత - శ. రామస్వామి చౌదరిగారు; ఆస్తికత - మంత్రిప్రెగడ వెంకట హనుమంతరావుగారు; నారాయణ తీర్థులు - వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు; శ్రీ డాక్టరు జయంతి చిన కామేశ్వరరావు పంతులుగారు; కీ. శే. చిత్తరంజనదాసు (జీవితసంగ్ర హము); కీ. శే. చిత్తరంజనదాసు (పద్యము) - శ్రీరాజా వా. దుర్గా నదాశివేశ్వరప్రసాదబహద్రుగారు; దేశబంధు చిత్తరంజనదాసు నిర్యాణము - తు. సీతారామమూర్తి చౌదరిగారు, జనమంచి సీతారామ స్వామిగారు, చ. కృష్ణమూర్తిగారు, రాజా యం. భుజంగరావుగారు, సం. శివరావుగారు, వే. వెంకటకృష్ణ శర్మగారు; జైసద్ధచక్రము - గన్నవరపు సుబ్బరామయ్య; పడవపయనము - బు. లి. నరసింహ చార్యులుగారు; గ్రంథవిమర్శనము - కూచి నరసింహముగారు, దుర్భా సుబ్రహ్మణ్యశర్మగారు; సాభిప్రాయవిశేషములు

చిత్ర పటముల వివరము

సర్వచిత్రములు : - పార్వతిపంక్తు - చిత్రకారుడు : శ్రీయుత సి. హెచ్. సత్యనారాయణగారు; కీ॥ శే॥ రావుబహదరు కందుకూరి వి. రేశలింగం పంతులుగారు - చిత్రకారుడు : యస్. బాలసుందరం గారు; కీ॥ శే॥ దేశబంధు చిత్తరంజనదాసు.

సాధారణచిత్రములు : - (1) ధ్వంసమయిన తాడేపల్లి రైల్వే స్టేషను, (2) కృష్ణాకెనాలు రైల్వేస్టేషన్ దగ్గర తలక్రందయిన నామాను రైలుబండి; (3) భగ్నము లైన సోడాషాపులు మొదలయినవి - బందరు, (4) తాడేపల్లి గూడెమునొద్ద తలక్రిందైన రైలుబండ్లు; (5) ధ్వంస మయిన సీతానగరమందలి విధియొకటి, (6) ధ్వంసమయిన నూలు, నేత మిల్లులు - సీతానగరము; (7-10) ఆంధ్రజాతీయకళాశాలలో ధ్వంస మయిన భాగములచిత్రములు - ఆంధ్ర దేశము - గాలివాస; (16-5-25); (1) కల్లేపల్లి దేవాలయము, (2) కల్లేపల్లి దేవాలయగోపురము; (3) శ్రీకాకుళ దేవాలయగోపురము, (4) శివగంగ దేవాలయము - బందరు; (5) చల్లపల్లిలో గల శ్రీ దేవరకోట సంస్థానాధీశ్వరులసాధము; (6) శ్రీకాకుళ దేవాలయము; ఇతరచిత్రములును.

మేనేజరు, భారతి తపాలవెట్టె నెంబరు 212, మద్రాసు.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులు, ఏ. వి. యస్. ఏ. యం. బి. గారి

జీవామృతము

(రిజిస్టరు చేయబడినది)

జీవామృతము:—విద్యాధులకును, యౌవనాచరులకును, కులదైవము, శ్రీలపాలిటి కల్పద్రవము. వృద్ధులకు నంజీవిని. మరియు మెదడును బలపరచి జ్ఞాపకశక్తిని వృద్ధిపరచి, శరీరమునకు బల మొనగటకు దీనికి మించిన యౌషధరాజము వేరొకటి లేదు. వెల సీసా 1-కి రూ 3-4-0 ప్యాకింగు పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

మర:—ముప్పది సంవత్సరములుగ లోకప్రసిద్ధిబడసి: మా (ప్లేగు, కలరా) ఔషధరాజములు మరునకును. మరియు మా ఆశ్రమమునందు అన్నివిధములైన వ్యాధులకు శాస్త్ర సమ్మతములైనట్టిని, అనుభూతములైనట్టి మిక్కిలిప్రసిద్ధి గాంచిన యౌషధరాజములు గలవు. వ్యాధి వివరములు వ్రాసినచో మీయొక్క జాబులను రహస్యముగ నుంచి వెంటనే తగిన చికిత్స తెలుపబడును. మా క్యాటలాగు కోరువారికి ఉచితముగ పంపబడును.

మేనేజరు, ఆయుర్వేదాశ్రమము, 151, గోవిందప్ప నాయక వీధి, మదరాసు.

పోస్టు బాక్సు నెం 287, మదరాసు.

బ్రాంచి: 183 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

టెలిగ్రామ్స్:—పండిట్, మదరాసు.

ఏజంటు: దాదా అండ్ కో., చైనాబజారు, మదరాసు.

మా మందులును అమ్ముటకు కమిషన్ పద్ధతిమీదగాని, జీతముమీదగాని పనిచేయుటకుగాని అన్నిచోట్ల ఏజంటు కావలెను.

మంగళగిరి (స్వకీయవిలేఖరి)

ఫోర్ జి

జూలై 28:—మంగళగిరి సబుపోస్టాఫీసులో రహలా బంక్రోటు అప్లైచేసామె బహునతడు నియామకదినము లలో బీటుకు పోవలసిన గ్రామములకు పోకుండా తన పుస్తకములో సడరు గ్రామములకు పోయినట్లు అచట పోప్టులు అధికారులచే నియమింపబడడంపై దుష్టమనుష్యుల సంతకములు ఫోర్జరీ చేసినాడని నింద మోపబడి సస్పెండు చేయబడెను. విచారణ చేయు ఇన్స్పెక్టరు వారియెదుట తాను ఫోర్జరీ చేసిన సంగతి నిజమని యొప్పుకొని ప్లేటుమెంటు యిచ్చినందున ఫోర్జరీ చేసినందుల కేల క్రిమినలుచర్య తీసివోనగూడదో సంజాయిషీ యియ్యమని నూపరింపెండెంటువారు తాళిదు యిచ్చినట్లు తెలియచున్నది. కేసు విచారణలో నున్నది.

కృష్ణానది

కృష్ణానది వరదలలో నున్నది. ఆనకట్టపై 15 అడుగుల నీరున్నది. వరదనీరు మాగ్రామమునగ్గర నున్న ఎర్రబాలెంవరకు వచ్చినది. డిప్యూటీ తాళిదారుగారు కట్టలను జాగ్రత్తగా కాపాడుటకై మూడుదినములక్రిమటనే పట్టెరి. కృష్ణా యింకా పొంగవచ్చునని అనుకొనుచున్నారు. కృష్ణాతీర గ్రామవాసులు ప్రమాదము వాటిల్లు నని భయపడుచున్నారు.

సబురిజిప్టారు

మాగ్రామ సబురిజిప్టారు శ్రీయుత డి. రామారావు గారిపై, లంచము తీసికొని, స్మారకములేని మనిషి వీలును రిజిష్టరు చేసినందుకై, మోపబడిన లంచపుకేసును గురించి యిది వరకు కొంత తెలిసియుంటిని. సడరు కేసును కృష్ణాడిప్రీక్టు రిజిస్ట్రారువారు పూర్తిగా విచారించి సడరు నింద నిరాధారమని తీర్మానించిరి.

శ్రీయుత రామారావుగారి రిఫుజిచటనుండి నల్లూరుజిల్లా కోర్టునకు బదిలీకాబడిరి. వారిపైనే శ్రీయుత యర్రంకెట్టి నారాయణరావునాయుడుగారు నియమింపబడిరి. వారింకను చార్జీ తీసికొనలేదు.

యూనియనుబోర్డు

యూనియనుబోర్డు సభ్యులుగా నున్నవారు గ్రామపం

చాయతీకోర్టులో సభ్యులుగా నుండగూడదను తాళిదు ఈ మధ్య మాపంచాయతీకోర్టుకు జారీ కాబడినది. ప్రస్తుతము యూనియనుబోర్డు సభ్యులలో నిరువురు పంచాయతీబోర్డులోకూడ సభ్యులుగా నున్నారు. తాళిదండినమీదట పంచాయతీబోర్డులో పైయిద్దరసభ్యులలో జరుగు వ్యవహారములు న్యాయసమ్మతము లగునేమో తెలిసికొనవలసియున్నది. ఈ తాళిదండిన పిమ్మట కొన్ని సందేహములు గలిగి పంచాయతీకోర్డు సభ్యులు యూనియనుబోర్డులో సభ్యులుగా నుండవచ్చునేమో తెలియజేయుడని పంచాయతీకోర్డు ప్రెసిడెంటుగారు డిప్యూటీ కలెక్టరువారికి వ్రాసినట్లు తెలియచున్నది.

మా యూనియనుబోర్డు యొన్నికలు సమీపించుచున్నవి. వోటర్లలిస్టులు తయారుకాబడి, ముద్రింపబడి సిద్ధముగానున్నవి. ఈ యొన్నికలలో నైనను వోటర్లు, స్నేహ, బంధుత్వ, జాతి, మత, కులాభిమానములను పాటింపక, తమ బాధ్యతను తెలిసికొని స్వార్థవిరహితమగునట్టియు, దేశభిమానము, ప్రజాసేవ గలిగి శ్రద్ధగాపనిచేయువారలను, భాషాజ్ఞానము గలిగినవారలను యొన్నికొని తమధర్మమును నిర్వర్తించెదరు గాక!

మతోపన్యాసములు

మాగ్రామ దేవాలయ స్థానాచార్యులను, మహామహోపాధ్యాయబిరుదాంకితులు నగు శ్రీమంత్ కండాడై శతకోపాచార్యులవారు ప్రతి ఆదివారమున దేవాలయమునొద్ద మతోపన్యాసముల నొసంగుచున్నారు.

పతనమందిరము

ఇచట యువజనసంఘ మను పేర నొక పతనమందిరము యీమధ్య రెండుమాడు మాసములక్రిందట స్థాపింపబడినది. దానికి శ్రీయుత అ|| కోటికాశ్రమిగారు కార్యదర్శిగా నుండి శ్రద్ధతో దానివృద్ధికి పాటుబడుచున్నారు. హిందూ ఆంధ్రజైనిక పత్రికలు వచ్చుచున్నవి. దినమునకు ౧౫, ౨౦ వంటి నచ్చి పత్రికలను చదువుచున్నారు.

కాలమానము

వారముదినములనుండి వరములు కురియు చున్నవి. ఆకాశము విశేషము మబ్బులతో నిండియున్నది. సస్యములకు, త్రాగుటకు, నీరు సమృద్ధిగా నున్నది. మాగ్రామములో యీ సంవత్సరం సుమారు వెయ్యియొకరములు పైచిల్లర వేరుశనగ పైరు వేయబడినది.

లైఫ్ ఇన్సూరెన్సుకంపెనీలలో

భద్ర మై న ట్టి యు

672

సమయమునకు ఒదుగునట్టి

ఓరియంటలులోనే

భీమా చేయించుకొనుడు

దీర్ఘ కాలము నుండి

అనేక కౌతూహలను

విస్తారమైన

మూలధనము గలిగియున్న

గొప్ప హిందూదేశీయ

భీమాకంపెనీ,

Apply for full particulars to

Oriental Assurance Buildings,

F. E. VAID

} Branch
Scretary

Post Box No. 8, Madras.

Bangalore Branch:

No. 3, South Parade, Banalogue

Trivandrum Branch:

Trivandrum.

అమృతాంజనము

చక్కనిడబ్బీతో నహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి

సరస్వతీపవర్తిప్రిన్స్ రాజమండ్రి

నూతనయంత్రములు!

మేబురకము అచ్చుననులకు నవ్వుకమగు తావు

నూతన పరికరములు!!

తెలుగు-నాగరి-అరవము-ఇంగ్లీషు-లో గ్రంథములు మొదలగునవి ముద్రింపబడును.

తెలుగు పాఠాలు
కవర్లు
క్యాపబుక్కులు

రసీదు బుక్కులు
శుభలేఖలు
ఆఫీసు బ్లాకులు

పలురంగుల వాల్ పేపర్లు
చక్కగా సరసమగుధరలకు
సకాలమున ముద్రింపబడును.

గ్రంథములలోని కువయుక్తము లగు భాషలు అనగా ఎంగ్లేవింగుషనులు చక్కగా తయారుచేయబడును.

మాన్సియర్ పెన్క్యూ:— యూరేన్ పెన్క్యూచే మిలిన్ నాకు
చాల సంతోషముకలిగినది. ఇప్పుడు విదాహము లేదు. మాత్రము విస్తారముగా పోవుట
లేదు. నాకు మునుపటి బలముకలిగినది.
లిహోరియో ఎం. డి. పాంట్. రాస్సియో
(లాయర్. ఇన్ పరీక్).

మాన్సియర్ పెన్క్యూ:— దయచేసి 2 బుడ్ల లిన్ యూరేన్ పెన్క్యూ
బొంబాయిను పంపకోరెదను. మీరుపంపిన నమానాబొంబాయిచే చాల గుణముగలిగినది.
చిత్తగించవలెను
ఏ. రాక్సు, ఎమ్. డి. కాయెన్-సర్-మర్.

వెన్ క్యూ యూ ర నే టె డ్ వై ను

బహుమాత్రమునకు అమోఘమైన బొంబాయి

స్వయిను— హెర్మానిగ్గె పబ్లికేషన్లు డాక్టర్ ఏ. పెన్క్యూవాచే తయారు చేయబడినది.

మిత్రము:— కలినయ, కైకోనా—లిలియం, బ్రోమైడ్ పీపెయిన్ ఎక్స్ట్రాక్టు యూరనియమ్, నైట్రేట్—ఫ్యూక్ స్లిజ్—టెల్లూరైన్
బుడ్డి 1-కి ధర రు 10-0-0

ఇండియాలో సోల్ ఏజెంట్లు:—

మాడన్, నన్ను అండ్ కో.,

కెమిస్టులు, క్రాఫ్టర్లు మార్కెట్టు, బొంబాయి.

ఈ ప్రకటనను చదువువారు వారికి తెలిసిన బహుమాత్ర వ్యాధిగ్రస్తులకు ఈవిషయమై తెలుపవలెను.

1631

మద్రాసు డిపో ఏజెంట్లు:—

ఏ. ఎస్. ఆర్. మూర్తి అండ్ సన్స్,

9, పావ్ హామ్స్ బ్రాడ్వే.

మాన్సియర్ పెన్క్యూ:— మాత్రం డికి గడిచిన 8 దినములనుండి
మాత్రమునందు గైకోసిస్ బొత్తిగాలేదని మిక్కిలి సంతోషముతో తెలుపుచున్నాను.

మామూలుగా పంపు బుడ్డిని మరొకటిని పంపకోరెదను. 50 గల రముల
నయస్సుగలిగిన ఒక ముదలి ఆయనకు మాత్రమునందు లిట్టరు 1-కి 50 డ్రాముల గైకో
సిస్ గలదు. అతనికి ఈ బొంబాయి కావలెను.

నావద్దకువచ్చు బహుమాత్రవ్యాధిగ్రస్తుల తరఫున వందనము చేయుచున్నాను.
చి తగించవలెను

డాక్టర్. మోనిన్ అలి-లి-తెంపుల్ (ఆయిసు)

అయ్యో, దయచేసి ఇంక 10 బుడ్ల లిన్ యూరేన్ పెన్క్యూ ఆంటి-డయ టెటిక్

బొంబాయిను పంపకోరెదను. దీనిని ఉపయోగించుటచే మంచి గుణముకలిగినది. నా
వ్యాధిస్తులు ఆసుకొనినదానికంటె ఎక్కువ గుణముపడినది. వారికి గల బహు
మాత్రవ్యాధి చాలవరకు తగిలినది. మీ బొంబాయిచే బహుమాత్ర సంబంధమైన
చిహ్నములన్నియు పటాపంచలై పోవుచున్నది. ఇంత మంచి బొంబాయి గలదని యిత
రుల కందరికిని తెలియగలందులకై నేను యీ యోగ్యతాపత్రికను పంపుచున్నాను.

డాక్టర్, ఎల్. మడేరి బొంబాయి-సెయింటు-సెవర్ (లాంజెసు)